

Helsingfors universitet

Högskolestuderandes individualiserade och mångsidiga festande

- En kvalitativ studie om hur högskolestuderande presenterar alkoholförbruk och festande som sociokulturella uttryck för deras livsstil

Jesse Johan Peränen
Helsingfors universitet
Statsvetenskapliga fakulteten
Sociologi
Pro Gradu – avhandling
Augusti 2016

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Statsvetenskapliga fakulteten		Laitos/Institution– Department Institutionen för socialvetenskap
Tekijä/Författare – Author Jesse Johan Peränen		
Työn nimi / Arbetets titel – Title Högskolestuderandes individualiserade och mångsidiga festande – En kvalitativ studie om hur högskolestuderande presenterar alkoholförbruk och festande som sociokulturella uttryck för deras livsstil		
Oppiaine /Läroämne – Subject Sociologi		
Työn laji/Arbetets art – Level Pro Gradu - avhandling	Aika/Datum – Month and year Augusti 2016	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 83 (94)
Tiivistelmä/Referat – Abstract		
<p>Min avhandling försöker utreda hur högskolestuderande talar om alkohol och festande i kontexten av högskolekulturen. Studielivet uppfattas i vår kultur ofta som en livsperiod där alkoholförbruk och studiefester är för många högskolestuderande en central del av det sociala studielivet. Samtidigt befinner sig studerandena i en senmodern global livsvärld, som är fylld av snabba samhällsförändringar men också av en tilltagande individualistisk kultur där individen allt tydligare utforma sin identitet och livsstil utan vidare hjälp av färdigt givna medel. Högskolestuderande definieras i avhandlingen till att tillhöra den utbildade medelklassen. Tidigare forskning har visat hur denna samhällsklass lever ofta utgående från dessa individualistiska värderingar. Jag frågar i avhandlingen ifall denna individualism kan under den riskfyllda senmoderniteten trots allt mötas med mer motstridiga känslor hos denna utbildade medelklass.</p> <p>Dessa tankar i bakgrunden så försöker jag utreda hur högskolestuderande uttrycker genom tal om alkohol och festande en särskild livsstil som är beroende av sociala grupptillhörigheter, men också möjligen av den tilltagande individualismen i den finländska kulturen. Intresset är att utreda huruvida studerande uttrycker en rationell kontroll för alkoholförbruk och huruvida de möjligtvis även har en vilja utmana vissa sociala konventioner genom att fungera som "expressiva individualister".</p> <p>Jag intervjuade individuellt tio stycken högskolestuderande genom en kvalitativ halvstrukturerad intervjumetod. Meningen var att få informanterna att tala öppet om alkoholförbruk och festande i studielivet. Analysens uppgift var att utreda hur studerandena talade om dessa ämnen. Jag analyserade olika tolkningsrepertoarer som framkom hos studerandenas tal. Till dessa tolkningsrepertoarer tillhörde den rationella, den individualistiska, den reflexiva och den kritiska tolkningsrepertoaren.</p> <p>Analysen och slutsatserna visar hur informanterna i talet framhäver ofta en rationell kontrollinriktad tolkningsrepertoar gällande alkoholförbruk, men hur de samtidigt uttrycker en individuell vilja och en social kompetens att hantera även så kallade gränsöverskridanden. Dessa gränsöverskridanden tolkades ofta som socialt mer berättigade i kontexten av det påbörjade studielivet. Studerandenas sociala livsstil i studielivet är något som till första hand utgörs av individuellt sökande efter olika grupptillhörigheter utan att direkt införliva hela högskolekulturen. Högskolestuderandenas alkoholförbruk och socialitet utformas av flera sociala kontexter vilka som bestäms utgående från studerandenas individuella intressen. Mina slutsatser bekräftar vidare Antti Maunus (2012) studie om den utbildade medelklassens individualistiska socialitet. Analysen visade också hur informanterna uttryckte ett socialt avstånd från en alltför "smaklöst" och ensidigt festande. Genom socialt avståndstagande uttryckte informanterna vidare deras framhävda individualitet.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Alkoholkultur, individualitet, livsstil, senmodernitet, socialitet, högskolekultur, individualism, medelklass, den romantiska etiken, studieliv		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helda		

Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information

Handledare: Dr. Anu Katainen

Innehåll

1. Inledning 5

- 1.1. Alkoholens sociokulturella betydelse 6
- 1.2. Avhandlingens syfte och uppläggnings 9

2. Teoretisk referensram 11

- 2.1. Självidentitet, livsstil och reflexivitet i det senmoderna samhället 11
 - 2.1.1. *Ontologisk trygghet och tillit* 12
 - 2.1.2. *Senmodernitetens dilemman* 13
 - 2.1.3. *Segmentella handlingsmiljöer och livsstil i det senmoderna samhället* 14
- 2.2. Medelklassens individualiserade livsstil 17

3. Forskningsöversikt om alkoholkultur 23

- 3.1. Alkoholförbruk under moderniseringen i Finland 23
- 3.2. Alkoholförbrukets sociala dimensioner och betydelser 27
 - 3.2.1. *Alkohol som en del av det vardagliga livet* 27
 - 3.2.2. *Alkohol som en hjälpare för transgression från det vardagliga livet* 28
 - 3.2.3. *Regressivt alkoholförbruk: att fly ut ur den kulturella ordningens sfär* 31
- 3.3. Unga vuxnas festande och alkoholförbruk 33
 - 3.3.1. *Sociokulturella skillnader i alkoholförbruk och festande* 33
 - 3.3.2. *Den tilltagande individualismen hos högskolestuderande* 36
- 3.4. Precisering av forskningsfrågan 38

4. Materialinsamling och analysmetod 39

- 4.1. Materialinsamling och intervjumetod 39
- 4.2. Forskningsetiska överväganden 41
- 4.3. Analysmetod: diskursanalys och semiotisk sociologi 42

5. Analys 47

- 5.1. Studielivets kollektiva kultur i förhållande till studerandenas individualitet 48
- 5.2. Högskolestuderandes rationella tolkningsrepertoar gentemot alkohol 56
- 5.3. Högskolestuderandenas skiftande livsstil och festande 62
- 5.4. Det sociala avståndstagandet: vem uppfattas som de "andra"? 70

6. Slutsatser 78

7. Diskussion 83

Referenser 89

1 Inledning

Denna avhandling kommer att behandla det hur högskolestuderande diskuterar om alkohol och festande i studielivet. Jag vill i min avhandling utreda huruvida senmodernitetens samhällsförändringar som bl.a. Anthony Giddens (1999) teoretiserar om möjligtvis påverkar individens livsstilsval gällande både alkoholförbruk och det sociala umgängeslivet. I finländsk och nordisk forskning om alkoholkultur har kanske detta perspektiv inte beaktats tidigare mer grundläggande. Jag vill fråga ifall förhållandet mellan individens livsstil och de omringade senmoderna samhällsförändringarna möjligtvis kan sätta nya spår till hela sociala livets karaktär inklusive alkoholkultur. Alkoholförbruk som en livsstilsval är samtidigt bunden till den ökande medvetenheten om den pluralistiska och kommersiella globala livsvärlden med flera valmöjligheter för individen att uppbygga en ”unik” livsstil samt individualitet (Giddens 1999; Featherstone 2007). Jag stöder mig i min avhandling särskilt till Antti Maunus och Pekka Sulkunens studier om den distinkta individualistiska alkoholkulturen som sedan 1980-talet kommit att sätta prägel särskilt den utbildade medelklassens livsstilsvanor. Avhandlingens teori anknyter också till den romantiska etikens betydelse för denna utbildade medelklassens möjliga livsstil. Alkoholförbruk och festande definieras i avhandlingen som sociokulturella medel för utformandet av en särskild livsstil.

Studielivet betraktas bl.a. i den västerländska kulturen ofta som en livsperiod där studerande söker efter sin livsstil och utformar sin identitet. Högskolestuderandes studieliv kan bestå av deltagande i olika studiefester och i andra sociala sammanhang genom vilka studerande utvecklar också deras sociala egenskaper. Det finns också traditioner inom högskolevärlden som lägger ofta en stor vikt på att studerande ska vara aktiva med i olika sociala sammanhang. Den sociala kulturen i studielivet är dock något som individen själv måste utreda och aktivera sig individuellt för att kunna ta en del till.

Högskolestuderandes fysiska och psykiska välmående är något som under senaste åren har beaktats både inom forskningsvärlden och i massmedier (se t.ex. Päivänen 2015). Studerandenas relation mellan arbete och högskolestudier har också blivit allt mer invecklat och problematiskt; t.ex. den akademiska arbetslösheten har stigit till en rekorderlig nivå under de senaste åren (Akava 2016) och högskolestuderande

identifierar sig inte längre på ett enkelriktat sätt till universitetsvärldens inbyggda kulturtraditioner (Aittola 1991). Dessa strukturella förändringar i samhället kan möjligtvis påverka hur studerande förhåller sig till alkoholförbruk och festande i studielivet. Vissa studier visar hur unga vuxna börjar i genomsnitt konsumera mera alkohol i tiden då de blivit myndiga och senast i studielivet kan studiefester erbjuda uppenbara möjligheter för en studerande att festa och berusa sig som en ung vuxen (Simonen 2011).

1.1 Alkoholens sociokulturella betydelse

Alkoholförbruk kan sociologiskt problematiseras genom att betrakta den sociala handlingens och samhällsstrukturernas förhållande till varandra; alkoholen har haft en central symbolisk och kulturell betydelse i det finländska samhället, men samtidigt har alkoholens tillgänglighet också begränsats under moderniteten p.g.a. olika samhälleliga skäl. Alkoholforskare har bl.a. därför betraktat den finska alkoholkulturen som ambivalent; det finns motstridigheter även hos det hur en enskild individ förhåller sig till alkoholförbruk (t.ex. Maunu 2013; Sulkunen 1992). Under moderniteten har det utvecklats diverse kulturella förhållningssätt till själva alkoholförbruket, något som denna avhandling också kommer att utgranska ur specifika utgångslägen. Till skillnad från t.ex. sydeuropeiska länder, där alkoholen har varit en central del av det vardagliga livet, så har alkoholen t.ex. i de nordiska samhällena till en högre grad varit ett medel att uppnå så kallade transgressiva upplevelser utanför det vardagliga livet (Maunu 2013). Trots att vinkonsumtionen i Finland ökat betydligt under de senaste decennierna, så betraktas den finländska alkoholkulturen fortfarande som kulturellt säregen genom att den i forskningsvärlden anses bl.a. tillhöra en nordeuropeisk eller mer specifikt som en nordisk alkoholkultur. Olika dryckesvanor reproduceras dock inom skiftande kulturella kontexter, då alkoholförbruket möjligtvis också får nya kulturellt pluralistiska innebörder på grund av påverkan av bl.a. globala influenser.

Det finns även stora skillnader på det hur olika sociala grupper i en och samma alkoholkultur väljer att förbruka (eller icke förbruka) alkohol. Ålder, kön och samhällsklass påverkar också tillsammans på skiftande sätt hur individer förhåller sig till alkoholförbruk. I den globaliserade livsvärlden kan olika influenser påverka och blandas med varandra. Det finns därför intressen att utreda hur olika samhälleliga influenser påverkar till att utforma och omforma olika kulturella förhållningssätt

gällande alkoholförbruk samt också själva sociala samlevnadens karaktär. Samtidigt kan man fråga sig ifall vissa traditioner i ett samhälle kan vara så starka att de fortlever vidare också i ett högt globaliserat och pluralistiskt samhälle, eller kan dessa traditioner möjligtvis få nya innebörder genom att de blandar sig in i nya kulturella kontexter och handlingsmiljöer?

Andelen nyktra individer har i Finland traditionellt stigit i de äldre åldersgrupperna, men nu kan man förvänta sig hur de vuxna som är uppväxta under det ”våta” 1970-talet kommer att förbruka mera alkohol än vad tidigare ålderskohorterna gjorde (Huhtanen, Mustonen och Mäkelä 2010, 39-54). Minderårigas alkoholförbruk har under 2000-talet däremot minskat; bl.a. de första berusningsupplevelserna upplevs i genomsnitt i allt högre ålder än hos tidigare ålderskohort (Ahlström & Karvonen 2010; Simonen 2011). Det har spekulerats att olika framträdande senmoderna livsstilar har medfört ett större rum för andra aktiviteter och värderingar som medfört att ungdomar inte på liknande sätt intresserar sig för att berusa sig på samma sätt som de tidigare generationerna av ungdomar valde sig att göra (Lähteenmaa 2004; Simonen 2011). Internet och sociala medier kan t.ex. erbjuda nya betydelsefulla sociala verktyg för unga att hitta sig själva och sina tillhörigheter till olika sociala gemenskaper.

Alkoholförbruket kommer ändå ofta in i bilden hos ungdomarnas liv, senast kanske då när de blivit myndiga. I detta skede öppnas dörrarna in till barer och nattklubbar, då det kanske bildas olika intressen för att gå ut och bekanta sig med det sociala nattlivet. Festandet kan alltså ha en väsentlig funktion för unga vuxna att göra sig självständiga i sina livsvärldar då de bl.a. flyttar bort från barndomshemmet och inleder möjligtvis också studielivet (Simonen 2011, 26-27). För unga kvinnor kan alkoholen i dagens kultur också vara ett viktigt medel för att på olika sätt uttrycka en självständig identitet samt individualitet; den kvinnliga fyllan betraktas inte på samma sätt som skamfullt som hos de tidigare generationerna trots att det hos båda könen ännu existerar olika moraliska och ambivalenta synsätt om alkoholförbruk (Simonen 2011). Alkoholförbruk och festande uppfattas som sociala medel som hjälper till att uttrycka vem man är och till vilka grupper man upplever en tillhörighet till. Samtidigt kan individen genom olika kulturella gränsdragningar även konstruera ett socialt avstånd från sådana grupper som hen inte kan identifiera sig till. Alkohol kan alltså uppfattas som ett socialt och symboliskt medel för uttryckandet av en specifik livsstil samt identitet. (Maunu 2012 &

2014.)

Alkohol är alltså något som individer måste på ett eller annat sätt utveckla ett personligt förhållande till, inte minst också då ifall de beslutar sig att vara totalt utan alkohol. Det är det individuella och det sociala som kan förväntas att utveckla ett spännande förhållande till varandra då man utreder hur individer från olika samhällskikt och kulturer förhåller sig till alkoholförbruk. Å ena sidan har alkoholen haft en social särställning i vår kultur och fungerat som en symbol för personlig suveränitet, men å andra sidan har den också betraktats som ett medel för en flykt från den ”kulturella ordningens område” (Sulkunen 1992). Denna ”symboliska flykt” från den rådande kulturen kan betraktas i den finska alkoholkulturen genom romantiska förhållningssätt som tagit uttryck bl.a. genom olika kulturellt symboliska artefakter (Apo 2001), men också som något som uttrycks genom moraliska uppfattningar och socialt avståndstagande (Apo 2001; Sulkunen 1992). Ambivalensen kan uttryckas speciellt då individen i talet närmar sig medvetet olika kulturella gränsdragningar som ofta kan vara diffusa och kontextberoende. Då kan individen försöka ge även motstridiga betydelser till alkoholförbruk och försöka i talet uppge och tolka denna gränsdragning. Denna kulturella ambivalens uttrycks t.ex. genom att det har bildats både ett behov till social kontroll gällande alkoholförbruk, men också ett behov för att uttrycka den individuella suveräniteten som någonting högt värderat i kulturen (t.ex. Sulkunen 1992 & 2002). Detta kan exemplifieras med hur t.ex. alkoholism har blivit ett slags tabu i det finländska arbetslivet då individen betraktas ofta som ensam ansvarig inför egna problem och hur det å andra sidan samtidigt finns en norm över att respektera den enskilda individens personliga autonomitet (Hautamäki 2013; Institutet för hälsa och välfärd 2012).

Enligt Anthony Giddens (1999) karakteriseras det senmoderna samhället av det att hur individen reflexivt måste välja mellan olika livsstilsval och samtidigt konstruera också en sammanhängande narrativ identitet. Individen i det senmoderna samhället måste alltså uppbygga en sammanhängande identitetsupplevelse för att uppleva en så kallad ontologisk trygghet. Samtidigt möter den enskilda individen också olika sociala livsvärldar som även kan visa sig vara mycket annorlunda i förhållandet till varandra. Detta kan betyda att individen hamnar i olika sociala kontexter också utveckla olika förhållningssätt till själva alkoholförbruket. Dessa förhållningssätt konstrueras inom en

specifik tid och rum, men är samtidigt utformade med hjälp av olika kulturella diskurser och med hjälp av tidigare individuella erfarenheter. Denna tolkningsram lyfter fram bl.a. frågan att på vilka sätt kan alkoholförbruk vara för individernas livsstil något som utformas och omformas processenligt utifrån flera olika sociala kontexter? Vad har dessa sociala kontexter för betydelse för det hur individen uppfattar både sin egna och andras alkoholförbruk?

Reflexivitet och identitetsuppbyggande kräver dock också olika resurser och dessa resurser delas inte alltid jämlikt i samhället. I sociologisk forskning började man betrakta klass som något oproblematiserat och oväsentligt för några årtionden sedan, men senare har nya teoretiska och samhällsrelaterade diskussioner problematiserat på nytt diskussionen om huruvida det existerar ett klassamhälle. Istället för att betrakta klass som ett statiskt fenomen, så betraktar Beverley Skeggs (2004) klass någonting som individer ”gör” och reproducerar sociokulturellt. Olika samhällsklasser har alltså skiftande kulturer och därför tillgång till olika sorters kulturkapital som processenligt förvandlas också till symboliskt kapital (Skeggs 2004, 1-18). Denna avhandling problematiserar inte begreppet klass något grundligare, men klass uppfattas i avhandlingen ändå som något närvarande som skapas och upprätthålls också genom mer eller mindre etablerade handlingssätt. Det kan förväntas att den utbildade medelklassen (det som högskolestuderande kan betraktas att tillhöra till) har rikligare med olika sociokulturella resurser och därmed också en kulturell kompetens och vilja att utnyttja dem på ett mer ”framgångsrikt” sätt (se t.ex. Maunu 2012). Men samtidigt så kan det frågas ifall denna utbildade medelklass trots allt även upplever en ontologisk otrygghet och osäkerhet inför snabba samhällsförändringar som på olika sätt påverkar på individuella livsförhållanden.

1.2 Avhandlingens syfte och uppläggning

Avhandlingens centrala uppgift är att tolka genom empirisk analys och sociologisk teoretisering vad högskolestuderandenas sociala livsstil kan konstitueras av. Den kvalitativa materialinsamlingsmetoden innebär en halvstrukturerad intervju där syftet är att få kunskap om hur tal om alkohol och festande produceras inom en specifik social kontext. Festandet upplevs hos unga vuxna som ett socialt betydelsefullt fenomen och studerande kan bl.a. dricka alkohol också för att komma sexuellt närmare andra människor (Törrönen 2005). De sociala normerna gällande alkoholförbruk kan

möjligtvis också bli oklara genom att det finns en social kultur där alkoholen blir en så central del av festandet. Detta betyder att högskolestuderande på olika sätt måste utveckla olika uppfattningar både om den sociala och om den individuella gränsen för lämpligt alkoholförbruk. Som tidigare påpekades, så finns det olika kulturhistoriska särdrag och diskurser vilka som kan påverka hur individer utformar olika gränsdragningar och betydelser om alkoholförbrukets sociala funktioner. Högskolestuderande kan använda sig av olika tolkningsrepertoarer (Jokila, Juhila & Suoninen 1993) för att skapa dessa socialt konstruerade gränsdragningar som därmed kan tolkas vara uttryck för en särskild alkoholkultur och livsstil. Avhandlingen utreder och analyserar dessa möjliga betydelsystem genom att analysera hur de aktualiseras i själva intervjusituationen. Den centrala forskningsfrågan i denna studie är:

Hur konstruerar högskolestuderande deras livsstil genom att tala om festande och alkoholförbruk? Genom att konkretisera forskningsfrågan, så försöker denna avhandling analysera hurdana värderingar och sociala gränsdragningar högskolestuderande framlyfter som centrala för deras festande och alkoholförbruk. Dessa värderingar och gränsdragningar utformar studerandenas livsstil genom att inrama de uttryckta värderingarna i ett diskursivt samspel med den sociala ”verkligheten” (Sulkunen 1997, 14-51).

Jag inleder avhandlingen med en teoretisk översikt (kapitel 2) som presenterar sociologiska teorier och begrepp om senmodernitet, livsstil och medelklass. Kapitlet utgör en kultursociologisk bakgrund om hurdana sociala och kulturella fenomen kan påverka till det hur t.ex. högskolestuderande utformar deras individuella livsstil. Kapitel 3 erbjuder en översikt om den finländska alkoholkulturen och hur den bl.a. under moderniseringen utvecklats genom olika samhällsförändringar. Detta kapitel utreder även närmare hur högskolestuderande möjligtvis utformar sina livsstilar och livshållningar. Metodkapitel 4 presenterar hur jag utförde forskningens empiriska del genom att insamla intervjumaterial, utföra etiska överväganden och hur jag bestämde att analysera det insamlade materialet. I kapitel 5 har jag indelat analysen i fyra kapitel vilka som utreder själva forskningsfrågan utgående från skilda teman vilka som jag valde i det reflexiva genomgången av intervjumaterialet. I kapitel 6 framför jag studiens slutsatser som baserar sig på en sammanfattande tolkning av analysen och den teoretiska referensramen. Kapitel 7 innehåller ännu en fördjupande diskussion om

studiens slutsatser. Diskussionen evaluerar också studiens eventuella brister och begränsningar samt erbjuder också vidare idéer till fortsatta studier kring detta specifika studieämne.

2 Teoretisk referensram

2.1 Självidentitet, livsstil och reflexivitet i det senmoderna samhället

För att förstå hur högskolestuderande skapar förhållningssätt till alkohol och festande, så inleder jag en teoretisk diskussion om det senmoderna samhällets reflexiva karaktär och dess betydelse för identitet och livsstil. Den reflexiva moderniteten har enligt vissa samhällsteoretiker (Beck, Giddens & Lash 1995) skapat nya förutsättningar för individens existens och levnadsvillkor i samhället. Dessa nya förutsättningar förknippas med både frigörande möjligheter för mänskligt handlande och ett nytt slags social samhörighet, men dessa förutsättningar förknippas också med t.ex. risker, känslor av ontologisk otrygghet och brist på tillit (Giddens 1999). Identitetsuppbyggandet är också en ständig process, som påverkas av de kulturella och samhälleliga förändringar som bl.a. globaliseringen har gett upphovet till (Hall 2002). En livsstil kan definieras som olika praktiker som genom individuell betydelsegivande konstrueras till det som Anthony Giddens (1999) kallar för en sammanhängande narrativ identitet. Den kan även definieras som en mer eller mindre koherent inbyggd beteendemodell som också varierar beroende på den sociala kontexten (Spaargaren & van Vliet 2000, 3-4). Begreppet livsstil definierar jag vidare med hjälp av Mike Featherstones (2007) teorier om den postmoderna konsumtionsinriktade livsstilen. Mike Featherstone (2007, 80-91) definierar den postmoderna livsstilen som ett samspel mellan den postmoderna konsumtionskulturen och individens expressiva individualitet. En livsstil utformas reflexivt genom att individen utformar sin individualitet bl.a. med hjälp av konsumtionsvaror, livserfarenheter och därmed genom att samtidigt utveckla en personlig stil och smak. Att utveckla en personlig livsstil är beroende av den nya borgerlighetens intellektuella strävanden och strävanden efter att legitimera en specifik smakuppsättning (Featherstone 2007, 80-91). Individen uppfattas enligt Featherstone (2007, 81) inte som en passiv konsument i ett masssamhälle, utan snarare som en reflexiv individ som genom individuella beslut försöker utforma en distinkt individualitet genom framhävande av en specifik stil och smak.

Studeraendens värderingar och tankar kring alkohol och festande kan uppfattas som framhävanden av dessa specifika stilar och smakuppsättningar som tillsammans bildar en särskild (postmodern) livsstil. Högskolestuderaendes deltagande i det sociala studielivet kan dock uppfattas allt tydligare som en fragmentarisk del av studeraendens individuella livsstil. Studielivet med dess socialitet är alltså allt tydligare något som bestäms och styrs av flera andra individuella intressen och valmöjligheter.

Under modernitetens framskridande så har individens tillvaro i samhället börjat präglas av något som Anthony Giddens (1999) kallar för självetts reflexiva projekt.

Senmoderniteten är präglad av både individuell och institutionell reflexivitet.

Reflexivitet innebär att frågor om t.ex. livsstil och livsplanering blir allt mer förutsättande och centrala för individens tillvaro. Traditionella samhällen erbjöd mer förutgivna livsbanor som utgick från bl.a. lokala kollektiviteter, traditionella könsroller och statiska klasspositioner. Senmoderniteten uppbyggs av en globaliseringsprocess som också har stora effekter på hur den senmoderna individen måste uppbygga sin identitet. I senmoderna samhällen blir identitetsuppbyggandet en förutsättning för individens livsbana och genom reflexivitet blir detta identitetsuppbyggande möjligt för varje individ. Individen måste t.ex. utvärdera och välja mellan olika livsalternativ, som dock också är beroende även av materiella faktorer. Val och beslut är alltså ständigt närvarande även i det vardagliga livet och individen måste i allt högre grad beakta de möjliga konsekvenserna som olika livsval kan medföra till. Självidentiteten (re-)konstrueras därmed reflexivt genom att man utformar och utvärderar sin narrativa identitet till en sammanhängande berättelse. Detta märks speciellt också då när det sker olika slags oförväntade livsförändringar. I sådana lägen kan individen känna sig också normalt otryggare och då behövs det en förmåga att utföra reflexiva förhandlingar med självidentiteten. Personliga livsstilsval och händelser utformar individens identitet och både det nutida och framtida livet förhandlas med hjälp av olika värderingar samt en sammanhängande livsberättelse. (Giddens 1999.)

2.1.1 Ontologisk trygghet och tillit

För att bevara en ontologisk trygghet så måste individen vara medveten inte bara om risker, men också ha förmågan att skapa ordning och kontinuitet i livet för att kunna uppehålla en trygg hållbar identitet. Individens livsstil hjälper till att utforma individens identitet och den uppbyggs genom livsplanering samt med hjälp av en reflexiv

orientering i livsvärlden. Livsplanering innehåller bl.a. riskbedömningar och en strategisk planering av livsstilsmöjligheterna. Livsstilen förutsätter ofta olika bestämda handlingsmiljöer och valet av dessa handlingsmiljöer bortlägger samtidigt flera andra livsstilsmöjligheter. Flera olika handlingsmiljöer bidrar därmed också till att livsstilsvalen även blir segmentella. Det vill säga det uppstår olika livsstilssektorer som bestämmer individens handlande och uppträdande ur olika utgångslägen.

Modernitetens icke-fundamentalistiska karaktär erbjuder inga färdiga normer och stöd för individens identitetsbyggande, utan det är någonting som varje individ bör hitta själv genom reflexiva förhandlingar med självidentiteten. (Giddens 1999, 47-88.)

Betydelsen av olika expertsystem uttrycker också en del av hur reflexiviteten genomskrider hela samhället. T.ex. ökningen av mängden terapimöjligheter är ett exempel hur individen anförlitar allt mera till olika expertsystem. Expertsystem är något som kan hjälpa individen att behålla den ontologiska tryggheten. Terapi har en funktion att bl.a. ingripa till individens svårbegripliga identitetsdilemman. Individen har alltså blivit mer beroende av expertsystem. (Giddens 1999.)

Ulrich Beck (1995, 162-163) har gjort en motsatt tolkning över relationen mellan reflexivitet och rationella expertsystem. Enligt Beck, så innebär modernitetens reflexivitet snarare det hur individen frigjorts från beroendet av olika expertsystem. Beck (1995, 53-54) ser också bl.a. hur tvivel kan framskrida till en betydlig norm för moderniteten. Tvivel kan möjliggöra det att vetenskap, vetandet och moralitet utvecklas till mer öppet, personligt och experimentellt för den samhälleliga lärdomen. Detta kan därmed leda till att samhället utvecklas till en mer öppen plats för individer. Tvivel kan vara ett sätt för individen att uttrycka både sin individuella reflexivitet och sin suveränitet från olika expertsystem. Enligt Scott Lash (Giddens, Beck och Lash 1995, 162), så uttrycker både Giddens och Beck på två skilda sätt hur reflexiviteten kan förminska känslan av otrygghet i det senmoderna samhället.

2.1.2 Senmodernitetens dilemman

Risk och tillit är två grundläggande drag som bestämmer och styr hurdana val individen kan göra i livet. Tillit behövs för att man överhuvudtaget ska kunna orientera i samhället och i dess institutioner. Globaliseringsprocessen tvingar den enskilda individen att vara reflexiv i den sociala världen och hantera livsstilsfrågor utgående från

snabba och omvälvande samhällsförändringar. (Giddens 1999). Senmoderniteten kan därmed innebära olika dilemman och anomalier för individernas personlighet; dessa kan innebära olika patologiska tillstånd för personligheten och identiteten.

Senmoderniteten har en fragmenterad karaktär, men den innebär också möjligheter till olika slags ”föreningar”. Fragmenteringen innebär t.ex. det att individen måste kunna upptäcka olika lämpliga handlings- och beteendeformer i bestämda kontexter, men i ett patologiskt beteende kan sådana krav inte mötas på ett konstruktivt sätt. I patologiska fall kan individen antingen bli en situationsbetingad ”auktoritär konformist” som förvandlar sig själv utgående från omvärldens föränderliga ideal och krav. Eller så kan individen också utvecklas till en tvångsmässig traditionalist som handlar strikt ur färdigt skrivna förpliktelser. I det första fallet tappar individen bort sina egna idéer och motivationer och i det andra fallet så förhåller man sig tvångsmässigt till vissa traditionsenliga mönster. Dessa två olika patologier är något som påverkas av modernitetens villkor och föränderliga omständigheter. (Giddens 1999, 222-225.)

Trots att Giddens nämner detta dilemmatiska eller patologiska förhållande mellan fragmentering och förening, så kan man utgå ifrån att varje individ på olika sätt måste utforma sin livsstil utgående från dessa existentiella villkor för att uppleva en trygg och förutsägbar självidentitet. Dessa existentiella villkor kan då betyda antingen att forma identiteten utifrån mer traditionsenliga förpliktelser, eller genom att låta bli att välja strikta ramar för att kunna lättare ”flyta” med i den föränderliga sociala verkligheten. Giddens ser fragmenteringen också som en positiv sak för individen; mångfaldigheten i den sociala miljön kan erbjuda en möjlighet att utforma en personlig distinkt självidentitet. Införlevandet av olika betydelsefulla delar från olika handlingsmiljön och genom att integrera dem ihop kan hjälpa till att konstruera en sammanhängande narrativ identitet. Detta ger för individen en möjlighet att uppleva en tillräckligt klar och säker självidentitet. (Giddens 1999.)

2.1.3 Segmentella handlingsmiljöer och livsstil i det senmoderna samhället

En livsstil är något som hjälper till att utforma individens självidentitet i det senmoderna samhället. Även om det ännu finns traditionellt betraktade livsstilar, så är traditioner endast en val bland flera andra möjliga livsstilsval. I senmoderniteten utformar individen sin självidentitet genom att skaffa en specifik livsstil genom en orientering i flera olika handlingsmiljöer. Individens livsstil bestäms av olika

handlingsmiljöer som kan beskrivas som segmentella. Det betyder att en specifik handlingsätt kan vara opassande för individen i en annan handlingskontext. Individen måste därför anpassa sig till olika handlingsmiljön och kunna avskilja deras kontextuella innebörd och handlingsnormer. Att välja olika handlingsmiljöer betyder samtidigt att man mer eller mindre begränsar sin livsstil genom att samtidigt välja bort andra potentiella handlingsmiljön. Valet av livsstil blir ett komplicerat projekt och process p.g.a. differentieringen och fragmenteringen av olika handlingsmiljön. Men samtidigt också för att den globaliserade kulturen i moderniteten suddar allt ut tidens och platsens ursprungliga betydelse. Individen kan komma lättare i kontakt med andra kulturer och därmed bekanta sig utan större hinder med handlingsmiljöer som förut varit omöjligt p.g.a. begränsande sociala normer och till den större bundenheten till den fysiska omvärlden. (Giddens 1999.)

Enligt Stuart Hall beror det postmoderna subjektets identitet av en mängd föränderliga och fragmentära identifikationsprocesser, som leder till att identiteten förblir en ständig pågående process. Den kulturella identiteten bör uppfattas som pluralistisk; man har flera identiteter som väljs både medvetet och genom omedvetna processer. En ensidig, koherent identitet är enligt Hall högst en fantasibild som individen upprätthåller för att skapa en sammanhängande och koherent bild av sin identitet. Globaliseringen har alltså medverkat till att den postmoderna identiteten har blivit något som förändras och skapas kulturellt genom olika positioneringar, praktiker och diskurser. Identiteten bör forskas och betraktas enligt Hall som en del av särskilda institutionella och historiska processer, därigenom det går att identifiera olika kulturella identiteters ursprung och betydelse. Identiteten skall betraktas som något man presenterar och något som istället för att "vara" är något som man "blir". (Hall 2002.)

Globaliseringsprocessen skapar alltså möjligheter till oändliga identifikationer men samtidigt medför globaliseringen även vissa motstridiga processer, i och med att individerna även försöker "strida emot" dess pluralistiska karaktär genom att försöka t.ex. upprätthålla olika traditioner i liv. Globaliseringens icke-fundamentalistiska karaktär kan alltså även medföra individen att välja en fundamental livsstil. Detta kan ske t.ex. genom upprätthållandet av nationalistiska och andra traditionella livsval samt ideologier vilka som karaktäriserade den tidiga moderniteten. Individen försöker alltså genom olika livsval och livsnarrativ upprätthålla känslan om en sammanhållande och

kontinuerlig självidentitet. (Hall 2002, 57-70.) Något som Giddens skulle förklara som ett resultat till ett strävande efter ontologisk trygghet. Hall (2002) beskriver också kulturella identiteter som positioner vilka som representeras alltid genom att lämna utanför det oidentifierbara, dvs. det "andra".

Den reflexiva senmoderniteteten har alltså med dess differentiella och globaliserade karaktär gett nya ramar för individernas möjliga livsstil. Identiteten väljs och bestäms genom olika livsstilsval och händelser som ofta kan vara oförutsägbara för individen. Segmenterade handlingsmiljön och globalt influerade livsstilar kan hjälpa till att erbjuda individen en känsla av frihet över att välja och utforma en unik identitet, men samtidigt kan individen påfrestas av det faktum att självidentiteten blir ett "måste"; d.v.s. en sak man personligen är ansvarig och står ensam för. Vissa har bättre möjligheter för att utnyttja materiella och sociala resurser för att göra personliga livsval och därmed möjliggöra en identitet utifrån ett mer individualistiskt förhållande till självet. Reflexiviteten är då åtminstone annorlunda om man inte kan medvetet göra olika individuella beslut bortifrån de materiella omständigheternas begränsande tillgångar. Detta problematiseras även hos Beck, Giddens och Lash (1995) tankar om den reflexiva moderniseringen. En utbildad medelklassindivid kan ha bättre färdigheter att utforma livet med hjälp av en bredare reflexivitet i jämförelse med en outbildad individ med diverse sociala belastningar och osäkerheter. Enligt Lash (1995, 165-187) kan man betrakta den reflexiva moderniseringen som aktörernas och handlandets emancipation från ursprungliga samhällsstrukturer. Detta är paradoxalt också beroende av modernitetens samhällsstrukturer som samtidigt erbjuder ett större utrymme för reflexivitet och handling. Specialiseringen av produktionsförhållanden medför därför också att det bildas nya samhällsklasser, och Lash t.ex. tolkar de nya klassförhållanden genom att retorisera om möjliga "reflexivitetstvinnare" eller "reflexivitetsförlorare" i det (klassomedvetna) senmoderna klassamhället.

I nästa kapitel granskas noggrannare själva den högre utbildade medelklassen både som en sociokulturell och en socioekonomisk samhällsklass med säregna värderingar och livsstilsförhållanden. Jag erbjuder några teoretiska infallsvinklar och begrepp vilka hjälper till att utreda den kulturella relationen som den utbildade medelklassen utbildas och socialiseras till i ett senmodernt samhälle.

2.2 Medelklassens individualiserade livsstil

Högskolestuderande kan bl.a. genom högre utbildning uppnå lättare vissa sociala positioner i samhället än vad t.ex. lägre utbildade. Man kan därför kategorisera denna annars heterogena samhällsgrupp till att tillhöra den utbildade medelklassen. Antti Maunu (2012) hävdar att förutom att betrakta en samhällsklass som en socioekonomisk klass, så kan olika samhällsklasser betraktas även ur ett sociokulturellt perspektiv. Detta perspektiv betyder att klasstillhörighet betraktas som en socialiserad och kulturell livsstil som inte enbart är beroende av ekonomiska livsförhållanden. I detta kapitel granskas centrala begrepp som har använts i olika sociologiska studier om medelklassens livsstil. Förutom den reflexiva självidentitetens samhälleliga betydelse så utgår jag ifrån att teoretiskt granska högskolestuderande från att vara individualistiska, expressiva och puritana medelklassindivider med särskilda individuella mål och eftersträvanden. Jag använder Colin Campbells (2005), Robert Bellah m.fl. (1985) och Pekka Sulkunens (1992) studier som huvudsakliga referenser. De teoretiserar alla i varierande drag om medelklassens sociokulturella särdrag och livsstil.

Colin Campbell (2005) betraktar medelklassens livsstil historiskt utgående från två härskande kulturella etik som utvecklats under framväxten av det moderna kapitalistiska samhället: den puritanska och den romantiska etiken. Campbell vidareutvecklar Max Webers (1978) teori om den protestantiska (puritanska) etikens betydelse för kapitalismens framväxt genom att hävda hur även kapitalismen behövt en annan etik för att växa fram till en drivande del av det moderna samhället. Den protestantiska etikens asketiska arbetsmoral hade enligt Weber (1978) ursprunget särskild hos kalvinisterna; den kalvinistiska inriktningens syn på frälsning var att Gud predestinerade alla utvalda som alltså var på förhand frälsade av Guds nåd. Detta medförde till att kalvinisterna ville genom disciplinerat arbete och en asketisk livsstil se olika synliga ”tecken” på att de tillhörde till dem frälsade. En medveten kontroll av känslor och en onjutbar livsförhållning medhjälpte den tidiga kapitalismen att utformas genom dessa centrala förhållningssätt. Men den moderna konsumerismen som kapitalismen har varit beroende av är enligt Campbell ett resultat av den romantiska etikens utveckling och framväxt i den västerländska moderniteten. Denna etik har sina rötter bl.a. hos romanticismen som utvecklades till en livsförhållning bl.a. hos den nya borgerliga medelklassen. (Campbell 2005.)

I Europa utvecklades också en bohem livsstil, som i då tiden kunde förknippas med t.ex. unga medelklassmän som levde frivilligt i fattigdom för att försöka uppfylla ett romantiskt förhållande till livet genom drömande och avvikande från rådande konventionella livsstilar (Campbell 2005, 195-201). Denna romantiska etik betonade sökandet av det inre "autentiska" självet och därmed betonade etiken också hedonism och självförverkligande som centrala delar av denna typ av livsförhållning.

Den romantiska etiken kan lätt betraktas som en kulturell motsats till den karriärinriktade puritanska etiken. Men i själva verket hävdar Campbell (2005, 217-227) att dessa två etiker är två sidor av samma mynt. Båda etik lever i en symbiotisk relation med varandra genom att komplettera varandra och därmed bilda tillsammans en modern "medelklasspersonlighet". Denna symbiotiska relation kan t.ex. exemplifieras historiskt med hjälp av 1700-talets företagssinnade gentleman som karaktäriserades både som en företagsam och som en sentimental samhällsindivid. Båda etik kan även dominera i skiljande drag hos medelklassindividens personlighet beroende t.ex. på livsfasen; Campbell (2005, 223) exemplifierar t.ex. hur det av flera expressiva och romantiska 1960-tals studerande senare utvecklades till karriärinriktade puritaner. Likaså den puritanska etiken, så behöver även den romantiska etikens (moderna) imaginära hedonism en form av inre kontroll för att vara möjlig; genom kontroll av känslor, njutning och drömmar så blir det möjligt att förlänga dessa genom att styra dem genom personliga intressen:

"...in modern, self-illusory hedonism, the individual is much more an artist of the imagination, someone who takes images from memory or the existing environment, and rearranges or otherwise improves them in his mind in such a way that they become distinctly pleasing."

(Campbell 2005, 78.)

Den moderna hedonismen som Campbell (2005, 77-95) beskriver som en central del för den romantiska etiken, är till skillnad från den traditionella hedonismen inriktat till en kontroll av individens inre känslor och är inte ett ensidigt upptäckande av sensoriska njutningar vilket som är centralt för den så kallade traditionella hedonismen.

Dagdrömande är bl.a. en typisk form av den moderna imaginära hedonismen, som går att förknippa med hur en individ genom personlig drömande letar efter sig själv

genom att försöka t.ex. uppnå något genom att placera sig själv både som en aktör och en åskådare i de inre berättelserna och drömmarna (Campbell 2005, 78).

Det går alltså att betrakta högskolestuderande som reflexiva individer som försöker utnyttja både puritana och romantiska värderingar för att utforma och utforska sina självidentiteter under studielivet. Dessa kulturella livshållningar kan möjligtvis utnyttjas i varierande grad när olika högskolestuderande individuellt orienterar i sina livsvärldar enligt egna preferenser och målsträvanden. Dessa strävanden kan möjligtvis antingen domineras av den mera ”mjuka” romantiska etiken med kreativt drömande eller av den mer målmedvetna, kalkulerande och ”asketiska” puritanska etiken.

Robert Bellah (1985) indelar den moderna individualismen till både en ekonomisk (utilitaristisk) individualism och till en expressiv individualism. Denna kategorisering är lik den romantiska och puritanska etikens förhållande till varandra. Den ekonomiska individualismen utgår från individens eftersträvande till en högre social status och till ekonomisk vinst. Dessa mål uppnås genom att individen uppoffrar sin fritid och andra nöjen för att eftersträva dessa livsmål. Denna typ av målrationell handlande beskrev även Weber (1978) som en väsentlig del av det moderna kapitalistiska samhället. Tvärt emot denna självuppoffring som den ekonomiska individualismen förutsätter, så lyfter Bellah fram den expressiva individualismen som allt mer betydande för den västerländska individualismen. Den expressiva individualismen beskriver Bellah som en process som ger utrymme för individens självförverkligande, självexpressivitet och sökande efter självet. Detta har kommit att få en allt större betydelse i moderniteten p.g.a. att traditionella kollektiviteter har förvittrats eller förlorat deras ursprungliga betydelse. Samtidigt så har också arbetandets traditionella ekonomiska betydelse förändrats genom att det är just detta expressiva sökande efter självidentiteten som dominerar det som individen lyfter fram som betydelsefullt i livet. Individens fritid och konsumtion blir viktiga medel för att expressivt representera och utforma identiteten.

Den expressiva individualismen kan tolkas som en motkraft för den ekonomiska individualismen. Pease och Wiegman (1998) beskriver den expressiva individualismen som en intensifierad process av individualiseringen och denna process innebär på individuell nivå en kompetens att sätta den egna självvärderingen framför de externa (ekonomiska) samhällskrafterna. Denna typ av individualism skall inte uppfattas som

egoistiskt, utan som en framgångsrik process i det moderna samhället. Kulturen erbjuder individer olika former av ”imaginär” autonomisering och rollspel och därmed olika medel för expressiva och autonomiserande livsmöjligheter för individen. Den expressiva individualismen har också medfört uppkomsten av en kulturradikalism; en social kraft som strävar för en ökande autonomisering av individer från olika strukturellt begränsande samhällsförhållanden. (Pease & Wiegman 1998, 58-63.)

De moderna samhörigheterna kallar Bellah m.fl. (1985, 71-75) för livsstilsenkla, vars uppgift är att hämta socialt, kulturellt eller ekonomiskt liksinnade individer ihop för att segmentellt fira den gemensamma livsstilen. Likasom Giddens (1991) hävdade om den senmoderna livsstilens segmentalitet, så hävdar också Bellah m.fl. (1985, 72) hur livsstilsenkla är segmentella p.g.a. att de inkluderar bara de individer som tillhör denna livsstil, men också utgående från att livsstilsenkla lyfter fram bara en särskild del av individens identitet. Speciellt efter den populärkulturella ungdomskulturens spridning i det efterkrigstida samhället och efter den kulturellt radikala 1960- talets påverkan på samhällsklimatet så har den expressiva individualismen fått ett dominerande förhållande till det hur den senmoderna individen uppbygger sitt liv samt uppfattar sina livsstilsmöjligheter. Bellah m.fl. (1985, 55-163) konstaterar i sin studie hur den expressiva individualismen i samma anda som Campbells tankar om den romantiska etiken kan vara betingat till ett visst livsskede då individen börjar omvärdera sina personliga värderingar och livsförhållanden. Bellah m.fl. exemplifierar hur inte bara unga studerande, men också en mängd medelåldersindivider ofta på nytt inleder en livsstil som betonar mer expressiva värderingar och en betoning på intimitet som kan resultera till det privata livets växande betydelse för individens livsstil. Dessa personer kunde ha varit väldigt arbetsorienterade under sitt tidigare vuxna liv, men kommit senare till att omvärdera denna ekonomiska individualism alltför centrala plats i deras personliga liv.

Den moderna individualismen kan också uppfattas som ambivalent och kulturellt motstridigt för individens sociala och individuella orientering i livsvärlden. Dess motstridiga karaktär härstammar bl.a. ifrån att samtidigt som individen förväntar och längtar efter ett personligt autonomt liv, så utnyttjar man ofta också olika byråkratiska strukturer för att även bli manipulerad av olika expertsystem. Detta motstrider möjligtvis den expressiva individualismens förutsägelser om autonomitet och

självförverkligande. Individen har alltså också ett behov att förlita sig på det som Bellah kallar för byråkratisk individualism. Den byråkratiska individualismen kan i värsta fall förstöra den moderna individualismens förutsättningar för individen. (Bellah m.fl. 1985, 142-151.) Denna synpunkt kontradikterar med Giddens (1991) beskrivning om den reflexiva identitetens förhållande till expertsystem, något som Giddens beskrev mer ur en oproblematiserad synvinkel i kapitel 2.1.

De amerikaner som Bellah m.fl. (1985, 290-296) intervjuade, försökte ofta uppnå i livet en balans mellan det privata och det offentliga livet. Vissa kunde även försöka på ett kreativt sätt överkomma denna "erosion" genom att återhämta vissa traditionella idéer och värderingar och utnyttja dem aktivt i livet. Återhämtande och omformulering av vissa traditionella amerikanska värderingar och ideologier kan tolkas vara ett försök att införa dem i en ny kontext, dvs. föra dem ihop med den långt individualiserade och fragmenterade samhällets nuvarande behov. Den moderna individualiserade individen nöjer sig inte i längden bara med ensidig självcentrerad konsumtion eller karriärframgång, utan eftersträvar också till någonting mera för att finna tillräckligt med mening i livet (Bellah 1985). Detta är möjligtvis det som den expressiva individualismen ger en möjlighet till varje individ; att utforska sina livsförhållanden och idéer för att sedan utnyttja dem i livsvärlden på ett individuellt framgångsrikt sätt.

Pekka Sulkunen (1992) driver en diskussion om den nya medelklassens framväxt under den snabba moderniseringen framförallt i Finland, men också i den övriga Europa. Han ser denna sociokulturella samhällsklass som svårt identifierbar för att denna pluralistiska samhällsklass kan finnas i flera platser och former. Enligt Sulkunen kan man istället betrakta den nya medelklassen som en slags mentalitet eller som en kulturell disposition i samhället. Det är vissa värderingar som är centrala för denna samhällsklass och dessa förhållningssätt kan utspåras bl.a. till det efterkrigstida samhällets modernisering, då det skedde snabba samhällsförändringar också inom de kulturella livsområdena (framförallt studentrevolten på 1960-talet och uppkomsten av den moderna ungdomskulturen). Den nya medelklassen förespråkar personlig autonomi och individuell suveränitet som ett viktigt täcke för individens tillvaro. Detta uttrycks i olika sociala sammanhang och relationer och som också analyseras i Sulkunens studie. Denna medelklassmentalitet uttrycks t.ex. genom personligt kritiska förhållningssätt till bl.a. samhälleliga auktoriteter; medelklassindividen förhåller sig ofta till samhälleliga

auktoriteter som kränkande för individens personliga autonomi. Därför kan medelklassindividerna provoceras av t.ex. konventionella regler och lagar som står emot individens individuella suveränitet. Som ett exempel kan man möjligtvis nämna diskussionen om alkohollagstiftningen i Finland, som redan varit ett upphetsande samtalsämne i den finländska alkoholdebatten (Tamminen, Jenni 2015).

Sulkunen (1992, 152-159) drar alltså slutsatsen att den nya medelklassen har ett kulturellt ursprung från det radikala 1960-talets studentrörelse med dess kulturella och politiska atmosfär. Detta romantiska motstånd mot föråldrade och traditionella samhällsstrukturer som ännu framträdde starkt inom olika samhälleliga institutioner satte vidare prägel till vissa individuella värderingar. En framträngande del av den nya medelklassens ideal är förutom individuell autonomi och suveränitet, också idealen om voluntarismen; individens handlande skall baseras och uppfattas utgående från en fri individuell vilja. Detta drag representeras också i Sulkunens empiriska studie om den nya medelklassens diskursiva sätt att tala om t.ex. alkoholförbruk. Denna nya medelklass kan för övrigt arbeta inom olika service och kommunikationsyrken och är alltså mer eller mindre specialiserade inom olika samhällssektorer. Förhållandet mellan det studentradikala 1960-talet och den utbildade nya medelklassens karriärsträvande är alltså inte någonting motstridigt, utan vissa kulturella idéer och värderingar har lagt en större grund till en ny slags mentalitet i samhället. Dessa medelklassindivider kan betraktas som expressiva individualister, men också som individer som betraktar den sociala miljön utgående från individuell hänsyn och utifrån den personliga integritetens förutsättningar; detta innebär att i det sociala livet bör individens autonoma utrymme respekteras och beaktas. Det är bl.a. därför som den nya medelklassens individualism bestäms från personliga och inte från politiska utgångspunkter. (Sulkunen 1992.)

Det är alltså vissa kulturella krafter under moderniteten som genom individernas agerande fått nya kulturella betydelser som med längden också bidragit till att skapa nya kulturella förhållningssätt och livsstilar. Sulkunen (1992, 146) konstaterar också hur spänningen mellan puritana och mer hedonistiska (romantiska) moralkoder bildar en motstridig spänning och ambivalens till det som t.ex. den nya medelklassen uttrycker sig i talet. Det kan hypotetiskt förväntas hur det också möjligtvis bildas olika ambivalenta och motstridiga relationer hos högskolestuderandes berättelser om alkoholförbruk. Individen kan alltså använda sig av (till ytan) motsägelsefulla

förhållningssätt som hen uttrycker sina olika subjektpositioneringar både spatialt och temporärt (se metodkapitel 4). I slutsatserna införs en tolkning av undersökningsresultaten också med hjälp av detta kapitlets teoretiska diskussion. I nästa kapitel 3 utforskas närmare hur alkoholkulturen har fått en alltmer mångtydande karaktär i det globaliserade finländska samhället.

3 Forskningsöversikt om alkoholkultur

Jag inleder kapitel 3.1 med en historisk överblick om de kulturhistoriska roller alkoholen haft under den finska moderniseringen från ett agrart till ett modernt samhälle. Det är vissa sociala och strukturella samhällsprocesser som medfört att man har betraktat alkoholförbruk i vår kultur på skiftande sätt; allt från ett rituellt och mytiskt fenomen av samhörighet samt som en symbol för personlig autonomi, till det upplysta borgerliga samhällets uppfostrande ögon. Alkoholen har alltså haft en central rituell roll för finländarna under olika skeden av Finlands nationalhistoria. Den protestantiska puritanismens spridning i det nordiska samhället, Finlands relation till både Sverige och Ryssland före självständigheten samt den långsamma moderniseringen från ett agrart till industriellt samhälle har påverkat den finska alkoholkulturens utveckling och karaktär (Apo 2001). I kapitel 3.2 beskriver jag närmare alkoholförbrukets olika sociala dimensioner och betydelser. I kapitel 3.3 och 3.4 framförs en diskussion över högskolestuderandes möjliga relation till festande och alkoholförbruk utgående från en vidare diskussion om den utbildade medelklassens livsstil.

3.1 Alkoholförbruk under moderniseringen i Finland

Satu Apo urskiljer flera kulturhistoriska faser i Finland som visar hur alkoholen kommit att få en mångfasetterad relation i den finska kulturen. Apo beskriver hur t.ex. sprit och öl används i olika sociala riter och sammanhang, men också hur alkoholkulturen blivit ett levande språk som tar sitt uttryck i olika sorts folkloristisk som t.ex. myter, berättelser, sång och poesi. Såsom själva alkoholdrickandet så har också olika berättelser om alkohol används som ett slags ritualiserad förstärkande av social samhörighet, och också hjälpt till att forma ett slags kulturell arv som går vidare från generation till generation. Det finns alltså en djup socialt ritualiserad alkoholförbruk i

den finska alkoholkulturens historik som kan utspåras redan till det traditionella agrara samhället. (Apo 2001.)

I slutet av 1800-talet blev dock denna relation till alkohol en motsatt; perioden mellan 1866-1968 beskriver Apo (2001, 196-334) som en torr period i den finska alkoholkulturen, då alkoholkonsumtionen sjönk och behölls under hundra år som låg. Nykterhetsrörelsen hos arbetarklassen och den moraliska paniken som föddes från de högre samhällsklassernas oro för arbetarklassens dryckesvanor medförde tillsammans med den lagstiftande makten ett samhälleligt moraliserande förhållande till de lägre samhällsklassernas alkoholförbruk. Alkoholen betraktades som en motståndare till den dåvarande synen om upplysningens progressiva ideal om vetenskaplig och mänsklig framgång. Nykterheten förvandlades i slutet av 1800-talet till en förutsättning för arbetarklassens arbetsmoral; det nya klassamhället försökte uppfostra arbetaren till en sund och även till en kultiverad samhällsindivid. Det uppmålades ofta stereotypa bilder om den finländska arbetarmannens våldsbenägna fyllokaraktär. Alkoholmissbruket betraktades också som något som berodde på den industriella arbetarens försämrade arbetskonitioner, och till den stereotypiska bilden om den okultiverade arbetarklassen som skulle kunna uppfostras till att följa det moderna samhällsidealet. Moderniseringen i Finland medförde alltså till en kontroll speciellt till det hur de lägre samhällsklasserna hade möjlighet att njuta alkohol. Under den så kallade torra perioden blev också det allmänna förhållandet till alkohol strängare och mer förnekande.

Efter den långvariga torra perioden skedde det en motsatt process från och med i slutet av 1960-talet och efter de kommande årtionden ända till 2000-talet har alkoholförbruket i Finland tredubblats (Härkönen 2013). Denna konsumtionsökning beror på flera olika fenomen; den lagstiftande makten har påverkat på själva alkoholens tillgänglighet, men det sociologiskt intressantare och mångfasetterade orsakerna har varit olika kulturella processer som bidragit till denna radikala ökning hos den totala alkoholkonsumtionen. Nya liberala samhällsvärderingar, den nya konsumtionsinriktade medelklasslivsstilen och kvinnans förändrade roll i samhället har bl.a. tolkats vara sådana samhälleliga förändringar som medfört till nya kulturellt liberala förhållningssätt till alkoholen (Elovainio & Kortteinen 2003; Simonen 2011; Törrönen & Roumeliotis 2013). Inom alkoholforskning har man drivit bl.a. hypoteser om alkoholkonsumtionens polarisering mellan olika samhällsgrupper. Alkoholforskning har påvisat att det finns

kulturella skillnader mellan t.ex. utbildade och medelklassens sätt att både prata om alkohol samt i själva alkoholförbruket. Det har också analyserats hur kvinnorna och männens alkoholförbruk blivit mer lik varandra, fast i helheten är det ännu i genomsnitt män som dricker mera alkohol (Mäkelä, Mustonen & Huhtanen 2010, 39-54). Det intressanta är att betrakta hur den utbildade medelklassens alkoholkultur kanske inte är mera så bunden till klass eller till traditionella könsroller, utan också av nya globala, individualistiska livsstilar och förhållningssätt som medfört ett större rum för nya pluralistiska förhållningssätt till alkoholförbruk.

Som en kort sammandrag kan jag summera hur den finländska synen kring alkohol under moderniseringen genom samhällelig och kulturell kontroll formats till någonting förbjudet, men likaså har finländaren under historiens lopp förbrukat flitigt alkohol inom olika kulturella kontexter som sträcker sig över klassgränserna. Dessa historiska förhållanden som bakgrund kan hjälpa att förstå hur det finländska alkoholförbruket har omformats under senmoderniteten. Vissa har kommit att beskriva den finländska alkoholkulturen som ambivalent och denna kulturella ambivalens kan ta uttryck ännu idag hos individernas skiftande förhållningssätt till alkoholförbruk (bl.a. Sulkunen 1992).

Juha Partanen (1991, 236-238) myntade begreppet heroiskt samhälle och dess motsvariga heroiska fylla för att beskriva och tolka en väsentlig del av den finländska alkoholkulturens mer traditionella särdrag. Hos den heroiska fyllan får berusandet en övermäktig roll och tar kontrollen över individens vilja. Den heroiska fyllan är bl.a. den finländska mannens bekräftelse över sin manlighet och suveränitet; fyllan kan samtidigt bli en flykt från det totala och fragila heroiska samhällets normativa övergrepp. De centrala värderingar i ett heroiskt samhälle är bl.a. kraft och modighet som uttrycks genom den heroiska fyllans ritualiserade värld:

...drinking in heroic society (...) conjures vivid images of highly ritualized drinking sessions, in which foaming beer enlivens reminiscences of past battles, seals oaths of friendship, and allows one to probe the secrets of existence. Heroic society presents itself very much as an all-male, paternalistic affair, where drinking is a communal act. (Partanen 1991, 237.)

Den heroiska fyllan kan framkomma ofta i olika humoristiska berättelser, snarast kanske p.g.a. att fyllans totala makt över individen ofta kan få komiska drag genom att individen råkar ut för saker och ting bortom vardagslivets normativiteter. (Apo 2001)

Den heroiska fyllan förstärker på ett traditionellt sätt den manliga samhörigheten. Genom att komma bort från vardagens och samhällets normativa rollförväntningar så kan den heroiska fyllan skapa något obeskrivligt, men samtidigt en erfarenhet som man även senare tillsammans kan åter minnas i kollektiviteten (Törrönen 2005, 497-498).

Apo (2001, 297-298) tolkar humoristiska berättelser om heroiskt drickande vara för finländarna ett medvetet försök att skapa grunder för att uttänja de normativa gränserna för alkoholförbruk som ofta varit påträngande i den ambivalenta finska alkoholkulturen.

Den heroiska fyllans betydelse för den finska mannen har också tolkats vara en möjlighet för att håna olika samhälleliga auktoriteter samt även för att fly bort från det privata hemmets område (Apo 2001; Elovainio & Kortteinen 2000). Den erbjuder kulturellt starka och mytiska berättelser samt symbolism; Partanen (1991, 238) konstaterar att den därför lever kvar även i det moderna samhället, trots att heroiskt drickande ofta betraktas också som socialt dysfunktionellt och olämpligt.

Även Marko Elovainio och Matti Kortteinen drar en tolkning över hur den heroiska finländska fyllan under moderniteten förlorat den ursprungliga kulturella inflytelsen över den finska alkoholkulturen, men också hur den ännu kan placeras till vissa delar hos den omgivande kulturen. Den heroiska fyllan är nuförtiden vanligare hos de lägre samhällsklassernas delkulturer och när man går uppåt i klasstratifieringen så blir berusningen i genomsnitt mer kontrollerad och försiktig. Klasskillnaderna är dock inte lika märkliga hos män än hos kvinnor; kvinnornas alkoholförbruk skiljer sig betydligt mera när man betraktar kvinnor från olika klasstillhörigheter. Detta kan betyda att den heroiska fyllan ändå bevarar en viss plats i den finska alkoholkulturen, men att den samtidigt är mer kontrollerad och kulturellt ordnad genom ett nytt kulturellt inramat förhållningssätt. Det heroiska drickandets förmildrande i kulturen kan tolkas också utifrån modernitetens individualiserade drag; individen uppfattas som personligt ansvarig för det egna livet och har därmed inte en likadan underlägsenhet mot auktoriteter som man hade i det finska agrarsamhället. Denna personliga autonomi medför att man inte varken har råd eller orsak att använda alkohol på ett liknande sätt som den "traditionella finska mannen" kunde göra genom att berättiga sin heroiska fylla. Ett aggressivt fyllobeteende kan alltså förväntas huvudsakligen av sådana

individer som inte upplever något hopp i livet. Alkoholen ger då en möjlighet för att ge utlopp för dessa existentiella orättvisor. (Elovainio & Kortteinen 2003)

I nästa kapitel 3.2 beskriver jag närmare hur bl.a. globala och individualistiska influenser har kommit att omforma den senmoderna finska alkoholkulturen. Denna diskussion resulterar med att jag i kapitlet 3.4 redogör vad som kan förväntas vara särdragen hos finska högskolestuderandes alkoholkultur.

3.2 Alkoholförbrukets sociala dimensioner och betydelser

Förutom alkoholförbrukets normer och funktioner så framlyfter Sulkunen (2002) även individens aktiva betydelseskapande som en väsentlig del av utformandet av en alkoholkultur. Individen tolkar världen genom att klassificera och betydelsegöra olika kulturella fenomen. Alkoholkulturen kan uppfattas som ett resultat mellan aktörernas meningsgivande och de omgivande, ibland begränsande samhällsstrukturerna. Individens aktiva betydelseskapande har forskats bl.a. inom ramen för ungdoms- och subkulturforskning i det så kallade Birminghamskolan i Stor-Britannien. En särskild livsstil byggs upp av aktiva aktörer som ger betydelser till sina handlingar och beteende. Birminghamskolan myntade begreppet homologi för att inkorporera aktörernas strukturella bakgrund med deras individualistiska livsstil. Enligt Sulkunen (2002, 258-260) har dock det homologiska betraktelsesättet inte passat lika bra i studier om det finska klassamhället i jämförelse med det kulturellt distinkta brittiska samhällsklassernas livsstil.

3.2.1 Alkohol som en del av det vardagliga livet

Såsom redan framfördes, så finns det flera olika tolkningar om den finska alkoholkulturens utveckling under den senare moderniteten. Erosionen av de mera enhetliga kulturerna har tolkats även medföra att alkoholförbruket blir allt mer beroende på olika kontexter, livsperioder och situationer (Maunu 2014; Sulkunen 1992; Törrönen 2005). Pluraliseringen av livsstilar och sociala samhörigheter kan ge olika möjligheter för individen att utveckla ett mer individuellt och flexibelt förhållande till alkoholen. Det nordiska alkoholmonopolet i Sverige och Finland har även försökt att främja ett mer civiliserat alkoholförbruk genom att rekommendera måttligt drickande och mildare alkoholdryck (Sulkunen 2002).

Förutom statlig kontroll, så finns det tecken på hur de globala influenserna medfört till att det sker en blandning mellan de nordeuropeiska och sydeuropeiska alkoholkulturernas särdrag. Vinkonsumtionen har i Finland har flerdubblats under de senaste decennierna och den nya medeklassen som Sulkunen (1992) studerat, har införlivit alkoholen som en central del till vardagslivets socialitet. Detta syns särskilt i den kulturellt institutionaliserade "after work"-kulturen, där meningen är att integrera fritid och arbete på ett socialt sätt genom att dricka alkohol efter arbetsdagen i olika barlokaler med antingen arbetskompisar eller vänner. I after-work drickande kan man t.ex. förstärka arbetskretsens sociala samhörighet och detta s.k. "afterworkande" kan ske både informellt eller utifrån mer formella inramningar. Det är alltså främst den utbildade eller karriärinriktade medeklassen som kommit att främja denna typ av drickande. Denna kultur har även kommersiellt institutionaliserats med hjälp av massmediernas inflytande och olika "after-work"-erbjudanden. (Porsfelt 2004)

Alkoholen har alltså blivit allt tydligare en del av det vardagliga levnadssättet, och kan inte nu mera lika enkelt betraktas enbart som ett medel för en radikal transgression bort ur det vardagliga livet. Såsom redan beskrevs i kapitel 2.2 om den nya medeklassens antiautoritära och individualistiska livsstil, så framhäver den nya kulturellt distinkta medeklassen alkoholförbruket genom social distinktion och individuell kompetens. Kompetensen kan tolkas att bilda en kulturell markör mot de andra icke-kompetenta samhällsgrupperna; dessa icke-kompetenta individer kan betraktas vara t.ex. de "ociviliserade" samhällsindivider från det rurala Finland eller från lägre samhällsklasser som saknar en kultiverad kompetens att dricka alkohol på ett sätt som denna medelklass betraktar som lämpligt. (Sulkunen 1992)

3.2.2 Alkohol som en hjälpare för transgression från det vardagliga livet

Fast inkorporeringen av alkoholen till den vardagliga kulturen har blivit mer närvarande åtminstone för den nya medeklassens urbana livsstil, så har också den mer socialt krävande och samtidigt möjligtvis lättare sårbara sociala festandet behållits som en populär form av social ritual i det moderna samhället. Denna "sociala festandefylla" (*seurallinen bilehumala*) förutsätter en transgression till en intim kollektiv samhörighet; likaså den heroiska fyllan, så förutsätter det sociala festandet också att den kollektiva samhörigheten ska bevaras och förstärkas delvis genom berusning. I motsatsen dock till den heroiska fyllans regressiva karaktär, så skall alkoholen först och främst fungera som

en hjälpare för att uppehålla en jämlik och förstärkt social samhörighet. Denna mer tidskrävande festande ger utrymme för en mer intensiv social samhörighet; något som kan beskrivas med hjälp av en transgression från ett lineärt till ett cykliskt tidslopp. Den cykliska tidsgången gör det möjligt att bevara en enhetlig ”kollektiv kropp”, och själva handlingen blir ett mål i sig. Den målorienterade och individualistiska verkligheten rensas bort på bekostnad av den intima transgressiva samhörigheten. Individuella eftersträvanden döljs och den huvudsakliga verksamheten blir den kollektiva gemenskapens sociala jämställda samvaro. Detta lyckas dock ibland inte, p.g.a. risken för överkonsumering av alkohol, som kan lättare leda till att individuella behag och lust lyfts fram i det sociala sammanhanget på olika sätt som stör den sociala stämningen. (Törrönen 2005.)

Partanen (1991, 217-249) lyfter i sin studie fram sociologen Georg Simmels definition av ren socialitet; den förutsätter att man bl.a. gömmer bort olika socialt störande fenomen som t.ex. framhävandet av individuella behov och framhävande av t.ex. sociala statusrelationer. Denna rena form av socialitet kan ofta bli mer problematisk i den målorienterade senmoderniteten då den även tillförs till individernas arbetsinriktade instrumentella behov istället för att vara en fri form av ett rent socialt utbyte vilket den rena socialiteten förutsätter. Detta kan leda till att det sociala livet blir allt mer kalkulerat och formellt; d.v.s. något som strider emot den rena socialitetens grunder.

Törrönen (2005) lyfter fram den individuella fyllan för att beskriva också det sociala livets skörbara karaktär i vår alkoholkultur. Han studerade unga vuxna genom att samla dagboksbeskrivningar; i en alkoholkultur finns det alltså en stark strävande till att genom drickande och festande bevara en slags ren socialitet som bl.a. Partanen (1991) beskriver om. I Törrönens (2005) undersökning fanns det dock en del dagboksbeskrivningar där antingen individen själv eller någon annan i gruppen misslyckade att upprätthålla drickandets sociala eftersträvanden. Detta kan misslyckas t.ex. då individen lyfter alltför mycket fram sina egna behov eller begär, som kan leda till ett alltför egoistiskt beteende ur den sociala gruppdynamikens synvinkel. Detta är något som flera lyfter fram som moraliskt dömande, främst p.g.a. att den stör den sociala samhörighetens mål för gemensam transgression. Det finns alltså starka sociala normer som inte är eller ska inte heller vara synliga; enligt Maunu (2014) så finns det en ideal att man gömmer både den egna eller den gemensamma sociala orienteringens

normer; de måste hållas inne hos en själv och betraktas som självklara hos varje medlem för att den cykliska transgressiva tidsgången kan uppehållas i den sociala kretsen.

Moderniseringen har enligt Partanen (1991, 236-250) medfört att fyllan betraktas allt mera som dysfunktionell och fördömande än vad som den kunde betraktas i de förmoderna samhällen; detta beror på att den individuella självkontrollen framlyfts som en betydlig norm i det moderna samhället. Även upplysningens ideal om vetenskaplig och mänsklig framgång kan ha haft en betydelse för ett mer kontrollerat förhållande till alkoholförbruk. Detta leder till att drickandet också förutsätter åtminstone ett försök till en individuell självkontroll. Dock finns det också flera sammanhang där drickandets värdeobjekt kan vara just att tillsammans sträva till att släppa sig loss ur den moderna självkontrollen. Han konkluderar också hur drickandets motiv från ett medel för socialitet kan bli ett verktyg för att finna socialitet. Moderniteten förutsätter olika regler och konventioner för alkoholförbruket och detta medför också att själva fyllan blir stegvis allt mer civiliserad genom att själva beteendet modifieras till en social lämplig nivå.

Flera studier (t.ex. Sulkunen 1992; Partanen 1991) lyfter fram det sociala festandet med alkoholförbruk som en ritualistisk och som ett mer eller mindre universellt socialt och mänskligt behov som kan återfinnas i flera kulturer historiskt långt bakåt i tiden. Partanen (1991, 249-250) drar till och med en hypotetisk slutsats att det inte heller egentligen finns något ”modernt drickande”:

In our life, there is room for customs, traditions, and ways of feeling that reach far back in history, to our heroic past. One might well think that this is what drinking is really about. If that is the case, then there is no modern drinking at all.

Det finns alltså olika oskrivna normer som är till för att hjälpa individer att uppnå tillsammans en form av transgression från det vardagliga. Men samtidigt kan man betrakta att det sociala livet i moderniteten kan ha en mer komplicerad och sårbar karaktär. Individens egna intressen kan lättare kollidera ihop med den rena socialitetens enkla frilöpande utgångspunkter. Sulkunen (1992) beskrev den nya medelklassens sociala umgängesliv i barer genom att hävda hur den nya medelklassen ofta försöker

bevara ett kontrollerat kroppsspråk, ett fysiskt avstånd till utomstående och också genom att behålla sig till icke-känsliga samtalsämnen. Humor, ironi och även politik finns med i diskussionerna, men innehållet är delvis förutbestämd genom att samtalsämnen bygger på gemensamma idéer och värderingar. Detta betyder att en social transgression blir möjlig också inom ”vardagligare” kontexter. Det är också tydligt att drickandet genomskrider olika sociala och individuella betydelser som härstammar både från äldre, universella drickandetraditioner och utifrån mera kulturellt moderna och specifika drag som t.ex. presenterades i kapitel 3.2.1. Det kan möjligtvis betyda att de mytiska och traditionella heroiska drickandet reproduceras i dagens alkoholkultur inom socialt nya kontexter.

3.2.3 Regressivt alkoholförbruk: att fly ut ur den kulturella ordningens sfär

Genom att individen i det moderna samhället ger olika betydelser till alkoholförbruk, så konstrueras också det så kallade regressiva alkoholförbruket genom det hur individer drar olika kulturella gränser som definierar det lämpliga sättet att berusa sig eller njuta alkohol. Sulkunen beskriver det regressiva drickandet genom den imaginära relationen mellan naturen och kulturen; individen kan antingen försöka progressivt behålla sig inom kulturen t.ex. genom att dricka med måtta, eller regressivt fly ut från den kulturella ordningen till det (obenämnda) naturen genom att berusa sig till en högre grad. Det heroiska drickandet kan t.ex. betraktas som regressivt för att det är en flykt från den kulturella ordningens sfär till ett heroiskt äventyr. Det regressiva alkoholförbruket kan bli ett sociologiskt intressant fenomen när man studerar hur olika sociala grupper definierar både sig själva och förhållandet till de ”andra”. Enligt Sulkunen är människor alltid på ett obeskrivligt sätt medvetna över denna imaginära gränsdragning mellan natur och kultur. Alkoholförbruk är en symbolisk förmedlare för detta förhållande och alkoholen ligger då ofta i det ”gråa området” mellan naturen och kulturen. (Sulkunen 2002, 265-272.)

Regressivitet är alltså beroende på de kulturella aktörernas definiering av olika sociala och moraliska gränser. Den nya medelklassen i Sulkunens (1992) undersökning definierade t.ex. de rurala individernas eller de lägre samhällsklassernas alkoholförbruk som regressivt genom att förhålla sig med moraliskt förakt till dessa grupper högljudda och karnevalistiska festande. I Sulkunens (1992, 143-148) studie kunde även medlemmar från denna urbana medelklass också överskrida till ett mer regressivt

drickande, men regressiviteten hos dessa individer behålls inom lämpliga ramar genom att slutligen tänja på de kulturella gränserna för lämplig berusning. Detta skedde genom att framhäva det slutliga bevarandet av självkontrollen och genom voluntarismens princip av individuell vilja. Det regressiva drickandet kan alltså även också följa de kulturella lagarna av voluntarism och självkontroll; det som Sulkunen (1992) beskriver som centrala för denna nya medelklass. Det finns alltså möjligheter även för den nya medelklassen att tänja på de kulturellt konstruerade gränserna, speciellt då de gör det med en medveten självkontroll vilket framhävs som en kompetens att komma i tid tillbaka till kulturens område. Detta kan i talet uttryckas också med hjälp av humor och välvillighet.

Såsom redan framställdes, så har framskridandet av moderniteten minskat på den heroiska berusningens drag på bekostnad av flera uppenbart nya stilar att förbruka alkohol i den finska alkoholkulturen. Dessa kulturella förändringar har kanske varit tydligare just i det finska samhället p.g.a. de traditionella agrara samhällsklassernas snabba urbanisering under och efter 1960-talet. Därför kan det vara skäl att betrakta ett förhållande till det rurala finska samhället som någonting mer eller mindre närvarande även hos flera urbana medelklassindivider, men samtidigt någonting som man ändå till slut uttrycker en klar symbolisk gränsdragning:

...as the glorious original freedom of man, pure, and virginal union of man and nature, but also as degradation and evil glorified by mockery and irony. However, the commitment to normality and self-control is never completely deserted. Even in the most outrageous stories there is invariably a final clause that brings the heroes back to the acceptable, everyday social orderliness.

(Sulkunen 1992, 143-144.)

Det finns alltså en viss ”trotsighet” hos den nya medelklassens transgressiva drickande, men samtidigt också ett försök att bevara den regressiva flykten nära till ”naturen” med hjälp av vissa begränsningar som uppnås genom normativa förhållningssätt och individuell självkontroll. Den nya medelklassens voluntarism och social kompetens kan tolkas möjliggöra även för dem olika socialt acceptabla utflykt från kulturens område genom t.ex. ironi och trotsighet samt en medveten kontroll för att kunna bevara sig själva som kulturellt kompetenta samhällsindivider. Detta betyder att den individuella

fyllan kan i skiftande kontexter bli i olika grad (o)kontrollbar. Det är alltså kontexten som ger en särskild inramning till det hur alkoholförbruket kan utvecklas till en transgression eller t.o.m. till en regression tillbaka till ”naturen”. Den nya medelklassens berusning kan eventuellt också betraktas som en kontrollerad okontroll (*controlled loss of control*) (Measham 2004).

3.3 Unga vuxnas festande och alkoholförbruk

Detta kapitel koncentrerar sig på tidigare forskning om unga vuxnas alkoholförbruk och festande. Flera av dessa forskningar koncentrerar sig främst på själva alkoholkulturen utgående från olika kultursociologiska teorier och begrepp. Såsom denna avhandling, så framlyfter dessa studier också hur den sociala världen eller identiteten uppbyggs genom tal och berättelser. Det centrala är att utreda hur högskolestuderande som en utbildad medelklass förhåller sig till alkohol samt hurdana byggstenar de använder när de uppbygger sina identiteter. Antti Maunu (2012 & 2014) konstaterar att unga vuxna från olika utbildningsskikt festar ofta utgående från olika motiv; antingen förutsätter festandet en stark kollektiv samhörighet som förutsätter en jämnställd gruppstillhörighet, eller så finns det också mera individualistiska motiv då det är viktigt att också kunna framhäva sin distinkta individualitet. Individer från olika sociala kulturer uppfattar då festandets betydelser utgående från olika utgångspunkter. Det förstnämnda är enligt Maunu vanligare hos de lägre (yrkesskola- eller yrkeshögskolestuderandes) utbildades festande, medan t.ex. högskolestuderande förhåller sig mera acceptabelt till ett mer individualistiskt festande. I nästa kapitel behandlar jag närmare hur dessa sociokulturella skillnader uttrycks och framkommer hos olika sociala grupperingar.

3.3.1 Sociokulturella klasskillnader i alkoholförbruk och festande

Antti Maunu (2012, 119-145) skiljer mellan två typer av sociala normer som tillhör olika utgångslägen för den sociala interaktionen; den första handlar om en ”intim” artighet (*lähikohteliaisuus*) vilket som betyder att man socialt respekterar varandras individuella handlingsvärldar genom att i den sociala interaktionen beakta och undersöka dem. Den andra ”distanserade” artigheten (*etäkohteliaisuus*) utgår ifrån att ingen person skall framhäva sina individuella livsvärldar, delvis p.g.a. denna livsvärld upplevs redan för sådana individer som klar och förutbestämd. Den intima artigheten förutsätter att man inte kränker varandras innerliga livsvärld, utan man behandlar varandras avvikande och individuella åsikter därför med tolererande respekt och

öppenhet. Tvärtemot så utgår den andra distanserade artighetsnormen från att den sociala interaktionen uppbyggs ur en externt förutbestämd livsvärld där individuell framhävande kan uppfattas som problematiskt för den mer likvärdiga gemenskapen där gruppmedlemmarna befinner sig.

I Maunus (2012) undersökning framkom det sociokulturella skillnader i det hur studerande från olika utbildningsnivåer eller områden diskuterade om alkohol. Studerande från yrkesskolor och också från yrkershögskolor förutsatte att den sociala världen är mer eller mindre förutbestämd. Den gemensamma diskussionen förutsatte alltså att alla förstod mer eller mindre denna förutbestämda utgångspunkt för socialitet. Diskussionen inriktar då på att man gemensamt uppbygger olika berättelser som också karaktäriseras av den gemensamt upplevda kollektiva livsvärlden. Denna sympatiska och likställda livsvärld kan ta uttryck i kollektiva berättelser om alkoholdrickande, som ofta kan vara karnevalistiska till karaktären. Denna karnevalism har som en funktion att förstärka gemenskapen bl.a. genom humoristiska berättelser, där det kan hända åt var och en samma misstag. Olika ”misstag” som ibland framkommer i det karnevalistiska festandet bör betraktas som en naturlig del av denna berusande karnevalism. Som bäst kan olika misstag i talet tillföras till kollektiviteten och t.o.m. förstärka den kollektiva samhörigheten, därför blir olika misstag inte så lätt några individualistiska bekymmer eller belastningar för det mentala välbefinnandet. Det kollektiva betraktelsesättet ger alltså ett socialt utrymme för en regressiv berusning. (Maunu 2012, 119-143.)

Tvärtemot denna kollektiva karnevalism som är för de lägre samhällsklasserna ett grunddrag för samhörighet och socialitet, så uppbyggs t.ex. universitet- och högskolestuderandes sociala livsvärld mera utgående från det vad Maunu kallar för en saturerad individualism eller individuell socialitet. Denna sociala livsvärld uppbyggs snarare genom att man betraktar allas individualitet som unikt och genom denna individualitet orienterar varje individ mer autonomt i sina livsvärldar utgående från olika individuella eftersträvanden. Världen är alltså en öppen och icke-förutbestämd plats och individens uppgift är att uppbygga sin självidentitet och sitt sociala liv genom interna motiv med hjälp av den expressiva individualismen. Högskolestuderande framhävde också i Maunus forskning denna typ av förhållande; studerande från denna utbildningsnivå gav t.ex. utrymme för varje individs åsikt och diskussionen t.o.m. förutsatte denna typ av individuell intern uppbyggande av en gemensam social

verklighet, där allas unika individualitet betraktades med gemensam respekt. Unga vuxna från högre utbildningsnivån kan i detta fall uppfatta de lägre samhällsklassernas mer kollektiva karnevalism med ett visst social förakt; t.ex. sverige-kryssningar kan möjligtvis betraktas som icke-gemytliga platser för de mer individualistiskt orienterade högskolestuderande. Det finns enligt Maunu vissa sociokulturella skillnader som är tydliga då olika studerande festar och dricker alkohol. Det kan förväntas att högskolestuderande tolererar bättre individuella skillnader, medan detta kan uppfattas mer problematiskt för mer arbetsinriktade studerande. Denna expressiva individualism ger alltså utrymme för högskolestuderande att fritt framhäva sin unika individualitet och den sociala världen uppbyggs genom att man söker fram till sådana sociala grupper som man kan lättare identifiera sig till. (Maunu 2012, 119-145.). Maunu (2014, 179-181) påstår att detta inte betyder att högre utbildade individer skulle vara osociala, utan att de förväntar sig ett friare utrymme för att kunna söka fram de specifika sociala kretsar som de skulle uppleva sig att finna en autentisk gemenskap.

Antti Maunus (2014) doktorsavhandling betraktade hur den yrkeshögskoleutbildade (tradenominriktade-) medelklassen uppbygger den sociala livsvärlden genom festande. Såsom det redan i förra stycket konstaterades, så drar Maunu i sin avhandling liknande slutsatser om den yrkeshögskoleutbildade medelklassen; han använder begreppet självetts externa arkitektur (minän externalistinen arkkitehtuuri), som kortfattat innebär att för denna medelklass är livsvärlden en mer förutbestämd plats, m.a.o. något som inte går att sökas och finnas genom interna handlingsmotiv eller introspektion. Denna sociala och individuella förhållningsätt kan påverka också hur individer från denna sociala samhällsklass festar. Yrkeshögskoleutbildades socialitet kan betraktas som en mellanform mellan arbetsklassiga individernas och den högskoleutbildade medelklassens socialitet. Detta betyder att även denna tradenom-medelklassen kan och får framhäva vissa individualistiska värderingar när de går ut och festa, men den väsentliga skillnaden är att även denna individualism förvandlas till slut till ett starkt kollektiv handlande där det inte går åtminstone att alltför starkt framhäva en social distinktion. En alltför tydlig individuell distinktion kan förstöra den gemensamma gruppens kollektiva mål att ha roligt tillsammans. Att ha roligt är enligt Maunu (2012) en social emotion och drickande tillsammans skall underlätta denna sociala emotion för att behållas i ett sällskap.

Maunu (2014) drar bl.a. sådana slutsatser att denna yrkeshögskoleinriktade medelklass är socialt mångsidiga festare; det kan gå till individualistiska nattklubbar som turister för att beundra nattklubbens individualistiska förhållanden, men också lätt till en förort för att t.ex. sjunga karaoke tillsammans med samhälleligt utstötta individer utan att behöva framhäva sig själva som socialt distinkta individualister. Huvudsaken är att drickandet bevarar och förstärker det kollektiva gemenskapets gemensamma mål att ha roligt. Detta står i en klar social kontrast i förhållandet till Pekka Sulkunens (1992) studie om 1980-90- talets nya socialt distinkta medelklass. Maunu drar också en samhällelig slutsats genom att framhäva hur denna ”vanliga” medelklass också kan tolkas representera alla de centralaste sociala värderingar som är uppenbara hos det nuvarande finländska samhället.

3.3.2 Den tilltagande individualismen hos högskolestuderande

Den mer individualistiska samhällsutvecklingen under 1980- talet gav alltså ett större utrymme för nya individualistiska värderingar och livsstilar för den nya medelklassen. Dessa värderingar handlade om att ha en större möjlighet att utveckla sig själv både i arbetslivet och i det privata livets olika områden. Det blev allt viktigare med olika personliga hobbyn och livsstilen påverkades också av olika globala influenser. Detta påverkade också hur det blev allt vanligare med att framlyfta den egna unika individualiteten mer tydligt inom olika sociala sammanhang. (Maunu 2014, 30-32.)

Tapio Aittola (1992) lyfter också fram hur högskolestuderandes livsstil blev under 1980-talet allt mer beroende på individualiserade och fragmentariska sociala relationer samt av universitetens förändrande betydelse i det finska samhället. Aittola kallade denna nya generation av studerande för en ”sählygeneration” för att påpeka hur olika hobbyn och fragmentariska livsstilar blev allt mer dominerande för studerandes livsstil istället för själva studiekulturen. Högskolestuderande upplevde sig enligt Aittola (1992, 50-51) en viss frihet, men också en ”halvvuxen” roll i samhället p.g.a. universitetsstuderandenas förminskade sociala status i samhället. Denna generation av studerande upplevde studietiden som en uppmuntrande och kreativ livsperiod för självutveckling och identitetsuppbyggande, trots att studielivet också betydde för dem en stress och osäkerhet inför det framtida livet.

Studietiden blev alltså under 1980-talets lopp mer osammanhängande och oklar p.g.a. att många studerande även måste jobba i sidan om studierna. Dessa strukturella och kulturella förändringar bidrog till att studielivet och identitetsuppbyggandet blev hos den dåvarande studerandegenerationen allt mer problematisk i jämförelse med de tidigare generationernas mer enhetliga studieliv. (Aittola 1992.)

Norell & Törnqvist (1995, 230-232) drar slutsatser över hur svenska studerande genom berusning uppehåller en social fantasi som möjliggör framhävandet av en orealistisk narrativ identitet. Studerande förnekar enligt Norell och Törnqvist senmodernitetens ambivalenta och riskbenägna karaktär och de förlitar sig istället på den linjära modernitetens positiva framstegstro. Dessa förhållningssätt försöker studerande bl.a. förstärka när de festar och berusar sig. Deras festandeidentitet uppbyggs också av att de drar gränser mellan andra sociala gruppers drickande som de kan uppleva som ociviliserade och "barbariska". Studerandes berusning blir inte rebellisk, utan är tvärtom en legitimering av de rådande senmoderna samhällsstrukturerna; individen är personligt ansvarig för sina möjliga misslyckanden och misslyckanden kan inte därför bero på samhälleliga orättvisor. Genom berusning kan studerande också förminska på olika existentiella osäkerheter som de kan uppleva hos deras identiteter. Studerandena lever i en högt individualiserad livsvärld och därför är drickande något som inte går att förvandlas till ett rebelliskt förhållande till den sociala verkligheten. (Norell & Törnqvist 1995.)

Norell och Törnqvist (1995, 234-239) drar annorlunda slutsatser om unga arbetaren och om den så kallade "svarta subkulturens" medlemmar i deras studie; dessa grupper förhåller sig med en större ambivalens till senmodernitetens riskbenägna och fragmentariska karaktär. Den svarta subkulturen försöker genom berusning uttrycka en viss sorts rebellisk förhållande till de rådande samhälleliga maktstrukturerna. Det som Norell och Törnqvist (1995) betraktar som gemensamt mellan dessa tre olika samhällsgrupper är det att genom berusning så intensifieras och uttrycks olika sociala förhållanden som diverse grupperna upplever i deras sociala verklighet. Berusning kan alltså också betraktas som ett kulturellt verktyg för att framhäva och presentera en stark självidentitet.

Kapitel 3.3.2 betraktade en del av olika strukturella samhällsförändringar som var

synliga på 1980-90- talet i det nordiska samhällets universitetskultur. Aittola (1992) presenterade hur en strukturell förändring i universitetskulturen har bidragit för studerande till en mer ambivalent och mångtydigt förhållningssätt till själva studielivet. Norell & Törnqvist (1995) drog däremot en slutsats över att berusning kan för studerande vara en legitimering av den sociala verkligheten de befinner sig i. Berusning kan i så fall expressivt förstärka upplevelsen av den sociala uppåtriktade möjligheten för individuell framgång. Kapitel 3.4 sammanfattar ännu teorikapitlen 2 & 3 genom att också erbjuda en kort precisering av forskningsfrågan.

3.4 Precisering av forskningsfrågan

Kapitel 2 och 3 har lyft fram olika sociala och kulturella förhållanden som har påverkat hur högskolestuderande som medlemmar i en specifik sociokulturell samhällsklass kan förhålla sig till festande och alkoholförbruk. Högskolestuderandes festande kan möjligtvis förväntas vara individualistiskt, men också socialt mångsidigt och beroende på olika senmoderna handlingsmiljöer. Festandet kan alltså ge en möjlighet för högskolestuderande att utforma under studielivet en individualistisk livsstil genom möjligheten att vara expressiv inom och mellan olika sociala handlingsmiljöer. Den sociala livsvärlden kan för studerande förväntas vara en fri och expressiv plats till för att utveckla en specifik livsstil, men denna livsvärld kan möjligtvis också upplevas som skör och fragmentarisk. Detta kan innebära att individen betraktar det sociala livet som oförutsägbart och möjlig för flera individuella livsstilsförändringar. Individen kan även försöka bevara sin ontologiska trygghet genom att förlita sig till striktare och mer förutbestämda ramar för olika frågor gällande livsstilsval. Då är det möjligt att individen har ett mer förutsägbart förhållande till sin identitet och livsvärld. Detta kan då betyda att festande och alkoholförbruk är hos individen uppbyggda enligt mer förutbestämda inramningar och förhållningssätt.

I analysen försöker jag alltså utreda hur informanterna konstruerar deras sociokulturella värderingar och livsstilar genom att tala om festande och alkoholförbruk. Analysen utreder hurudan roll festandet och alkoholdrickandet får hos högskolestuderandenas tal i kontexten av studielivet. Den individualistiska livshållningen hos den utbildade medelklassen kan uppbyggas av att individerna i kulturen förväntas vara reflexiva och självständiga subjekt med diverse sociala kompetenser. Samtidigt kan man också ställa frågan ifall dessa individer som medlemmar i ett fragmentariskt senmodernt samhälle

också upplever sig som osäkra och vilsna subjekt utan större mål och livsvägar? Före analyskapitel 5, så redogör jag i kapitel 4 materialinsamlingen och analysmetoden.

4 Materialinsamling och analysmetod

4.1 Materialinsamling och intervjumetod

Jag inledde rekryteringen av informanter i juni 2015 och intervjuerna utfördes mellan juli och september 2015. Rekryteringen skedde via universitetets e-postlistor och genom att lägga ut några affischer till universitetets allmänna utrymmen. Jag hittade också en informant via en personlig kontakt. I rekryteringsbrevet beskrev jag kort om avhandlingens teman och huvudämnet. Jag nämnde sedan rekryteringskriterierna och skyddandet av informantens personliga integritet och anonymitet i undersökningen. I rekryteringsbrevet fanns även mina kontaktuppgifter för sådana som antingen var intresserade över att bli intervjuade eller som annars var intresserade över min avhandling. Intervjuerna tog plats i lugna ställen såsom bibliotek och universitetets studieutrymmen. Rekryteringskriterierna var att informanten skulle ha åtminstone 2-3 studieår bakom sig och studera i en högskola. Informanterna skulle alltså ha tillräckligt med erfarenhet av festandet i studielivet och således en möjlighet att erbjuda på tankar samt berättelser under intervjuerna. Intervjuerna utfördes antingen på finska eller svenska, beroende på informantens modersmål eller personliga preferenser. Informanternas ålder var mellan 23- 30-år och fyra av dem var män samt sex av dem var kvinnor. Flesta av dem hade studerat sig redan till kandidater och flera av dem höll också på att skriva sina Pro gradu- avhandlingar. Vissa av dem hade också bytt huvudämnen under studietiden eller varit annars aktiva inom olika studieverksamheter. Trots att jag före intervjuen hade en delvis klar bild på mina forskningsintressen, så påverkade informanterna till en del över hurdana teman och frågor analysen i det hela skulle sist och slutligen behandla. Den halvstrukturerade temaintervjun som insamlingsmetod tillämpade bra för att uppnå öppnare reflektioner som sedan kunde analyseras som uttryck av en specifik sociokulturell livsstil.

Före intervjuen hade jag skrivit en temaguide som skulle stöda den halvstrukturerade temaintervjun. Den bestod av olika temahelheter, stödord, begrepp och stödfrågor. Dessa utvecklades genom det ursprungliga forskningsplanets intressen och mål. (Eskola

& Suoranta 2008, 74-79.) Temaguidens uppgift var att handleda och styra diskussionen, men under intervjusituationen gav jag även rikligt med utrymme för informanternas personliga intressen. Innan varje intervju började så påminde jag informanterna kort vad intervjun handlade om och att alla intervjun kommer att anonymiseras så att deras identitet inte kunde urskiljas ur avhandlingen. Enligt Ruusuvuori & Tiittula (2005, 22-29) kan en kvalitativ forskningsintervju likna mycket en vardaglig diskussion, men till sista hand är det alltid intervjuaren som har den slutliga kontrollen över intervjuens gång. I vissa fall kan dock även en forskningsintervju få en mer ”vardaglig” karaktär, framförallt i öppna ostrukturerade intervjuer där det är meningen att informanten ska kunna uttrycka sig öppnare utifrån mer icke-förutbestämda ramar.

När jag inledde intervjuerna så bestämde jag för att ge en möjlighet för mer ”öppna” intervjuer, detta motiverade jag över intresset att få informanterna uttrycka sig själva på ett öppnare plan. Ifall jag t.ex. märkte att informanterna var entusiastiska att behålla sig vid ett särskilt samtalsämne, så ville jag ta reda på varför informanten hade ett speciellt intresse över det diskuterade samtalsämnet. I sådana lägen fördjupades vissa diskussionsteman vilket kunde leda till att även diskussionen kändes mer vardagligt och informellt. Då blev också själva intervjusituationen mer oförutsägbar. Som en intervjuare tog jag också en aktivare roll och jag kände mig mera som ”mig själv” än som en passiv lyssnare. Dock hade jag alltid den slutgiltiga kontrollen över att alla intervjuteman behandlades på ett sätt som jag ansåg vara centrala för mina dåvarande forskningsintressen. Temaguidens uppgift var alltså mera att stöda diskussionen än att strikt bestämma över diskussionens karaktär. Intervjuerna jag utförde kunde alltså ibland betraktas vara en slags mellanform mellan en öppen och en halvstrukturerad intervju (Eskola & Suoranta 1999, 86-89).

Jag som en studerande själv och på så vis en person med en liknande social bakgrund som mina informanter, så påverkade dessa faktorer hur både informanterna och jag själv drev diskussionen framåt under intervjusituationen. Trots att jag upplevde diskussionen ofta som avslappnad och öppen så försökte jag ibland medvetet förhålla mig mer passivt och kontrollerat under intervjun än vad jag skulle ha gjort i en vardaglig diskussion utan forskningssyfte. Detta var i första hand för att påminna mig själv att jag innehade en roll som intervjuare och forskare. Det fanns också ibland en subjektiv oro över att påverka i förhand alltför mycket på hur informanterna skulle svara och berätta om sig själva och

sina livsvärldar. *Jag ville vara säker om att de inte kände sig pressade och att jag inte på förhand gav en eventuell möjlighet för dem att uttrycka sig alltför snävt eller utgående från mina eventuella forskningsintressen.* Detta betraktelsesätt kan även uppfattas som något mån orealistiskt; en diskussion är alltid beroende på kontextuella och interaktiva faktorer och därför modifieras svaren alltid kontextbundet under en bestämd mellanmännisklig interaktionsprocess. Kunskap är någonting som skapas under interaktionen och kunskap kan därför inte heller förväntas att existera i någon färdig eller statisk form. (Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 200-203.)

Temaguiden utvecklades en del under materialinsamlingen på grund av att jag hittade vissa intressanta ämnen som jag inte hade beaktat i den ursprungliga temaguiden. Till dessa ämnen tillhörde bl.a. berättelser om vänskapsförhållanden och sexualitet. När jag gick igenom det transkriberade materialet så märkte jag hur centralt det blev att koncentrera sig på att utforska högskolestuderandenas reflexiva och individualistiska livsstil. Genom att stifta vidare bekantskap med sociologiska teorier om livsstil, identitet och sociala relationer, så utvecklades det vidare ramar för det hur jag i avhandlingen skulle behandla högskolestuderandes festande och alkoholförbruk.

4.2 Forskningsetiska överväganden

Efter varje intervju klargjorde jag tillsammans med informanterna de centrala forskningsetiska principerna om anonymitet och ibland också mina eventuella forskningsintressen. De ville ofta själv veta varför jag var intresserad av att studera om högskolestuderandes alkoholkultur. Vissa var även intresserade av att få senare tag på den färdiga avhandlingen. Under materialinsamlingen märkte jag hur flera informanter var ganska öppna om deras personliga festande under studielivet. De framhävde både sig själva och andra individer i sina livsvärldar i sådana sammanhang som måste tas i beaktandet i olika forskningsetiska överväganden. Informanternas öppenhet och nyfikenhet både under och efter intervjuen kan delvis också tolkas som ett bra samförstånd mellan mig och informanterna (Kuula 2011).

Jag utgår ifrån tre principer som är till för att trygga informanternas anonymitet, dessa principer nämner också Kuula (2011, 128-130) som centrala när man genomför öppnare eller personligt känsliga intervjuer. För det första så anonymiserar jag informanternas riktiga förnamn genom att utbyta alla informanternas namn till icke-identifierbara

pseudonymer. För det andra så anonymiserar jag eventuella namn på studentföreningar, ortnamn och andra grupper som informanter kunde nämna under intervjuen. För det tredje så behåller jag intervjumaterialet bara för mina och min handledares intressen. Intervjumaterialet (d.v.s. både transkriberade intervjutexten och bandinspelningarna) kommer efter inlämningen av avhandlingen att deleteras och förstöras. Dessa principer borde trygga informanternas anonymitet till en tillräcklig grad och också på ett sätt som inte skulle skada själva avhandlingens syfte.

4.3 Analysmetod: diskursanalys och semiotisk sociologi

Det slutliga valet av analysmetod bestämdes efter en riklig genomgång av de transkriberade intervjuerna då jag insåg vilka sociologiska teorier skulle som bäst gynna det insamlade materialets innehåll och karaktär. Denna reflexiva genomgång av materialet omformulerade till en del också själva forskningsfrågan.

Vissa semiotiska, narratologiska och diskursiva analysredskap hjälper till att utreda hur högskolestuderande talar om festande och alkoholförbruk. Analysens uppgift är alltså att utreda högskolestuderandes uttryckande av deras särskilda livsstil och handlingsvärld. Det postmoderna subjektets identitet kan betraktas som en fortsatt process med flytande och ibland även motstridiga identitetspositioner samt identifikationer (Hall 1999; Giddens 1991). Då bildas det intressen att utreda hur informanterna ger mångfasetterade betydelser för det sociala handlandet bl.a. genom uttryckande av specifika värderingar i en specifik social kontext och tidsrum (Törrönen 2010, 180-208).

Analysen inleddes genom att läsa utförligt igenom materialet med hjälp av att understryka teman och reflektera över textens kontexter och möjliga innebörder. Den centrala uppgiften blev att behandla hur informanterna uttryckte sig om alkoholförbruk och festande under studielivet. Analysen handlar om att urskönja olika diskursiva drag ur det kvalitativa materialet; d.v.s. att utreda hur språket används inom en särskild social och kulturell kontext. Istället för att teoretiskt betrakta informanternas olika sätt att tala som diskurser, så väljer jag att kalla dem för tolkningsrepertoarer. Detta motiveras p.g.a. att diskurs som ett analytiskt begrepp innehar olika historiska belastningar som kan förknippas starkare med specifika forskningsintressen (t.ex. studier om maktpositioner och institutioner bl.a. ur ett historiskt perspektiv). Begreppet tolkningsrepertoar är mer neutral och passar bättre ihop med avhandlingens forskningsfråga som alltså handlar om

hur en livsstil utformas samt uttrycks inom specifika sociala sammanhang. Diskurser och tolkningsrepertoarer är alltså något som diskursanalysen betraktar som något som används och uttrycks genom olika sociala praktiker. De är alltså levande, stabila men också föränderliga betydelsesystem som uttrycks inom olika sociala kontexter genom att aktörer skapar och tolkar dem kontextbundet. En tolkningsrepertoar kan alltså användas på skiftande sätt och tillsammans med flera andra tolkningsrepertoarer. Ibland kan vissa tolkningsrepertoarer användas tydligare och betraktas även som mer ”värdefulla” inom vissa kulturella eller sociala kontexter. (Jokila, Juhila & Suoninen 1993, 17-45.) Diskursanalys är inte heller en enhetlig metod, utan kan bl.a. beskrivas som en kritisk och reflexiv genomgång av det kvalitativa materialet som uppbyggs också i en relation med tidigare forskning. Idén är att genom en noggrann granskning utreda sociala fenomen som inte direkt syns och behandlas hos individens vardagsmedvetande. Genom diskursanalys kommer man alltså bort från vardagsmedvetandet genom att betrakta den sociala världen på ett problematiskt och kritiskt sätt. Diskursanalys är dock starkt bundet även till vardagsmedvetandet, vilket innebär att den innehåller också en dialogisk relation till vardagsmedvetandet. För att nå förståelse om den sociala världen, så måste även diskurser och tolkningsrepertoarer förklaras med hjälp av att använda färdigt etablerade begrepp och resonemang som går att förstås mellanmänniskt. (Jokila, Juhila & Suoninen 1993.)

Den kvalitativa intervjun som kommunikationsform erbjuder en möjlighet för informanterna att presentera sina individuella livsstilar under intervjuerna. Dessa ”subjektpositioner” analyseras utgående från tre aspekter: en subjektposition är ett resultat av kategorisering, berättelselinjer och positionering. Jag beaktar dessa tre komponenter även i min analys. Subjektpositionering kan indelas både till en spatial och till en temporär aspekt; den spatiala aspekten innebär hur subjektet genom kategorisering och klassificering utformar ett spatialt avstånd från de ”andra” genom att dra en symbolisk gränsdragning mellan naturen och kulturen. Den temporära aspekten beaktar bl.a. hur subjektet bildar genom det narrativa tidsrummet en subjektposition genom att framhäva olika pragmatiska modaliteter. (Törrönen 2000, 248-253.)

Jag använder begreppet livsstil istället för subjektposition då jag i analysen utreder hur informanterna konstruerar den sociala verkligheten genom att i talet använda sig av olika tolkningsrepertoarer. En individuell livsstil konstrueras på skiftande sätt beroende

på hurdana tolkningsrepertoarer informanterna använder inom intervjukontexten. Subjektposition som begrepp används däremot oftare när man vill analysera hurdana sociala begränsningar olika handlingar består av. Begreppet livsstil passar därför bättre för att erbjuda en allmännare beskrivning av det hur högskolestuderande i talet konstruerar sig själva, värderingar, det sociala handlandet och deras sociala handlingsvärldar. (Jokila, Juhila & Suoninen 1993, 38-39.)

I analysen var det också väsentligt att inte låta bli att ignorera hur själva interaktionen mellan mig och informanterna framgick. Informanternas svar uppstår inte genom att de skulle neutralt svara på mina frågor, utan både tidigare svar och de sätt som jag väljer att diskutera med mina informanter tas i analysen i beaktandet som analytiska detaljer som har en central betydelse för analysen. Den sociala situationen betraktas alltså inte som en störande faktor utan som någonting värdefullt för analysen av det kvalitativa materialet (Jokila, Juhila & Suoninen 1993, 29). Därför är det viktigt att inte behandla informanternas svar utan att granska själva dialogens framskridande och karaktär. Dock analyseras inte själva samtalet utförligare genom konversationsanalys, utan den viktigaste frågan var att utreda hur informanterna gav uttryck åt sina livsstilar inom denna specifika kontext och intervjusituation. Tolkningsrepertoarer kommer alltså till liv under olika sociala omständigheter och reproduceras alltid inom specifika sociala kontexter. Genom att finna dessa möjliga tolkningsrepertoarer i materialet så är det väsentligt att slutligen analysera hur dessa repertoarer reproduceras inom olika sociala kontexter. Dessa tolkningsrepertoarer kan bl.a. berätta att hurdan social och individuell verksamhet högskolestuderande uppfattar som viktig för deras livsstil. (Jokila, Juhila & Suoninen 1993.)

A.J. Greimas aktantmodell är en semiotisk analysmetod som jag också till en del utnyttjar i analysen för att utreda hurdana aktantroller som framkommer hos informantens (subjektets) berättelser. Aktantmodellen har utnyttjats bl.a. i finsk forskning om alkoholkultur (t.ex. Sulkunen & Törrönen 1997 & Törrönen 2005). Med hjälp av aktantmodellen kan man utforska hur olika aktantroller utformas, framskrider och även ombyts i olika berättelser. En berättelse kan bestå av ett subjekt, objekt, värdeobjekt, hjälpare, sändare, mottagare, motståndare eller en motsubjekt. En och samma aktör kan under berättelsen inneha även flera aktantroller. Berättelsens centrala del består av subjektets och objektets förhållande till varandra. Subjektet motiveras av

sändaren (även värdeobjekten kan fungera som motiv, eller i berättelsens slut utvecklas till det riktiga motivet) för att få en anledning till att eftersträva ett objekt. Berättelsen kan bli spännande genom eventuella motgångar då olika motståndare eller motsubjekt försöker förhindra subjektets (objekt-)strävanden. Hos informanternas berättelser kunde informanten vara samtidigt ett subjekt, en sändare och en mottagare, men ofta kunde sändaren också komma externt t.ex. från den omgivande studerandekretsen. Objektet kan i berättelsen även till slut utvecklas och analyseras som ett värdeobjekt.

Värdeobjektet ger en djupare betydelse för subjektens motiverade handlingar. En intressant berättelse behöver inte innebära att alla möjliga aktantroller tar plats i en berättelse, utan det intressanta är att se hur aktantrollerna ombyts och ger spänning samt karaktär till berättelsens form och dess aktörer. (Korhonen & Oksanen 54-68, 1997.)

Genom att utreda hurdana aktantroller alkohol, festande och informanterna fick i talet, så kunde jag analysera närmare hur tolkningsrepertoarerna användes hos informanternas tal. Presenterar de sig själva som "suveräna" individualistiska subjekt eller möjligtvis också som mer "konformistiska" högskolestuderande?

Den andra centrala uppgiften i analysen är att utreda hur olika pragmatiska modaliteter uppkommer hos studerandenas tal om festande och alkohol. Pragmatiska modaliteter är olika semiotiska värderingar som ger betydelse och motiv för subjektets handlingar och tillvaro i livsvärlden (Sulkunen & Törrönen 1997, 88-90). Enligt Törrönen (2000, 249) är den normteoretiska sociologin ett begränsat perspektiv speciellt då, när man vill undersöka närmare subjektets handling och dess möjliga kulturella betydelser. Att forska alkoholkultur ur ett normteoretiskt perspektiv skulle förklara till första hand hur t.ex. olika begränsande maktfaktorer påverkar alkoholförbruket, men det förklarar inte egentligen varför och hur subjektet väljer att konsumera alkohol överhuvudtaget. Vilja, förmåga och kompetens är exempel på centrala pragmatiska modaliteter som kan ge olika betydelser för t.ex. alkoholkonsumering. Dessa modaliteters betydelse kan uttryckas och förstärkas genom olika subjektiva berättelser. Pragmatiska modaliteter kan indelas till olika grupperingar; *eksotaktiska* (externt bestämda) och *endotaktiska* (internt bestämda), och sedan till *virtuella* (tillvaro bestämmer handlingen), *aktuella* (handling bestämmer handlingen) samt *realiserade* (handling bestämmer tillvaron) modaliteter. (Sulkunen & Törrönen 1997, 72-89.)

Enligt Sulkunen (1997, 91-93) kan pragmatiska modaliteter också ha en central uppgift att uttrycka och representera den imaginära gränsen mellan naturen och kulturen. Modaliteter uttrycker olika sociala förhållanden, men samtidigt kan modaliteterna även utelämna det ”icke-modaliserade” området, något som Sulkunen benämner som protosemiotisk social fakta (Sulkunen 2002).

Förutom att utnyttja dessa pragmatiska modaliteter som semiotiska verktyg, så beaktar jag till en del också det hur informanten förhåller sig till omvärlden genom att bl.a. fokalisera och projicera olika personliga förhållningssätt till omvärlden som ett kunskapsorienterat subjekt. Då är det väsentliga att utreda hur kunskap och olika betydelser skapas i talet. Själva innehållet har då en mindre betydelse än själva formen av uttalandet. Fokalisering innebär det hur informanten upplever individuellt eller som en gruppmedlem den sociala världen som hen lyfter fram under intervjuen. Projektion innebär hur det i talet konstrueras ett slags förhållande till olika sociala relationer; en projektion anknyter till samman både en personlig röst och ett perspektiv. Det bildas alltså en relation mellan enonsiationen (se nästa stycke) och själva påståendet. Subjektet antingen relaterar eller tar ett avstånd från en specifik social relation genom denna projektion. Relationen kan vara mer eller mindre tydlig beroende på hur starkt dessa två binds fast till och från varandra. Informanten kan t.ex. berätta om sin omvärld på ett sätt som samtidigt förstärker bilden om en självsäker identitet. Då kan omvärlden t.ex. presenteras som problematisk och något som möjligtvis individen vill uppta ett socialt avstånd ifrån. (Sulkunen & Törrönen 1997, 103-113.)

Enonsiativa (*enonsiaatio*) modaliteter kan definieras som retoriska modaliteter vilka som beaktar hur subjektet kunskapsmässigt försöker övertyga sina lyssnare med två olika typer av modaliteter. Den epistemiska modaliteten innebär det hur subjektet försöker genom vetande och troende övertyga åhörarna. Subjektet försöker värdera kunskapens trovärdighet och förhåller sig som ett vetande subjekt i förhållandet till åhörarna. Den veridiktoriska modaliteten uttrycker det hur subjektet försöker avslöja verklighetens ”riktiga” väsende. Denna modalitet kan vara till för att förstärka t.ex. solidaritet och motivation mellan åhörarna och subjektets förhållande till varandra. (Sulkunen & Törrönen 1997, 113–123.)

Dessa semiotiska verktyg som presenterades i kapitel 4.3 är alltså till för att underlätta

tolkningen av intervjumaterialet genom att de på olika sätt beaktar språkbrukets innehåll och form. Aktantmodellen, de pragmatiska modaliteterna, fokalisering, projektioner och talets eventuella enonsiativa karaktär kan som analytiska verktyg hjälpa till för att se hur subjektet konstruerar en särskild livsstil inom som framkommer under själva intervjusituationen. Den sociala verkligheten kan alltså produceras utifrån varierande betydelser vilka som är kontextbundna till en specifik tid och plats. Efter en reflexiv genomgång av intervjuerna så urskiljdes vissa tolkningsrepertoarer från intervjumaterialet vilka som sedan analyserades hur de aktualiserades i en specifik sociokulturell kontext (d.v.s. hos informanternas högskolekultur).

5 Analys

Analysen är indelat i fyra kapitel, vilka som grundar sig på större temahelheter som jag lyfte fram som väsentliga utgående från den bestämda forskningsfrågan. På grund av att det kvalitativa materialet innehöll flera olika "nivåer", så behövde jag bestämma över vad som skulle tas i beaktandet i själva analysen och vad som skulle rensas bort som oväsentligt. Både teoretiska intressen och själva materialets innehåll påverkade analysens och därmed också analyskapitlets rubriker, innehåll och presentation. Jag bestämde mig till slut att analysera materialet genom att beakta både textens form och innehåll genom användandet av sådana metodologiska utgångslägen samt verktyg vilka som jag presenterade metodkapitlet. Reliabiliteten i denna kvalitativa studie förstärks genom en systematisk och kritisk genomgång och analys av det kvalitativa materialet (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010, 26-28). Analyskapitlet presenterar hur bestämda teman är undersökta genom att erbjuda citat, beskrivningar och tolkningar av intervjumaterialet.

Samspelet mellan mig och informanterna under intervjuen förde diskussionen till olika riktningar. Detta påverkade hur informanterna diskuterade om olika ämnen samt delvis också själva samtalsämnets innehåll. Informanterna kunde lyfta fram olika delar av sina livsstilar och förhållningssätt inom ramen för intervjukontexten. Som redan påpekades i metodkapitlet, så var mitt mål att uppnå en mer frilöpande diskussion med specifika teman som jag hade bestämt mig för att behandla i intervjuen. Med hjälp av en mer frilöpande diskussion hade informanterna en bredare möjlighet att uttrycka sig

expressivt utifrån större individuella villkor. Analysen behandlar hur informanterna i talet konstruerar sina livsstilar och sociokulturella värderingar som högskolestuderande genom att presentera olika förhållningssätt till festande och alkoholförbruk.

Informanterna gav olika betydelser till drickande och festande genom att förklara, evaluera och kritisera olika sociala och individuella fenomen som de lyfte fram under intervjuen. Jag urskilde också mer ambivalenta förhållningssätt till både alkoholförbruk och till studielivets festande. I sådana fall försökte jag i analysen behandla noggrannare till huruvida informanter i talet kunde kombinera olika tolkningsrepertoarer med varandra. Diskussioner om festande och alkoholförbruk erbjöd alltså olika sociala aspekter som i talet uttrycks genom användning av olika tolkningsrepertoarer.

Högskolestuderande möter flera sociala livsvärldar och därmed försöker de möjligtvis skapa en bild om sig själva som socialt kompetenta individer då de fungerar inom dessa livsvärldar. Samtidigt vill de ofta på olika sätt gränsgöra det sociala handlandet genom att framhäva vissa egenskaper som de kanske upplever som mer centrala för deras livsstilar. Jag presenterar i analyskapitlen ibland också dialogiska citat för att närmare visa hur själva interaktionen påverkade mina tolkningar, frågor och informanternas vidare svar under intervjuerna.

5.1 Studielivets kollektiva kultur i förhållande till studerandenas individualitet

Det centrala i detta kapitel är att utreda hurdana reflektioner informanterna kommer fram med gällande särskilt det tidiga studielivet och tolka vad dessa reflektioner betyder för högskolestuderandenas framhävda livsstil. Högskolestuderandes tidiga studieliv innehöll oftast normalt mera studiefester och andra sociala evenemang vilka som hade en särskild betydelse för informanterna; detta var bl.a. att bekanta sig med deras medstudierande och integrera sig till själva studentkulturen. Det intressanta var att beakta hur informanterna under intervjuen reflekterade över de första studieåren då festandet och alkoholförbruk hade ofta en väsentlig roll för deras livsstil som studerande.

En central aspekt som jag beaktade i analysen var det hur informanterna berättar hur de till en början framhäver omgivningens sociala kraft som något som styr och påverkar deras festande eller alkoholförbruk under studielivet. Själva studiekulturen konstrueras som en förutsättande social kraft som socialt möjliggör ett ökande alkoholförbruk

speciellt under specifika sociala sammanhang. Studerande kan betrakta festandet i denna kontext under studielivet ur en mer oproblematisk synvinkel; d.v.s. uppleva studiefestandets sociala möjligheter och uppleva sig som behöriga till dessa sociala kretsar. Samtidigt erbjuder intervjusituationen en möjlighet att evaluera denna tidigare livsperiod genom olika individuella tolkningar för hur det sociala livet kunde se ut då de var yngre högskolestuderande. I följande två citat berättar informanterna hur de upplevde det tidiga studielivet som en betydlig sändare för att festa och dricka alkohol:

Om de nu kommer ti den själva kulturen att vem festar hårdast så nu va de tycker jag i o för sig mycket sådär att vet du int nu ett tryck på, men ganska mycke sånhän...man försökte odla nånslags sånhän diskussion kring de här att "jåå alla ska festa alla ska med" vet du...o de e liksom helt okej att ta ganska friskt..o vilket ja ju också gjorde..kanske lite för mycket också..så att säga under dom här första festerna hände såndänt normalt gulismisstag (Nina)

Tuntui että aika monilla muillakin meni aika hurjaa siellä et ehkä semmonen tota...kun alkaa ne opiskelut ja kaikkia jännittää ja on uusia ihmisiä ja uudet kuviot ni sitten helposti juokin vähän enemmän ja sitten vähän lähteekin lapasesta (Ines)

I flera intervjuer framhövdes det att det fanns ett visst socialt tryck, men den beskrevs inte som ett direkt tryck, utan någonting som kanske kan definieras som en social eller kulturell kraft. Studielivets sociala roll som en "sändare" för festande och drickande konstrueras som en slags självklarhet som tillhör speciellt det tidiga studielivets festande. I denna kontext framhäver informanterna ofta sig själva och sina medstuderande som mer berörda av den nya omgivningens sociala influenser. Olika beskrivda "gränsöverskridande" är kontextbundna till det tidiga studielivet och de normaliseras i talet till någonting som kan i princip hända åt vilken som helst annan högskolestuderande. Nina tar även en normativ ställning genom att evaluera sitt personliga drickande som övermåttligt, trots att hon binder den till denna specifika kontext där det går lättare att förklara eventuella "gulismisstag" med hjälp av omgivningens sociala påverkan. Det finns alltså också en evaluering hos dessa reflektioner om informanternas första studieår vilka de konstruerar en bild om sig själva eller andra som unga, entusiastiska och oerfarna högskolestuderande. Därmed bildas också en förklaring varför övermåttligt drickande kan uppfattas som någonting som tillhörande till det nya studielivet. Följande informant uttrycker dock en viss ambivalens över det rikliga festandet och till sin egna personliga vilja:

Kyl se tuntui aika helpolta että, ei se silloin tuntunut niin vaikealta että oli aika nuori että jaksoikin kyllä aika hyvin että ei ne opiskelut ollut niin rankkoja vielä niin tota jaksoi sitten

mennä johonkin massaluennolle nukkumaan seuraavana päivänä mutta kyllähän myönnän että siinä oli semmoinen tietty ryhmäpaine että ku kaikki muutkin meni niin munkin oli pakko mennä vaikka olisi tehnytkin ninku mieli mielummin jäädä kotiin (Lines)

Studiekulturen erbjuder olika sociala normer och dessa kan införlivas och uppfyllas på varierande sätt hos studerande. Föregående informant erbjöd på ett kritiskt och individualistiskt betraktelsesätt till hennes dåvarande förhållande till studielivets festande. Detta distanserade förhållande till det tidiga studielivet kan tolkas erbjuda lättare ett kritiskt förhållningssätt till denna livsperiod som studerande. Såsom t.ex. Törrönen (2005) beskriver om den ”sociala festandefyllan”, så kan tydliga individuella eftersträvanden störa den sociala normen att ha roligt tillsammans med gruppen. Intervjusituationen erbjöd kanske en möjlighet för informanten att presentera ett mer individuellt eller kritiskt förhållningssätt till studielivets kollektiva festande. Festandet är inte bara en enkel väg till sociala och transgressiva upplevelser, utan festandet innehar sociala aspekter som också ska kunna kritiseras och behandlas hos högskolestuderandes reflektioner. Studielivet som en sändare erbjuder alltså en betydlig kollektiv erfarenhet och det är något som informanterna framlyfter som något betydelsefullt:

Fuksina se oli iha äärimmäisyksiin asti mikä oli kyl sillai tosi kivaa...ja sit niinku se ei haitannu vaik ois tavallaan jäännä jälkeen opinnoissa ku sit yhdessä kärsittiin niinku siel siin..niin et se oli semmonen kollektiivinen kokemus kun raataa jonkun deadlinen eteen...mutta tota jostain syyst mul on toka vuos sillai vähän hämärä mut kyllä mä kolmantena vuonna ihan niinku...sillai oon skarpannu opinnoissa ja tehnyt töitä ja keskittyny paljo muuhunkin... (Aino)

Kenneth: juhlin heh myös aika paljon et tota...

Jesse: ihan liikaakin?

Kenneth: no kyl mä sanoisin et eka syksy meni aika tota...aika räkäsesti...

Jesse: joo...jatkuikse ihan koko fuksivuoden vai olikse enemmän niinku?

Kenneth: no mul oli se eka syksy ni sillon niinku tuli tosi vähän...11 opintopistettä...eli sitten niinkun kolmena päivänä viikos tuli varmaan oltuu sillee ihan myöhään, tosi myöhään...mut sitten kevään mä opiskelin ja mul tuli niinku sit 60 opintopistettä kuitenkin...joo oli sit semmonen katumus

De informanter som upplevde sig festa speciellt mycket under det första studieåret framhävde i talet också andra sociala värderingar. Såsom föregående citat bevisar så framhävde informanterna sig själva också som verksamma och mångsidiga individer med en kompetens att minska på det rikligt definierade festandet. Det rikliga festandet fokaliseras alltså genom en normativ värdering som behandlas genom att informanterna framhäver den individuella handlingsförmågan som en lösning. Det var alltså inte

ovanligt att informanterna ville framhäva olika sidor av sig själva inom en och samma kontext. I föregående citat exemplifieras hur informanterna bidrog till att klargöra sig både som socialt aktiva och som flitiga högskolestuderande. Festandet och studier kan uppfattas som viktiga motpoler som måste kunna kombineras med varandra hos informanternas pluralistiska livsstilar. De erbjuder olika värdeobjekt som måste kunna behandlas på ett kompetent sätt; både genom att prestera tillräckligt bra i studierna men också genom att utveckla olika sociala kompetenser som behövs för att man skall kunna festa och dricka alkohol. Detta bidrog till att intervjumaterialet i stort sätt handlade om att betrakta hur dessa två individuella intressen behandlades hos informanternas tal. Dessa sociala eller individuella kompetenser kan utvecklas bl.a. i studiefester och i andra sociala evenemang. Informanterna bidrar till att reproducera dessa kulturella kontexter genom att försöka övertyga intervjuaren att ha kompetenser att fungera inom olika livsområden. Följande citat erbjuder också en reflektion om hur en informant evaluerar studielivets alkoholkultur som någonting påträngande för individens individualitet:

Tuli kyllä...yks mun niinku parhaimmista kavereista niin hän on aina ollu vähän semmonen että "otappa vähän rauhallisemmin", niin häneltä tuli jossain vaiheessa vähän niinku sanomistakin..."nyt sun pitää vähän rauhottua, ei sun tarvi käydä noin paljon ulkona...ei sun tarvi olla ihan noin naamat joka kerta kun sä oot ulkona"...ja kyllä sitä itekki välillä oli just et nyt meni kyllä yli...se on varmaan et halvemmat juomat ja sit vähän semmonen ehkä paine vaik ei kukaan painosta sua juomaan mutta kun muut sitten juo niin sit siinä samalla sillee ja kyl muistan kun joskus tuotiin jotain shotteja pöytään niin eihän niistä osannut sitten kieltäytyä että pakkohan niitä oli ottaa että (lines)

Studieomgivningen kan alltså locka till att dricka mera alkohol, men samtidigt upplever informanten att hon har överskridit en viss normativ gräns. Samtidigt så hanteras denna passivitet genom att framhäva studiefester som en lockande omgivning där det blir allt svårare att göra individuella och självständiga beslut (t.ex. genom att låta bli att dricka alkohol i olika fester där det bjuds på alkohol). Dock förklaras det sociala trycket som någonting som inte är direkt påträngande, utan något som egentligen beskrivs härstammar från individen själv; det sociala tryckets ursprung tolkas vara den individuella lusten och begäret att ta delen av det festinriktade studielivet. Informanterna konstruerade alltså en viss individuell "svaghet" inför sociala situationer eller åtminstone en nyfiken öppenhet för att berusa sig i studiefester. Omgivningen erbjuder individen med olika slags erfarenheter och individen konstruerar en bild om sig

själv som en nyfiken och utåtriktad högskolestuderande, men samtidigt finns också ambivalensen som kommer fram genom olika evalueringar om det gränsöverskridande alkoholförbruket. Detta tydliggör informanterna ofta direkt genom att hävda att de hade överskridit en viss social acceptabel gräns. Detta normativt tolkade gränsöverskridande kan också retoriskt försvaras genom att t.ex. konstatera hur man tillsvidare lugnat ner sig och börjat studera flitigare, såsom t.ex. Aino och Kenneth (sid 50) uttryckte sig om det rikliga festandet. Alkoholförbruket i studielivet kan alltså ofta konstrueras som regressivt och detta förklaras också med sådana sociala faktorer som t.ex. åldern, oerfarenheten och själva festandekulturen. Förutom det att studielivet betraktades uppmuntra studerande för att festa så lyfte informanterna ibland också kritiska reflektioner gällande olika sociala normer i studiekulturen. Dessa kritiska reflektioner kan ha en roll att förstärka informanternas nuvarande livsstil med hjälp av att fokalisera det kollektiva festandet med en individualistisk tolkningsrepertoar. T.ex. i följande citat berättar en informant att det också finns en viss social kontroll som individuellt upplevs genom andra studerandes inställningar till själva informantens alkoholförbruk:

...först tänkte ja att de e de ju int alls här...o här alla verkar tycka att "oi va de e kult att va gulisar o festa"...nu märkte ja ju sen så småningom speciellt när ja själv kanske just under den här gulishösten i alla fall festa ganska hårt...att nu fanns de sen också en social kontroll här...eller att visst börja de sen komma såndäna lite kommentarer att "de fo lite hårt fö dig då på veckoslutet" o sådär (Nina)

Informanten erbjöd alltså ett ambivalent förhållande till studielivets festande. Hon konstruerar en uppfattning om en social gräns som kan komma emot ifall man dricker för ofta eller för mycket alkohol. Kommentarer från medstuderande tolkar informanten vara olika "tecken" på att hon möjligtvis hade överskridit en viss normativ gräns vad som hon tolkar känneteckna den dåvarande alkoholkulturen i högskolan. Den sociala kontrollen kan tolkas vara ett slags motsubjekt för individens upplevda individualitet. Den sociala verkligheten är inte problemfri i talet utan konstrueras också som något som kan motsätta sig individens upplevda värdeobjekter. Denna bild motsätter sig kanske med de upplevda förväntningarna över att vara en festande högskolestuderande. Högskolestuderande kan alltså uppleva vissa oklarheter då det samtidigt finns vissa förväntningar och möjligheter vad som gäller festandet i studielivet, men samtidigt också vissa osynliga gränser som i vissa fall kan överskridas i olika sociala sammanhang. Det är antingen individen själv eller omgivningen som tydliggör dessa sociala gränser. Nina reflekterar sitt alkoholförbruk under det tidiga studielivet också

genom att jämföra det med andras sätt att dricka:

Nu när ja tänker på de här i efterhand så ja fest ganska vilt men de va ganska många som festa lika mycke... (Nina)

Informanternas reflektioner erbjuder en slags spänning mellan individuella förhållningssätt och studiekollektiviteten. Såsom citaten påvisade, så behandlar informanterna kritiskt detta förhållande mellan det individuella festandet och studielivets kollektiviteter. Intervjusituationen erbjöd alltså en möjlighet för informanter att också framställa kritiska evalueringar till deras personliga förhållande till studielivet. Informanter framhävde på olika sätt sig själva både genom att normalisera det individuella alkoholförbruket såsom t.ex. i förra citatet, men tvärtom så kunde de också uttänja olika symboliska gränser mellan natur och kultur (Sulkunen 2002, 265-269). Detta sker inom kontexten av studiekulturen, där informanter tolkar det ibland som mer socialt acceptabelt att överskrida vissa gränser mellan det som hos den allmänna kulturen uppfattas som lämpligt eller olämpligt handlande. Intervjusituationen erbjöd informanter också olika slags kritiska och moraliska evalueringar över dessa möjliga gränsöverskridanden:

Iiro: no ei siis kyl nykyään alkaa tulee morkkis siitä..varsinki viime kevään alko olee aika sillai et sekoili ja oli ollu muutaman päivän aggressiivista ryypäämistä..sillon oli just kyl sillee et ”kyl mä oon opiskelija et kyllä mä saan juoda”...siin ku porukalla juotiin ni läpäl heitettiin että niinku opiskelijan ja alkoholistin ero on se että meillä on haalarit päällä (skratt)...

Jesse:joo vähä opiskelijahuumorii..

Iiro: joo kyllä se niinku oikeutti sen ittelleen että se on ihan ok juoda näinkin paljo

Informanten fokaliserar det regressiva alkoholförbruket både genom humor och genom en kritisk evaluering. Att med hjälp av kollektiv humor jämföra studerande med alkoholister tydliggör detta uttänjande av de symboliska gränserna för socialt lämpligt alkoholförbruk. Men samtidigt erbjuder intervjukontexten också en saklig atmosfär för att även reflektera över den sociala livsvärlden som informanten har levt i som högskolestuderande. Den sista raden i dialogen tydliggör också hur informanten upplever också att ha överskridit en gräns som informanten kanske annars skulle uppfatta som socialt olämpligt utanför studielivets kontext. I intervjukontexten hade flera informanter lätt att medge sina individuella gränsöverskridanden när det gällde alkoholförbruk. Detta kan tolkas bl.a. genom att de uppnått en viss personlig distans

från det tidigare studielivet, men detta kan också tolkas som en individuell öppenhet gällande alkoholförbruk. Denna öppenhet erbjöd under intervjuerna ofta en vilja att genom olika betraktelsesätt kritisera både det individuella alkoholförbruket och själva studiekulturen. Självkritiken kan möjligtvis också tolkas som ett kulturellt förhållningssätt som bekräftar det hur individen försöker genom en kritisk reflexivitet presentera ett visst socialt medvetande och kulturell kompetens. Följande informant gör en tolkning över studerandenas allmänna försiktighet och oerfarenhet under det första studieåret:

...ja sit ku oli ettei sillo ollu ehkä nii tottunu alkoholiin ni oli tosi varovainen ku oli uusia ihmisiä johon ei voi luottaa ja...ei voi luottaa siihe et joku vie sut kotiin jos oot huonos kunnossa...Et kyl mun mielest suurin osa ihmisistä oli tosi varovaisia ja sillee siel oli niinku iha muutama jotka kävi niinku vähän vahinko (Kaisa)

Studielivets nya livsvärld sätter även frågor om risker och tillit ihop med den upplevda livsvärlden. Informanterna kunde möjligtvis lättare reflektera kritiskt över sina tidigare livsstilar som studerande genom att ta t.ex. avstånd från det karnevalistiska festandet vilket som ofta tillhörde det tidiga studielivet. Trots olika kritiska reflektioner och den sociala distansen från det tidiga studielivet, så upplever informanterna ofta de första studieåren som händelse- och minnesrika:

Joo nyt muistelen vaan tosi sillee niinkun naureskellen niitä juttuja että mitään vakavaa ei kuitenkaan koskaan...no...melkein, tai nojoo ei sattunut että tietysti vähän semmosia tyhmiä juttuja...just yks päivä lueskelin jotain mun facebook seinääkin ja sit sielt löyty kaikkee niitä fuksivuoden juttuja ni...on ainakin jotain muisteltavaa sitten vanhempanakin. Et emmä kyllä kadu vaikka (Iines)

Iines försökte evaluera studielivets ungdomliga karnevalism som hon hade varit med om, men hon tvekar en stund för att till slut bestämma hur hon ska förhålla sig till denna förgångna livsperiod. Informanten försökte konstruera ett lämpligt förhållningssätt genom att i intervjusituationen återspegla det förgångna studielivet tillsammans med den nutida livsstilen. Men denna livsstil är inte självklar utan en process möjlig för flera individuella och även motstridiga tolkningar, därför krävs det eftertanke för att uttrycka dessa reflektioner på ett passande sätt. Informantens reflektion kan möjligtvis också tolkas som ambivalent p.g.a. att kulturella gränsdragningar kan ofta upplevas som oklara och flytande, men vilka som i talet till slut väljs att behandlas som en minnesrik livsfas.

Det sociala trycket i studielivet som ibland behandlades hos informanternas tal är möjligtvis ett fenomen som motsätter den kulturellt hegemoniska diskursen om den individualistiska och suveräna samhällsindivid (Maunu 2014; Sulkunen 1992). Detta individualistiska förhållningssätt försökte de också framhäva. I så fall fokaliseras det sociala trycket i talet snarare med individuella faktorer såsom lust, oerfarenhet och ungdomlighet istället för att konstruera det som ett verkligt kollektivt grupptryck mot individens personliga strävanden. Såsom citaten i detta kapitel tydliggjorde, så kunde informanterna lätt distansera sig från deras tidigare livsstil med hjälp av en reflexiv och kritisk tolkningsrepertoar. Men samtidigt var det vanligt att informanterna även presenterade i talet en positiv självbild som flitiga och verksamma högskolestuderande. Detta kan tolkas som att informanterna värderar i talet skaffandet av sociala erfarenheter genom festande utan att glömma den individualistiska målmedvetna kulturen som värdesätter t.ex. individuell självkontroll och framgång.

På grund av att festande utgör till en början något som erbjuder en ny social tillhörighet och en social integrering till studielivet, så är de möjligtvis beredda att uppoffra vissa delar av sina mer individuella förhållningssätt både ”ute” i den sociala ”verkligheten” och också inom intervjukontexten. Detta uttryckte t.ex. Ines (sid 49-50) då hon hävdade hur hon ibland skulle ha vilja stanna hemma, men hur hon ändå ofta beslöt sig för att gå ut med studerandekollektivet. Högskolestuderandenas uttryckta livsstil kan beskrivas genom att hur de som studerande försöker balansera mellan olika individuella och kollektiva värderingar; ibland rör sig tyngdpunkten i talet utgående från det kollektiva och ibland mera tydligare utifrån individuella förhållningssätt. Detta kan uttryckas genom att upplevelsen antingen fokaliseras genom studiekollektivets eller genom informantens individuella fokalisering. Informanterna var för det mesta beredda att reflektera utgående från individuella förhållningssätt och minnen än att betrakta sig huvudsakligen som medlemmar i ett studiekollektiv. Studiekollektivet uppfattas i talet som betydelsefullt, men också som någonting som kan lätt försvinna i talet då informanterna framlyfter andra individuella sidor av sig själva. I nästa kapitel behandlas närmare hur informanterna försöker genom vissa tolkningsrepertoarer framhäva sig själva som kunskapsorienterade och kompetenta sociala individer.

5.2 Högskolestuderandes rationella tolkningsrepertoar gentemot alkohol

Å ena sidan lyfter informanterna berusningens betydelse som en möjlighet för transgressiva upplevelser; såsom Törrönen (2005) poängterade, så är drickandets sociala aspekt oftast det att gruppens gemensamma mål är att frigöra sig från den lineära tidsgången till en cyklisk tidsgång. Detta framlyfts i talet genom beskrivningar om olika sociala händelser, och hur dessa händelser kan förstärka gruppdynamiken och/eller erbjuda transgressiva upplevelser för själva individen. Å andra sidan uttryckte informanter också olika rationella värderingar som gällde både den individuella och den sociala kontrollens uppgift att inrama festandet och alkoholförbruket till en lämplig nivå. Jag kan benämna denna för en rationell tolkningsrepertoar p.g.a. den framlyfter olika rationella, normativa och konventionella aspekter gällande festande och alkoholförbruk. Det kan vara att på olika sätt inrama festandet till en kulturell och social acceptabel nivå, då informanter genom tal definierar olika gränser som kan tolkas som olika ”markörer” för socialt acceptabelt festande eller drickande. Informanter tolkar festandet i studielivet inte bara som kollektiv karnevalism, utan försöker också i talet skapa olika förhållningssätt som inramar vidare själva festandet och alkoholförbruket. Det är bl.a. de pragmatiska modaliteterna kunskap och kompetens som kan uttrycka olika sociala färdigheter som är viktiga då informanterna beskriver deras individuella festande. I intervjusituationen betydde det att informanterna på olika sätt framhävde och försökte övertyga sina individuella kompetenser och kunskaper som gällde deras alkoholförbruk och festandestil. Att framhäva en individuell kontroll över alkoholförbruket kan tolkas betyda att högskolestuderande vill bli betraktade som självständiga och socialt kompetenta subjekt. Studielivets kontext erbjuder dock också en viss ambivalens till förhållandet till den individuella kontrollen, då informanter också möjligtvis vill framhäva sig som individer som också vågar uttänja dessa sociala festandenormer. Men samtidigt kan de också i denna kontext fortsätta att använda den rationella tolkningsrepertoaren som påverkar till en del hur möjliga gränsöverskridanden behandlas i talet. Framlyftandet av kunskap och individuell beredskap kommer fram i följande citat, då jag i intervjusituationen ville närmare utreda hur informanter förhåller sig till festande:

Mä oon aika hyvin ajoittanut sen sillee et mä niinku oon...mä en tee sitä sillai niinku harkitsematta..et usein kun lähden juhlimaan ni mul on hyvin se niinku et tiedän et voinksmä tänään olla seitsemään tai kahteen...ja sit jos tiedän et mä en voi olla seitsemään ni mä en oo seitsemään (Kaisa)

Trots att informanter förknippar festande och berusning ofta med spontanitet och transgression, så försöker informanterna i talet inrama festandet även till en viss förutsägbar och trygg nivå. Framhävandet av kompetens och konventioner står i kontrast med det tidiga studielivet då informanter i talet kunde lättare normalisera olika gränsöverskridanden med hjälp av bl.a. oerfarenhet i samband med den nya studentkulturen. Tanken om att informanten innehar kompetens och en förmåga att dricka alkohol erbjuder också antagandet över att informanten kan hantera även olika riskfyllda situationer:

...tai oon ehkä opetellut et mitkä on mun omat rajat ja missä ajassa, kuinka paljon ja kuinka paljon pitää juoda vettä..kyl sillon alkuaikoina kävi pari sellast ja no vieläkin joskus käy...mut lähinnä alkuaikoina kävi pari sellast tapausta et ei sit enää tai tajus et nyt meni niinku överiks...mut sit ne oli aika sellasis turvallis tilanteissa...et oon ainaki aika hyvin tiedostanu sen et mä en lähe mihinkään niinku approlle tai sellaselle missä saatat kadottaa kaikki...emmä tollasis tilanteis...sit yritän pitää jonkun tolkun (Kaisa)

Kaisa kombinerar den rationella tolkningsrepertoaren även med en realistisk tolkningsrepertoar genom att konstatera hur det också idagensläge kan ske olika ”misstag”. Informanter försökte skapa en självbild som självmedvetna subjekt genom att framhäva både ett rationellt och ett realistiskt förhållningssätt till det hur de festar och hur de bemöter olika sociala situationer. Talet skapar alltså en viss slags trygghet då informanten beskriver olika sociala situationer där det är möjligt att berusa sig ordentligt eller där det finns en risk för olika gränsöverskridande. Informanterna försöker alltså bevara en känsla av kontroll och trygghet då de definierar studiefesternas mer regressiva festande. Tryggheten uppnås genom att framhäva just dessa modaliteter om kunskap, förmåga och kompetens. En annan informant drar en tydligare kontrast mellan hennes nuvarande preferenser och till tidigare ”personliga misstag”:

Ja har liksom försökt bromsa helt o hållet för ja har av nån anledning liksom flera gånger flippat helt o hållet...liksom moka...att de har känt otroligt pahalta sen nästa moron...men nu har ja liksom lärt mig att efter dom där tri åren att man kan liksom dricka lite mindre och inte riskera...att de har gjort de att ja har försökt att man kan ta ett glas vin o de räcker med det (skratt)...man har liksom, hur ska man säga..”kokemuksen kautta” eller så...av liksom egna fel o andras (Frida)

Frida lyfter fram ett liknande rationellt förhållningssätt som Kaisa, men hon tydliggör istället klart hur olika gränsöverskridande medverkat till det hur hon idag försöker istället dricka mindre eller måttligt. Festande förutsätter också ett medvetande över

riskfyllda situationer och detta kan styras genom en personlig kontroll av alkoholförbruk. Informanterna ser att festandet ska försöka behållas inom vissa gränser och dessa gränser kan därmed även skapa en individuell och målmedveten känsla över att högskolestuderande på olika sätt upplever sig att behärska sig själva i olika sociala situationer. Studietiden betraktas därmed som en period då högskolestuderande möjligtvis utvecklar nya förhållningssätt till alkoholförbruk och festande genom att erfara olika sätt att feta och dricka alkohol. Men personlig kontroll, förmåga och kunskap kan också upplevas att råka i konflikt under olika sociala sammanhang under studielivet. Följande informant försöker lösa detta problem som hon upplevt i vissa studiefester:

Oon aika hyvin oppinu tekemään sen et se on niin paheksuttavaa et oon opetellut tekee sitä vähän niinku salaa sillee...teen sitä koska nään tosi hyvin ihmisistä et jos ne on tosi humalassa ja sit nään et jos ne on siin tilassa et ne luulee vettä päärynäsiideriksi koska ne on niin samannäköisiä...saatan sanoo et "kossuspritee" vaik se on vaan vettä..tai ottaa limun ja sanoo vaik et siin on viinaa vaik siin ei oikeesti oo koska sil vaa pääsee helpommalla (Kaisa)

Gruppsyck exemplifieras i citatet genom att informanten uttrycker olika situationer där hon medvetet försöker hantera sitt alkoholförbruk genom att dricka emellanåt alkoholfria dryck i specifika studieevenemang (för att undvika en alltför stark berusning). Kollektiviteten konstrueras som ett möjligt motsubjekt som i det värsta fallet kan pressa henne att dricka mera än vad hon egentligen skulle vilja. I talet konstrueras alltså en individuell "kamp" med den alkoholcentrerade studiekulturen. Informanten lyfter alltså fram en ambivalens som uttrycks i det hur hon försöker hantera sin personliga vilja och samtidigt möta studiekollektivitetens möjliga förhållningssätt till alkohol på vissa studiefester. Kaisa försöker lösa detta ambivalenta dilemma i talet genom att både framhäva hur hon individuellt lärt sig att hantera denna situation och framhäver samtidigt också den individuella förmågan att kunna säga emot:

Jesse: meinaatsä et niilt tulis jotain kommenttii vai et ei jaksa kuunnella?

Kaisa: lähinnä et välillä otan vaik vettä ja sit toinen kysyy ni oon ihan et "vettä"...kyl mä pystyn sanoo siihen vastaan mut jossain vaihees iltaa jos on itekki vähä humalassa ni ärsyttää vaan suoraan sanottuna tollaset kommentit...et mua ärsyttää se et mun kaverit on mulle sillee et "miks sä et juo sitä?" ...no sä painat 75 ja mä painan 50 että...

Individualiteten hotas av det möjliga gruppsycket och det betyder att informanten i fråga måste i talet problemlösa detta uttryckta dilemma. Berusning tolkas hos informantens tal att vara en social faktor som berättigar en möjligtvis försvagande

individuell integritet i sociala sammanhang. Kollektivitetens (motsubjektet) motbudande agerande byggs emot också i talet genom att erbjuda ett realistiskt förhållningssätt till alkoholen som uttrycks i citatens sista rad (= *no sä painat 75 ja mä painan 50*). Informantens retorik kan tolkas att förstärka informantens individualitet genom att erbjuda olika individualistiska och realistiska förhållningssätt mot det kollektiva grupptricket förhållande till individuella strävanden. Dessa två föregående citat där Kaisa försöker kombinera motstridiga förhållningssätt med varandra kan erbjuda en tolkning om hur hon försöker framhäva sig själv både som en anpassande men också som ett självständigt subjekt. Dock så betraktas också det sociala anpassandet i talet som en individuell besegring; detta kan tolkas t.ex. med det hur hon framhäver sina egna kunskaper att på sätt och vis "lura" den berusade studiekollektivet genom att dricka alkoholfria dryck i situationer där alkoholen står som en central sändare. Kaisa undviker på detta sätt att konstruera sig själv som ett offer i talet om dessa studiefester. Ifall högskolestuderande värderar tillräckligt högt olika sociala upplevelser, så kan de också försöka uppföra i talet vissa individualistiska förhållningssätt. Det sociala studielivet konstrueras genom skiftande sätt och i vissa fall kan individen framlyfta hur kollektiva normer och de individuella värderingarna går i konflikt med varandra. Kaisa försökte framlyfta hur hon har en individuell förmåga att hantera sådana situationer där hon har ibland upplevt olika motstridigheter mellan hennes individualitet och kollektivitet.

Hos informanternas tal framkom det också olika gränsdragningar som framfördes på skiftande sätt. I detta kapitel visar jag några exempel hur informanterna inte bara ensidigt framhävde sig själva som kompetenta, men också hur de i talet behandlade olika personliga gränsöverskridanden. Dessa utformades av olika gränsdragningar som kunde både gälla det individuella alkoholförbruket eller också mer allmänna tolkningar om själva alkoholkulturen i t.ex. studielivet. Gränserna kunde uttryckas genom tydliga kategoriseringar och genom evalueringar om det som informanterna ansåg som olämpligt eller lämpligt alkoholförbruk. I kapitel 5.1 visades redan hur informanterna genom en tolkad självdistansering betraktade det tidiga studielivets festande både kritiskt men också som något som på olika sätt uppfattades som en naturlig del för dem att uppleva som yngre socialt integrerande studerande. Gränsöverskridande kan fokaliseras genom oerfarenheter och andra relativiserade misstag. Men hur beskrivs dessa misstag då de uttrycks mer personligt i talet? Följande informant utvecklar i talet

flera olika påståenden som kan tolkas definiera det personliga förhållningssättet till alkoholförbruk i studielivet:

Jesse: et sä et koe et oot niinku erilainen mitenkää sillee vai ootsä niinku kehittyyn tiettyyn suuntaan sanotaan nyt sun sosiaalinen minä?

Iiro: emmä nyt tiä onko se sitten kehittynyt että sitä tietenkin juo enemmän mut emmä sillee koskaan kuitenkaan et mul ei koskaan mene sillee et käyttäytyisin ihan niinku hullu...et tykkään tanssia ja sit välil menee sit rökihuoneisiin istuu kolmetuntii (skratt)...Se on sillä tavalla...aika paljon jutteluun menee kuitenkin se juhliminen

Iiro tydliggör hur han aldrig överskrider en viss gräns som han definierar som social olämplig (= ”*et käyttäytyisin ihan niinku hullu*”), när han redogör om sitt växande alkoholförbruk. Avståndstagandet från ett regressivt alkoholförbruk framförs vidare i talet ännu genom att betona olika sociala handlingar som informanten tolkar som förekommande då när han själv festar. Intervjusituationen hade riktat sig mycket till olika yttranden om hur informanten har tyckt om att festa och dricka mera än tidigare. Då kan det också bli viktigt att även dra tydligare gränser med hjälp av att framhäva hur informanten faktiskt kan upprätthålla denna festandeidentitet som högskolestuderande trots vissa möjliga konstruerade gränsöverskridanden. Individuella gränsöverskridanden kan på olika sätt behandlas genom att t.ex. relativiseras genom att sätta dessa gränsöverskridanden till ett realistiskt förhållande till den sociala omgivningens konventioner och normer. Detta kan informanter på olika sätt uttrycka genom att hävda hur individuella gränsöverskridanden inte konstrueras som tillräckligt avvikande eller hotande som de först kan möjligtvis betrakta då de väljer att evaluera dessa normativt konstruerade gränsöverskridanden:

De kom aldrig någo gott ut ur de hela...desvärre har de hänt någo motsvarande senare men de va mindre farlit så att säga...men efter varje gång så har man varit som att ”int e de här värt”...men å andra sidan har man varit mycket o festa så de har varit en klar minoritet av alla (Henrik)

...sitte välillä kun oli juonu vähä turhan paljon ku ei ollu kavereita ja sit se oli vähä sillee...onneksi sai sovittua kaikki erimielisyydet mitä se sit tuotti se mun sikailuvaihe et kaikki on ok nykyään...mut on siel tietenkin kun on paljon ihmisii ja näkee koko ajan niitä ja kyllähän se nyt kaikil on vähän draamaa ja välillä...mut ei oo mitään sillee vakavempaa mitä mä tiään (Iiro)

Dessa citat erbjuder tolkningar om hur olika problematiseringar behandlas genom att utveckla alternativa tolkningsrepertoarer. Iiro närmar sin individualitet först nästan som ett ”passivt offer”, men samtidigt framlyfter han hur dessa sociala problem löstes

genom förhandlingar och efter det inleder han ännu en relativisering om hur sådana händelser ofta kan inträffa i det sociala studielivet. Händelsen relativiseras genom att Iiro hävdar hur allmänt det kan ske olika sociala konflikter i studiekretsarna. Alkoholens potentialitet som ett övergripande motsubjekt uttrycks inte tydligt och det blir då otydligt vad som egentligen skedde under denna berättade händelsen. Iiro berättar ändå öppet om sig själv och själva intervjusituationen begränsar denna öppenhet genom att jag inte frågar mer om detta individuella gränsöverskridande. Informanter kunde i talet röra sig i socialt regressiva livsområden och försöka samtidigt presentera sig själva som kompetenta individer som har en förmåga att även lösa olika sociala problematiseringar. En kompetent och kunskapsorienterad individualitet kan också mer utgående framhåvas genom att kritisera alkoholkulturen som informanten också själv har på ett eller annat sätt varit med om i studielivet. Detta kritiska förhållningssätt försöker ge utrymme för t.ex. mångsidigare synsätt genom att konstruera olika normativa reflektioner över specifika kulturella fenomen:

No olihan se ihan oikeessa siitä et se on mun mielest jotenki yllättävän hyväksytytä varsinkin kun on asunut ulkomailla ja saanut paljon kavereita ulkomailta ja näin...ni se on yllättävän hyväksytytty kuitenkin sellanen et sunnuntaiaamuna niinku pitää peruu tapaamiset ja niinku halata sit wc-pönttö...et se on niinku ihan jotenkin ok (Aino)

Informanten lyfter upp andra alkoholkulturer genom sina egna utbyteserfarenheter som hon presenterar att ha gett henne nya förhållningssätt gentemot den finländska alkoholkulturen. Genom dessa konstateranden framhåver informanten ett kritiskt förhållningssätt genom att reflektera över den finländska alkoholkulturen.

Intervjusituationen erbjöd en möjlighet att fånga till reflektioner om detta samtalsämne:

Jesse: luuletsä et sitä hyväksytään iha liikaa vai onkse niinku niin normi näin opiskelijakuvioissa et sitä ei niinkun...et sitä kuitetaan vähän niinku huumorilla vai?

Aino: kyl mun mielest joo...

Jesse: miten sä nykysin suhtaudut siihen...onkse enää hauskaa huumorii vai onkse vähän?

Aino: no ei semmost oo enää kauheen hauskaa sit niinku viimeks kun kävin tätä keskusteluu jonkun kanssa ni se kuitataan vaan sillee et ”mul on pahat darrat”...et niinku ”mul nyt vaan tulee tälläsii ja sulle ei tuu” eikä sit ehkä mietitä hirveesti sitä et onkse niinku semmonen tila mihin kannattaa pyrkiä

Genom att på detta sätt kritisera en del av alkoholkulturen så definieras samtidigt också det socialt lämpliga drickandet. På det sättet försöker Aino möjligtvis också framhäva sig själv som en individ som har lärt sig att behålla sig inom mer socialt lämpligt konstruerade gränser och värderar i talet bl.a. en kulturell mångsidighet som hon fått med hjälp av sina utbyteserfarenheter. Dessa reflektioner handlar om att

högskolestuderande konstruerar i talet olika inramningar som kan definiera deras sätt att behålla sig inom kulturens område genom att fungera både som kulturellt och socialt kompetenta individer. Dessa individuella gränsdragningar är dock också kontextuella och något som också i vissa fall kan utmanas med hjälp av andra kulturella värderingar. Kapitel 5.4 behandlar mer uttryckligt hur lämpligt festande och drickande också uttrycks genom socialt avståndstagande.

5.3 Högskolestuderandenas skiftande livsstil och festande

Förutom informanternas framhävanden av individuell kontroll och kompetensskaffande så kunde jag också urskilja olika sätt hur informanterna beskrev sina livsstilar som högskolestuderande. Det här kan beaktas genom att försöka tolka livsstilens temporära aspekt genom att se hur det sociala handlandet får olika värderingar.

Högskolestuderande omtolkade deras erfarenheter genom att hävda olika sätt hur de hade förändrats som sociala individer under studietiden. Alkoholen kan betraktas att på olika sätt tillhöra det sociala livet genom att den beskrivs som någonting som studerandena integrerat till deras individuella livsstilar. Denna omformning av en specifik livsstil är inte enkelriktad, utan den består också både av olika kontinuiteter och motsatta spänningar också mellan olika tolkningsrepertoarer. Olika ambivalenser kan tyda på att informanter inte vill begränsa sina personliga synsätt, utan vill också bevara t.ex. olika ”ungdomliga” livshållningar tillsammans med nya framträdande förhållningssätt till bl.a. alkoholförbruk. Det finns kanske vissa motstridigheter som kan tolkas som att informanter vill uppfatta sig själva som koherenta och förutsägbara individer, trots att de även förespråkar personlig utveckling som kan exemplifieras t.ex. med pluralistiska och kritiska förhållningssätt. Alkoholförbruk och festande är alltså olika medium som kan tolkas representera högskolestuderandes sociala plats i livsvärlden, men retoriken i talet ger också möjligheter att tolka hur de förhåller sig till olika livsstilar. Socialt och individuellt ansvar är bl.a. något som informanter vill framhäva som närvarande när de idagensläge går ut för att festa. Detta står i en tydlig kontrast med vissa tidigare erfarenheter i studielivet:

Emmä oikeestaan usko et se niihin opiskeluihin...siis aivan varmasti se jollain tavalla vaikutti mut emmä oo koskaan nähny et se ois ollu ongelma ja sillon 18-vuotiaana sitä nyt jaksoi iha mitä vaan...et ei sillon ollu mikään ongelma..muistan et sillo mul oli joku semmonen ajatus päässä että voi vaikka aamuun asti juoda ja riekkuu vaik ois kahelttoist töitä...nii ei enää tulis mieleen aamuun asti bilettää jos puolilt päivin pitää olla töissä (Aino)

Mun mielestä on kuitenkin kivempi juoda alkoholia sillai rauhallisesti omaan tahtiin ja istuskellen ja jutellen hyvien tai niinkun kivoja juttuja kuin että sit on aina semmosta että ”nyt juodaan” että et mul on aika huono viinapää kuitenkin ni sitten tuntuu että tietenk...et en noista väkevistä oikein piittaa...ne ei oikein sovi...Samahan se on fuksiaisissa et sekin on helposti semmonen kun niissä on semmosii tehtäviä et pitää juoda sitä viinaa...mutta ne nyt meni sillon fuksisyksynä...nyt en vois kuvitellakkaan että olisin innoissani lähdössä jonnekki sitseille (Iines)

Citaten tydliggör hur högskolestuderandenas nuvarande livsstil konstrueras genom att de tar en personlig distans från det tidigare festandet i studielivet. Dessa individuella förhållningssätt tyder på att informanterna vill lyfta fram hur de på olika sätt har hittat de egna individuella preferenserna att festa eller dricka alkohol. Dessa nya individuella preferenser står i kontrast både med den yngre åldern och också till själva festandet i studielivet. Iines avståndstagande gäller studielivets kollektiva alkoholkultur, vilket som hon framlyfter genom att beskriva dess karaktär genom den deontiska modaliteten (”nyt juodaan” och ”pakko juoda”). Denna kollektiva norm som Iines konstruerade i talet kan tolkas till en del att motstrida det nuvarande individualistiska förhållningssättet som flera informanter förespråkar använda som en betydlig tolkningsrepertoar. Drickande förknippas framförallt med en fri individuell vilja och studiefester kan eventuellt konstrueras som något som kan motsätta dessa individualistiska förhållningssätt. Genom att i talet distansera sig från det tidiga studielivet, så erbjuder informanterna olika evalueringar hur de har ”utvecklat” sig själva och hur de på det sättet betraktar sig själva genom nya sociokulturella inramningar:

De e int mera dom här åtta euros vinena från lägsta hyllan...utan folk har lite utvecklat sig...de har nu gått till en såndän ”medelklasslivsstil” kanske mera (skratt)...Och sen har man sökt ti andra sociala sammanhang än bara dom här studiefesterna där de liksom håller i sig billig Koff o Koskenkorva...att de e kanske inte dom där preferenserna idag mera ...egentligen aldrig varit heller men de e det som serveras (Nina)

Luulen et se on laajentunu tosi paljon jos vaik mieltii koko nuoruuden ajalta et kaljan kittaamisest sitten muihin näihin viski- ja konjakinmaisteluihin et ei tietysti eri merkkej mut kyl sitä aina selailee ja kaikki viinit tullu mukaan ja tällei sit ehkä juomistavoista...tai tottumuksista niin kyl varmaan on muuttunu tosi paljon et alussa se on ollu just sitä juhli juomista lähinnä ja sit jossai vaihees tullu mukaan se että istuu vaa kahestaan jonkun kaa ja juodaan kaljaa tai tosi pienel porukal...ja sit sitä et kotonakin tykkää ottaa bissen vaikka illalla tai tällei (Kenneth)

Informanternas tolkningsrepertoarer tydliggör hur både den sociala och individuella utvecklingen kommit ”naturligt” till deras liv; denna utveckling problematiseras inte i talet, utan den uppfattas snarare som något självklart för deras nuvarande livsstilar. Nina uttrycker också hur hon i själva verket aldrig haft andra preferenser, utan hur det

egentligen är studiefester som till en del begränsat hennes individuella drickandepreferenser. Dock betonade hon även allmänt hur den sociala livsstilen kanske nu mera är inriktad till en ”medelklasslivsstil”. Denna kategori beskrivs inte noggrannare, utan informanten upplever sig att denna kulturella beskrivning är i intervjusituationen självklar för både mig och henne. Kategorin beskrivs också humoristiskt, något som möjligtvis skrattet försökte bekräfta om. Skrattet kan möjligtvis antyda på att informanten upplever själva kategoriseringen också med en viss ambivalens, som kan antyda på att beskrivningen uppfattas till en viss del också som en problematisk identifikation för informantens nuvarande livsstil. Kenneth försöker också driva en diskussion om hur drickandet införlivas till nya sociala utrymmen eller situationer. Framförandet av nya sociala kontexter erbjuder informanter nya vägar att framhäva sig som ”fullvuxna” i jämförelse med det tidiga studielivets mer ”simpла” och ”ungdomliga” livsstil. Men detta ”fullvuxna” eller ”medelklassiga” förhållningssättet är inte enkelriktat, utan den kan bestå också av olika motstridigheter. Informanter betraktar inte den personliga utvecklingen bara som en linjär utveckling mot en ”fullvuxna” livsstil, utan de försöker också på olika sätt behålla pluralistiska, både gamla och nya värderingar som centrala för deras livsstil. I värsta fall kan möjligtvis ett alltför ensidigt förhållande till festande eller alkoholförbruk betraktas som både socialt eller individuellt begränsande. I följande citat framlyfter Kenneth hur festandet och socialt umgänge ändå har vissa socialt ”universella” betydelser:

Kenneth: "mitä vaan voi tapahtua tänä iltana!" (skratt)

Jesse: niin! (skratt) Onko se semmosta enää?

Kenneth: emmä usko et se ihan sellasta enää

Jesse: ei oo enää? mut olikse sillon vähä enemmän semmost sitten?

Kenneth: joo no kylhä siin aina kuuluu semmost tietty että spontaanuis ja tälläset asiat

Kenneth tar avstånd till vissa ungdomliga drag som han humoristiskt lyfter fram i dialogen, men samtidigt tolkar han hur festandet och drickandet sist och slutligen ändå består av vissa gemensamma socialt betydelsefulla funktioner. Informanter kombinerade alltså ofta olika förhållningssätt ganska naturligt utan att de skulle ha upplevt dem som direkt motstridiga. Tvärtom så uttryckte informanterna på olika sätt hur de genom olika individuella förklaringar ville tydliggöra det hur de kunde fungera som socialt aktiva inom flera olika handlingsvärldar.

Informanterna kunde också på diverse sätt uttrycka hur den personliga identifikationen

som högskolestuderande försvagats under fortskridandet av högskolestudierna. Detta försvagande uttrycks genom att de på olika sätt framhäver sina nutida förhållningssätt till studielivet och även till det framtida livet efter högskolestudierna. Det sociala studielivet tolkas att ha en mindre betydelse än förut genom att nya värdeobjekt tränger starkare in i bilden hos informanternas beskrivningar om det nutida livet. Dessa nya värdeobjekt kan vara bl.a. att hitta sin individuella plats i livsvärlden genom att inrikta sig mer individuellt både till studie- och arbetslivet. Socialt kan det också betyda att informanten försöker lämna vissa sociala sammanhang bakom sig och därmed försöka omforma den individuella livsstilen genom att identifiera sig i nya sociala sammanhang. Detta kan också betyda att man även inte mera betraktar sig som en högskolestuderande, utan studerande kan istället försöka framhäva sig själva allt tydligare genom andra individuella intressen. Då framlyfter informanterna inte bara festandeupplevelser i talet, utan försöker också evaluera hur livsstilen i allmänheten har förändrats. Aino skildrar på följande vis hennes nuvarande livssituation:

Aino: nytte tän vaihton jälkeen sillai sanotaan se kolmas vuos oli vähä jo sillain et ei aina tuntenut niinkun oloa niin kotoisaks ja tota vaihdossa nyt sai olla vaihtari ja näin...nyt ku tuli tänne ni nyt ei niinku kiinnosta paljo pätkääkään mennä mihinkään mut ei mul sitä ennen oo sillee

Jesse: eli sä luulet et nyt tulee olemaan aika erilainen syksy vai?

Aino: joo siis mulla on iha megakiire, emmä ehi missään käydä eikä haittakkaa

Känslor och starka uttryck tydliggör hur informanten tar en personlig distans till det sociala studielivet; Aino känner sig inte mera hemma på ett liknande sätt som förut i högskolan och nya påträngande värdeobjekt tydliggör hur hon även har annat att göra än att bara socialisera sig i högskolan. Den sociala studielivsstilen tappar dess ursprungliga betydelse; detta uttrycks genom att betona hur hon accepterat och integrerat detta nya livsskede som kräver allt mer individuella prestationer och förhållningssätt. Sociala livet blir då tydligare fokaliserat genom individuella och inte kollektivt upplevda värderingar. Aino tar en tydlig distans från studielivets kollektiviteter som hon i kapitel 5.1 (sid 50) framhävde som något betydelsefullt och roligt. På samma sätt som Aino så försöker också följande informant förklara det nutida förhållandet till studiefestande genom den sociala distansen från studiekollektiviteter genom en tydlig individualistisk tolkningsrepertoar:

Siis on pakko sanoa kun noi piirit tuol...oon huomannu parin viime vuoden aikana et ne ei niinku uusiudu, ne on samat ihmiset aina siellä...en osaa sanoa mistä se johtuu, oon miettiny

tosi paljon et mist se johtuu...yks mitä oikeesti oon ajatellu on niinku tää fitness-buumi ja kaikki mikä tavallaan nyt todetaan just et ihan hirveesti sellasta niinkun urheilua ja hyvii elämäntapoja ja kaikkee ni sit se sama porukka on oikeesti jostain vuodest 2012 ollu siel...ne on oikeesti suurin osa ihan kivoja ihmisii mut en tavallaan ehkä jaksä sitä samaa porukkaa enää ja sit tavallaan välil juon sen takia et kestäisin niitä naamoja (Kaisa)

Kaisas retoriserande innehåller en ”analytisk” eller en ”reflexiv” tolkningsrepertoar över den rådande studiekretsen som i talet används också för att framhäva det individuella förhållningssättet mot kollektivitetens stagnerade karaktär. Informanten som ett självständigt subjekt får inte längre ut samma upplevelser ur studiekollektivitet som tidigare p.g.a. att kollektiviteten inte förnyas socialt. Detta framhävs i talet genom att erbjuda en hypotetisk tolkning om rådande kulturella förändringar i samhället. Vissa informanter försökte komma på med liknande analytiska beskrivningar för att utreda den föränderliga sociala omgivningen. Detta kan tolkas som ett uppdrag för att informanterna skulle kunna bättre uppta en individuell ställning till olika sociala fenomen som de upplever som viktiga. I Kaisas tal konstrueras den ”förvittrande” kollektiva kulturen som en motståndare för hennes individuellt konstruerade förhållningssätt till den sociala omgivningen. Retoriken dras till en nästan komisk nivå genom att framhäva hur alkoholen utvecklas till en hjälpare för att informanten överhuvudtaget skulle personligt kunna möta detta stagnerade studiekollektiv. Såsom redan tidigare exemplifierades, så kunde informanter ibland också jämföra sig själva med andra sociala grupper då de försökte definiera deras personliga alkoholförbruk eller beteende. Också den sociala livsstilen kan på liknande sätt konstrueras genom att jämföras med diverse sociala grupper som man identifierar sig till. Följande informant beaktar sin nuvarande livsstil genom att jämföra sig själv med sina vänner som redan tydligare integrerat sig till arbetslivet:

På de viset har ja ju många som idag ska vi säga kommit betydligt längre i sitt arbetsliv o karriären än jag..många såna vänner...att ja har då kanske blivi en såndän ”late bloomer” men ja skäms int fö de ändå...tar me taget...så där tar de i min takt (Nina)

Det blir viktigt att i situationen framhäva en positiv självbild då diskussionen inriktas till olika personliga samtalsämnen. Den individualistiska livshållningen uttrycks speciellt med kategorin ”late bloomer” och med konstaterandet ”tar de i min takt”. Den individuella takten konstrueras möjligtvis som en aning avvikande från omgivningens eller samhällets sociala värderingar och förväntningar. Därför måste

denna individuella takt och livsval också presenteras som individualistiska och självständiga. Kenneth resonerar kring det föränderliga sociala livet däremot utgående från att erbjuda på en ”realistisk” tolkningsrepertoar genom att acceptera hur det sociala livet kommer med tiden att förminska i förhållandet till de tidigare livsskedena:

Kyl siin kuulu vähä sitä että on vähemmän sitä hengaamista...tietyl tapaa mut sit on ollu toisaalt tapaa vaan siks koska ollu pakko ja sellasta...et tottakai luulen et ei se voi jatkua ikuisestikkaa et sit se muuttuu et pitää vaan ruveta uhraamaan ehkä sitäkin aikaa... (Kenneth)

I detta resonemang hör det också till att försöka acceptera det hur livet måste betraktas som någonting föränderligt. Informanten tolkar detta som ett socialt faktum genom att resonera genom den deontiska modaliteten (=vaan siks koska ollu pakko). Nya individuella värdeobjekt tar makten över de äldre värdeobjekten som måste förlora deras ursprungliga sociala betydelse för att informanten skulle kunna ordentligt möta de nya framträdande värdeobjekten. Informanten konstruerar inte denna framträdande livsstil direkt som passiv, utan försöker istället framlyfta en slags realistisk förhållning genom att försöka framhäva viktigheten för att kunna anpassa sig till nya livsomständigheter. Dock resoneras denna förändring lite motsträvande genom att det är ett ”måste” och genom att de facto beskriva det som ett ”uppoffrande”. De nya värdeobjekten kan också betraktas som individualistiska och som individuella livsval; parförhållande, integrering till arbetslivet eller andra nya ”individualistiska” förhållningssätt är mer eller mindre personliga livsstilsval. Men som redan konstaterades, så kan de även problematiseras och försvaras i talet då det uppstår olika slags spänningar mellan dessa individuella värdeobjekt och själva sociala omgivningen. Såsom t.ex. Nina betonade, så var det viktigt att betona hur hon fungerade i sin ”egen takt” och hur hon ville på det sättet skapade ett individualistiskt förhållningssätt till hennes sociala omgivning. Livsförändringar möts med en viss sorts ambivalens genom att informanter försöker i talet acceptera och evaluera dessa förändringar genom olika förhållningssätt. För det mesta var det dock påtagligt att de nya värdeobjekten framhölls i talet genom att bekräfta ett kompetent och individuellt förhållningssätt till dessa värdeobjekt. Det kan tolkas att ett oacceptabelt förhållningssätt till de nya värdeobjekten skulle förhindra högskolestuderande att presentera sig själva som självständiga individer. Då skulle de förmodligen betrakta livsstilen som stagnerat och något som de inte hade en individuell kontroll över. Att ersätta de nutida betydelsefulla värdeobjekten med framtida värdeobjekt problematiseras hos Kaisas individualistiska

tolkningsrepertoar:

Kyl mä nyt oon vähän miettinyt mil mä elämäni sit täytän kun en enää käy niis juhliissa mutta...toisaalt mul on nyt jo et mua niinkun kiinnostaa aika paljon enemmän jotkut muut asiat ja sit ois toiveena kuitenkin et siin vaiheessa ois semi pysyvä parisuhde ja...kyl mä niinkun jo nyt mietin jotain lasten hankintaa ja tällästä ni uskon et mä just sen takia et oon jo koko tän opiskeluaajan tehny kaikkee muutaki niin uskon että sit se ei niinkun..haikeeta se tulee olemaan mut kyl mä uskon et mä onnistun siinä (Kaisa)

De framtida eventuella värdeobjekten konstrueras i talet med hjälp av att framhäva de individuella kompetenserna och färdigheterna som faktorer som medhjälper att omforma och trygga den blivande sociala identiteten utanför högskolan. Kaisa problematiserar de kommande livsförändringar genom en positiv inblick men också med en viss ambivalens som uttrycks hur hon även kommer att sakna det sociala studielivet. Det krävs alltså en individualistisk förklaring över hur informanten möter framtiden utanför högskolan och detta försökte Kaisa reflektera över i intervjusituationen. Vissa högskolestuderande konstruerar alltså i talet ett mer oproblematiserande förhållande till det framtida livet efter högskolan; framtiden är redan ”här och nu” i och med att de inte mera identifierar sig direkt med studielivet. Medan för vissa andra innebär det även en mer utgående reflektion över livsstil och handlingsvärldar.

Alla informanter vill inte enkelt resonera över det hur olika värdeobjekt ombyts med varandra, utan informanter uppmärksammade också hur de vill bevara olika sociala egenskaper och livsstilar som de skaffat och upplevt under studietiden. En informant valde att berätta en historia som han tolkade som ett humoristiskt försök på att ”förlänga” på sin ”ungdomliga livsstil” som studerande genom att välja att berätta en personlig märkvärdig händelse:

...semmonen hybrivaihe mun elämässä...sillonkin opiskelin aika vähän...mut mul oli pari kuukautta et meni aika lujaa...se oli iha sika hyvä neljän aikaan et ”pakko olla jatkot jossain pakko olla jatkot jossain!”...ei saatu mitään jatkoja ku oltiin tosi pienel porukalla...sitten siin Klubin edes on piha niin siin on vene joka nostettu telal jossain kolmen metrin korkeudella...et ei hitto menen tonne nukkuu ja sain sen auki...siin oli semmone pieni kajuutta,nukuin siel pari tuntii ja heräsin...olin ihan tillintallin kun nousin ja menin laidalle ja koitin päästä pois ja tipuin sieltä..en muista mitään muuta tippumisesta kun et hirvee kipu kun makasin siin asvaltilla...sit kävelin ja nousin taksiiin ja taksikuski rupes nauraa et oot iha veressä (skratt)...mähä olin tippunu ja siin ois voinu käydä pahemminkin...ei ees huomannu sitä tippumista et on vaan kattonu ja koittanu kompuroida alas...tollasii et voi käydä huonostikki,

mut sen jälkeen mä oon rauhottunu kyllä (Kenneth)

Denna berättelse kan beskrivas som en regressiv flykt från den kulturella ordningen. Berättelsen kan tolkas ha en sociokulturell betydelse genom att den exemplifierar humoristiskt hur den symboliska gränsen mellan naturen och kulturen kan konstrueras i talet. Hos informantens tal inramas händelsen till en livsperiod som han definierar som en fas som motsätter sig med de nya framträdande värdeobjekten. Detta erbjuder i intervjusituationen en urskildring om hur individualiteten konstrueras motstridigt genom att tolkas också som rebellisk mot den upplevda ”rationella” livsvärlden. Denna berättelse kan ha flera funktioner, men jag tolkar berättelsen som ett uttryck av att informanten ville erbjuda på något spännande och något som han kanske tolkar som avvikande från hans övriga upplevelser som studerande. Berättelsen slutas med betoningen om hur informanten sedan mera ”lugnat ner sig”. Detta kan tolkas igen hur viktigt det är att framhäva den individuella kompetensen att komma i tid tillbaka till den kulturella ordningen (Sulkunen 1992). Ifall detta hypotetiskt skulle misslyckas, så skulle individen kanske ångra sig för att ge en alltför felaktig presentation av sin livsstil. Men samtidigt så kanske upplever informanten hur denna berättelse är till för att erbjuda en okonventionell urskildring om en livsfas som symboliskt kan tolkas att utmana det moderna samhällets konventionella samt rationella värderingar. Det uppstår alltså en ambivalens mellan att försöka utmana den rationella tolkningsrepertoaren och mellan behovet att förvara sig själv inom ”kulturens område”.

I kapitel 5.3 har jag valt att analysera hur högskolestuderande konstruerar i talet olika sociala förändringar och hur de bemöts med hjälp av olika förhållningssätt. Att hitta nya värdeobjekt och möta den sociala livsvärlden genom olika individuella förhållningssätt kan i helheten tolkas att exemplifiera hur den individualistiska livsstilen utformas i en pluralistisk social miljö utgående från egna individuella behov. Men samtidigt uttrycker studerande också olika slags sociala förväntningar som ofta uppfattas eller försvaras genom upprätthållandet av en individualistisk tolkningsrepertoar. Informanter framhäver sig själva som kompetenta individer, men samtidigt beskriver de också vissa oklarheter genom att presentera i talet vissa spänningar mellan olika förhållningssätt som uttrycks i det hur de aktualiserar olika framträdande tolkningsrepertoarer.

Spänningen kan kanske ha ursprunget i den postmoderna livsstilens osäkra och flytande karaktär; alkoholförbruk och festande kan ha flera olika kulturella betydelser och det

kan ibland vara oklart hur dessa fenomen skall definieras inom en särskild kontext eller situation. Detta lyfter fram frågor om hur livsstil är en omgående process och möjlig för oförväntade uttrycksformer. Olika sociala kontexter innebär möjligheter för pluralistiska identitetsidentifikationer som inte behöver motstrida direkt med varandra, utan även upplevas som ”naturliga” delar av den mångsidiga livsstilen som högskolestuderande.

5.4 Det sociala avståndstagandet: vem uppfattas som de ”andra”?

Jag fördjupar analysen i detta kapitel genom att visa hur högskolestuderande definierar vidare olika förhållningssätt till drickande och festande genom att uttrycka ett spatialt avstånd från olika sociala grupper eller fenomen som de betraktar som icke-önskvärda för deras livsstil. Genom att beakta dessa gränsdragningar i analysen så kan jag vidare tolka olika diskursiva sätt att dra gränser mellan acceptabelt och oacceptabelt social handling. Talet kan då på olika sätt tydliggöra och förstärka informanternas specifika livsstil som högskolestuderande. Dessa gränser skapas i talet med hjälp av kategoriseringar, klassificeringar och vidare reflektioner om dessa gränsdragningar; inom intervjukontexten blir dessa diskursiva drag levande och reproduceras inom en särskild tid och plats. Också olika pragmatiska modaliteter tydliggör hur informanterna framlyfter olika uppskattade värderingar när de reflekterar över festande och alkoholförbruk. De ”andra” har möjligtvis bristande kunskap, vilja eller förmåga att fungera enligt informanternas uttryckta sociala värderingar. Dessa gränsdragningar kan ha alltså skiftande betydelser och dessa betydelser försöker jag tolka och beakta inom kontexten av intervjusituationen med dessa högskolestuderande. Det spatiala avståndet som uttrycks genom kategoriseringar och klassificeringar behöver inte uttrycka en total exklusivitet, utan kan också inneha nyanser och uppfattas genom olika gradskillnader (Törrönen 2000). I följande citat uttrycker en informant hur hennes barndomsvänner festar på ett otrevligt sätt:

Kaisa: No kyl se oli vähä sillai et ”mä vihaan baarii” ...kyl mä tykkään baareista jos on niinku hyvä porukka ja hyvä musiikki ja mä niinku tykkään tanssii koska siin mä pysyn hereillä mut ku nää mun Lahtelaiset kaverit on sellasii et ne haluu nyhjää jossai nurkassa ja sillee et ”jutellaan” ..no ei tääl voi jutella kun tääl on musiikkia!

Jesse: nii just

Kaisa: et mun mielest semmonen nyhjääminen ja jutteleminen on vähä sillee et sitä voi tehdä niinku jossai kotibileissä..

Jesse: nii tai ees jossai olutravintolassa

Kaisa: nii...mut he eivät halua käydä olutravintolassa vaan sellasis hirveissä teinihelveteissä

Genom detta avståndstagande framhäver informanten sina personliga motiv och förhållningssätt som står emot hennes nämnda vänskapskrets stil att festa. Hon vill också framhäva sig själv som mångsidig genom att inte begränsa sig för mycket, men positionerar sig delvis emot vissa kulturella och sociala drag som hon upplever som opassande. Dialogen visar även hur informanten tydliggör detta sociala förhållande genom att kategorisera vissa nattklubbar som ”tonårshelveten” (*”teinihelvetti”*). Tonårshelveten är alltså platser där hon möjligtvis skulle uppleva sig som utomstående p.g.a. hennes framhävda individualitet. Sociala kategorier kan alltså betraktas som markörer som tydliggör individens sociala plats i olika livsvärldar. På ett mer spekulativt plan går det att tolka hur informanterna vill balansera mellan öppenhet, social mångsidighet men också genom en specifik individualitet som förmodligen konstruerar dem som individer med särskilda uppfattningar om festande och alkoholförbruk. Öppenheten kan dock till en viss mån tolkas som ambivalent, då informanterna på olika sätt även vill exkludera olika slags sociala grupper. Men å andra sidan kan detta avståndstagande ha en funktion att tydliggöra att öppenhet och social kompetens är något som vissa sociala grupper inte hos informanternas tal upplevs att inneha. Följande citat är ett kort men tydligt avståndstagande från både olika socialt kategoriserade grupper och sociala (festande-)utrymmen:

Mauri: muutenkin se alkaa olemaan enemmän semmonen Nosturin ylätasolla olemista ja antaa nuorison mossata...

Jesse: et oot välttänyt niit seduloita vai kokonaan?

Mauri:...sanotaan että oman kokemuksen mukaan meil oli nyt nää fuksibileet Tigerissa ja aloin heti vihata sitä paikkaa...

Jesse: olit siellä Tigerissa sitten..

Mauri: joo olin Tigerissa ku siel oli avattiin ovet viel ulkopuolisille ni sit ei ollu iha varma et kuka oli joku kamppiurpo ja kuka oli fuksi

Under intervjusituationen upplevde jag troligtvis detta avståndstagande som tydlig och oproblematiskt att jag inte kom på att ställa vidare frågor om detta direkt uttryckta avståndstagande. Informanten även uttryckte sig själv utan större evalueringar om nattklubben i fråga eller om den sociala kategorin ”Kampen fåne”. Mauri betraktade detta sociala avståndstagande som oproblematiskt och något man inte därigenom behövde vidare reflektera över. Jag tolkar att citatet är åtminstone ett tydligt avståndstagande från vissa sociala livsstilar och därmed något som förstärker och begränsar informantens individuella livsstil. Mauris och Kaisas (sid 70-71) avståndstaganden har dock tydliga skillnader som har att göra med att hur

informanterna fokaliserar dessa beskrivda grupper. Kaisa hänvisar till en social grupp som även hon själv anser att tillhöra sig, medan Mauris spatiala avståndstagande är däremot tydligt exklusiv och binärt. Kaisas avståndstagande består av en evaluering vilket som tydliggörs genom ett kritiskt förhållningssätt som fokaliseras t.ex. genom oförståelse. Mauris reflektioner hävdar mer simpelt och direkt hans individuella smak genom att fokalisera nattklubbskulturen genom ”äckel”. För Mauris del är det troligen ingen idé att vidare utvärdera hans spatiala avståndstagande p.g.a. att han beskriver dem som självklara. Kaisa däremot vill kritiskt granska och bemöta sina barndomsvänner genom att förhålla sig till dem mer som en socialt likställd grupp. Båda avståndstagande har dock en gemensam funktion; att tydliggöra den individuella livsstilen genom att utforma olika synsätt för vad socialt och kulturellt kompetent festande kan definieras med hjälp av dessa sociokulturella avståndstaganden.

Det spatiala avståndet blir mer komplicerat ifall informanterna försöker förklara den sociala livsvärlden genom att samtidigt distansera sig från det genom ett mer indirekt och subtilt sätt. Avståndet kan ändå uppfattas genom att informanten resonerar kunskapsorienterat med hjälp av olika uttryck och beskrivningar. Detta kan börja med att en informant försöker klassificera och kategorisera de andras festande. Sedan kan det spatiala avståndet tydliggöras genom olika projektioner till den sociala livsvärlden. Projektioner hjälper till att tydliggöra subjektets självidentifikation genom att erbjuda både en röst och ett perspektiv (Sulkunen & Törrönen 1997, 109-113). Projektionen kan utredas ifall subjektet kan tolkas sig identifiera till något perspektiv. Följande citat exemplifierar tydligt hur en informant genom olika beskrivningar uttrycker ett visst socialt avstånd från de yngre studerandes festande:

Nina: om ja får ännu tillägga att också kanske dom här yngre studerandena...kanske inte riktigt sådär populärt mera me den här billiga Koffen..utan många efterfrågar nog efter den här skumppan o man delar flaskan o så...att ja tror att den här nattklubbskulturen speciellt här i Helsingfors ganska mycket liksom på något vis präglar också dom här unga...att de ska vara nå lite sådär ”wannabe-glamour” över dom här fester

Jesse: e de en kvinnlig är e de också en manlig grej?

Nina: nu e de mera en kvinnlig grej sku ja säga, men nu e de också killar som har lite så där vet du i baren ungefär sådär att ”har ni nu int nånting annat än de här slasket?” alltså nån som har till o med fråga att liksom passar nu de här vinet ti sitsmaten..de serveras vet du med spaghetti bolognese...(skratt) att männe nu int de härån lådvinet går helt bra till! (skratt)

Informantens avståndstagande förstärks i slutet genom att humoristiskt beskriva de nya studerandenas olika förhållningssätt till studiefester. ”Ytlighet” och ”wannabe-glamour”

är kategorier som tydliggör hur informantens livsstil inte kan tillföras till dessa sociala beskrivningar. Dessa sociala kategoriseringar fördjupas genom att Nina tydliggör dem genom att beskriva olika sociala handlingar då dessa kategorier börjar och ”leva” hos Ninas berättande. Dessa avståndstaganden ger olika riktlinjer också till det hur subjektet uppfattar sin egna sociala livsstil. Avståndstagandet är inte på ett liknande sätt direkt för att hon inte framhäver sig själv i talet på samma vis såsom t.ex. Mauri eller Kaisa gjorde i de föregående citaten (sid 70-71). Nina tar istället ställning mera subtilt genom att ha olika projektioner till den sociala omgivningen; humor och skratt kan möjligtvis erbjuda olika retoriska metoder för att tydliggöra dessa projektioner. Ninas sociala avståndstagande är inte riktad bara till de yngre studerande med den ”ytliga” livshållningen, utan hon riktar också en viss kritisk förhållning till sådana sociala grupper som hon på flera sätt närmare identifierar sig till:

O de har ja liksom också gjort efter att ja har fått barn o så där att ja har ju ganska många vänner som verkligen int mera går ut på nattklubb o tycker att de e liksom jätte på någovic moget...eller att de hör till liksom studielivet på någo vis...o kanske upplever sig själva också lite mognare än va dom egentligen e (skratt)...medelålders än vad man egentligen nu e! (Nina)

Informanten vill trots sina personliga livsförändringar inte begränsa sitt sociala liv, utan även kvarhålla en livsstil som en aktiv och utåtriktad högskolestuderande. Detta förstärks genom att ta avstånd från denna specifika vänskapskretsens livsstil som i talet humoristiskt kategoriseras som ”medelålders”. Det spatiala avståndstagandet riktas alltså mot olika sociala eller kulturella håll och på det sättet försöker hon klargöra hennes egna principer och preferenser vad som gäller hennes förhållande till festande eller mer allmänt till hennes sociala livsvärld. Informanten konstruerar i talet en social kompetens och vilja att agera mångsidigt i den mångfaldiga sociala livsvärlden. För att redogöra själva innehållets betydelse för informanten, så kan man t.ex. tolka hur hon själv vill festa mångsidigt och inte socialt begränsa sig själv alltför mycket enligt olika sociokulturella livsstilar som kan innebära t.ex. diverse kulturella trender eller grundandet av familj. Å ena sidan betraktar Nina ytligheten som en icke-önskvärd social kategorisering, men å andra sidan blir också den vänskapskretsens medelåldriga livsstil någonting som hon möjligtvis tolkar som alltför begränsande och t.o.m. pretentiöst för hennes personliga sociala strävanden. Detta klargjorde informanten genom att presentera en självbild som ett självständigt subjekt som genom talet uppbygger olika direkta eller mer indirekta definitioner om förhållandet till det sociala livet och festandekulturen.

Till följande granskar jag närmare hur informanter försöker i talet konstruera det lämpliga alkoholförbruket genom att samtidigt hänvisa till andra gruppers bristande kompetens eller kunskap för detta sociala handlande. I följande citat beskrivs noggrannare upplevelser och förhållningssätt som informanter i talet vill t.ex. undvika eller åtminstone uppmärksamma samt även kritisera:

Ei tarvi olla edes sosiaalinen ja hauska et pahin on se et jos et ite halua juoda ja syyllistät siitä sit muita et muut juo...et niinku meil on niinku ainakin tosi paljon painotettua sitä alkoholittomuutta ja näin ni sitä on mun mielest niinku lisääntyneki tällee ja järjestetään enemmän alkoholittomia tapahtumia ilman juomista ja ketään ei pakoteta juomaan mutta eniten ärsyttää ne jotka syyllistää muita siitä niitten juomisesta (Kaisa)

Kaisa använder också i detta citat en ingående kunskapsorienterad repertoar genom att konstatera olika faktum hur själva nykterheten har normaliserats i olika studieevenemang. Denna epistemiska modalitet hjälper till informanten att övertyga intervjuaren hur den sociala verkligheten i studielivet fungerar och hur detta igen borde trygga till den (högt värderade) individuella viljan. Individernas problematiska förhållande till antingen alkoholförbruk eller nykterhet borde alltså enligt detta resonemang inte vara kollektivitetens, utan i första hand ett individuellt problem; Kaisas tal konstrueras av en individuell tolkningsrepertoar som hjälper till att förstärka den autonoma och självständiga subjektets sociokulturella betydelse. Kaisas konstaterande också om det alkoholfria studiesammanhanget lyfts upp i talet som en social faktor som borde trygga bättre dessa pluralistiska förhållningssätt till både alkoholförbruk och nykterhet. För att ännu använda aktantmodellen, så konstrueras i talet motsubjektet av de "kritiserade" nyktra studerande som inte respekterar andras individuella rättighet att dricka alkohol. Spekulativt kan jag ännu tillägga hur informantens tal kan exemplifiera det hur hon konstruerar ett motsubjekt som försöker i en kulturell bemärkelse förstöra idén om den rena och jämställda socialiteten som festandet kan innebära för bl.a. unga vuxna. Informanten vill möjligtvis inte möta kritik och snäva tilltalanden när hon är ute och festar, utan istället frigöra sig från individuella och kritiska attityder eller framföranden. En annan kritisk ståndpunkt som informanter också framförde var det hur de tog avstånd från "alltför" alkoholcentrala studiefester och evenemang. Studiefesternas eventuella karnevalism kritiserades ibland som alltför alkoholcentralt och informanter kunde då också uttrycka ett avstånd från dessa värdeobjekt:

...när sen dom där nästa gulisarna kom så ja minns att ja va med bara liksom o kolla...de va så där att "oj då!har ja liksom gjort samma!?" De va vet du såndän skit musik och högt...de va

liksom att dom "nolasivat itsensä pahimmilla tavalla"..att de gick liksom för hårt...att ja tyckte mest liksom om såndäna lugnare kvällar...nu kan man ha alkohol men int sådär att de sen alltid ska sluta med att alla ska ut och ti närmaste krog (Frida)

Ihmiset osaa täällä juhlia ainakin verrattuna muihin kampuksiin tai siis täällä juhlitaan ja :ssa vedetään kännejä, niis on se hauskanpidon lähde kuulemma...siellä mennään vaan juomaan viinaa sen sijaan että on sosiaalinen tapahtuma siihen liittyen (Mauri)

Frida tog avstånd från studielivets alkoholkultur för att definiera hennes individuella förhållande till alkoholdrickande. "Gulisar", dålig musik och den regressiva karnevalismen används i talet för att möjliggöra det socialt definierade avståndet mellan olika värdeobjekt som framkommer hos informantens tal. Mauri definierar kompetensen att festa genom att kategorisera två olika värdeobjekt som är närvarande hos de skilda fakulteternas festandekultur. Olika fakultet hämtar en säregen festandekultur och detta är något som Mauri försöker evaluera genom att jämföra hans egna studiekollektiv med andra studiekollektiv. Han både värderar högre och identifierar sig med den egna fakulteten genom att ta avstånd från den mer alkoholcentrala studiekulturen som finns i vissa andra fakultet. Senare under intervjun utvecklades ännu samtalsämnet då Mauri uttryckte ännu andra definitioner om studielivets alkoholförbruk:

Mauri: ...koska saadaan kuitenkin pidettyä hyvin järkevissä rajoissa ja se ei mee semmoseksi...

Jesse: ettei oo semmosta örveltämismahdollisuutta tai?

Mauri: kyllä ihmiset örveltää...mut se ei mee semmoseks teekkarityyliseksi..

Jesse: mitäs mieltä oot semmosest teekkarikulttuurista että sul ei oo mitään?

Mauri: mul ei oo mitään siteitä sinne niin vaikea sanoo...vähän tällänen ehkä suhtautuminen että...karvasta (*oklart*) tota...

Jesse: niin et pidätsä sitä jollai tavalla jopa inhottavana tai?

Mauri: emmä ehkä inhottavana...vaan semmosena että tehkää mitä lystäätte mut pysykää...musta kaukana

Dialogen erbjuder en möjlighet att se hur både intervjuaren tolkar informantens påstående och hur diskussionen sedan utvecklas till att behandla teknologernas festandekultur. Mauri framhäver studiekollektivets kompetens att inrama festandet på ett sätt som han upplever att bevaras inom socialt lämpliga gränser vilket som han individuellt förespråkar för. Sista raden i dialogen erbjöd en reflektiv men också ett humoristiskt avståndstagande då själva avståndstagandet uttrycktes direkt (= *pysykää musta kaukana*) i själva påståendet. Diskussionen har dock sakliga och evaluerande drag som erbjuder reflektioner och individuella definitioner om det hur informanten

försöker i situationen presentera olika alkoholkulturer i studielivet. Dessa tre föregående citat visar hur informanter kan inom intervjukontexten utnyttja olika socialt hämtade modeller och begrepp för att tydliggöra olika förhållningssätt till alkoholförbruk. Intervjusituationen kan genom att vara öppen och spontan möjliggöra att dessa avståndstaganden uttrycks på flera olika sätt under den interaktiva processen. I en intervju lyftes också fram problemdrickandet och hur detta kunde definieras genom att t.ex. hänvisas till egna erfarenheter och reflektioner. Problemdrickande kan betraktas som ett svårt konstruerat och mångfasetterat socialt problem som kan väcka olika känslor hos individer. Följande informant försökte både definiera problemdrickandet och också finna eventuella bakomliggande sociala orsaker som kan leda till sociala problem:

...just ne ihmiset on sellasii et niil ei oo ketään muit ystäviä kuin ne ihmiset jotka kännin kautta ja niinkun ne ihmiset on sellasii et puolilla on masennus ja hirveesti henkisii ongelmia ja myös varmaan fyysisii ongelmia...Mut tiedän et tosi iso siit porukasta joka aina hengaa (...) niil on kans sellanen et niil ei oo ollu tyylin oikeesti yhtäkään ystävää ennen yliopistoo ja ne on masentuneita ja sellasii..monet niistä on ihan niinkun jopa vitosen oppilaita ja ne saa kaikista kursseista vitosii ja ne on hirveen perfektionistej...Mut se on ainoo tapa miten ne saa ystäviä on se humala (Kaisa)

Informanten erbjuder på en övertygande retorik genom att presentera sig själv som en individ med kunskap om den sociala verkligheten. Hon skapar en tolkning över hur dessa individer som dricker för mycket inte bara saknar kompetens eller en stark vilja, utan också har olika bakomliggande sociala och mentala problem. Alkoholism definieras genom det hur drickandet utgör den enda vägen för att uppnå sociala kontakter och detta definieras i talet som ett socialt problem. Såsom i andra citat så framhäver Kaisa också hur alkoholen inte kan fungera som ett huvudsakligt värdeobjekt, utan bara som en hjälpare för vissa socialt transgressiva upplevelser. Problemdrickande motsätter Kaisas och andra informanternas värderingar om mångsidiga sociala kunskaper och kompetenser. Drickandet blir ett läkemedel för att kunna fungera i den sociala livsvärlden och detta behandlas i talet med motstridiga tankar. Kaisa återvände också för att tydliggöra varför hon inte själv utvecklat med tiden liknande problem som vissa i hennes definierade studiekrets:

Mä oon pysyny elinvoimaisena sen takia et mä urheilen mut myös sen takia et mul on oli jo paljon ystäviä ennen kun mä tulin yliopistoon ja et oli niinku perhe oli lähellä ja mul on hyvä sisko ja näin (Kaisa)

Problemdrickande framlyfts inte totalt genom att hänvisa till olika egoistiska eller individualistiska förhållningssätt, utan alkoholproblem hänvisas också till de sociala omständigheternas påverkan och hur individen måste ha tillräckligt med resurser för att kunna fungera socialt i kulturen på sådana sätt som informanten värderar högt.

Problemdrickandet definieras som en verklig flykt från den sociala verkligheten. Detta försöker informanten definiera och förstå genom att ta ställning till detta som ett socialt problem. Problemdrickandets regressivitet är närvarande i talet och detta kan inte behandlas genom enkla och korta urskildringar. Fast hon tar ett socialt avstånd från dessa problemdrickande högskolestuderande, så vill hon samtidigt också förstå dem och behandla deras möjliga livsproblem i talet. Dock uttrycker hon också en mer kritisk förhållningssätt till dessa socialt begränsade studerande:

Oishan se hyvä ja nekin alkoholittomat tapahtumat mitä on ite järjestänyt ja mis ite ollut ni ne on ollu tosi hyvä ja onnistuneita, mut sit tavallaan ärsyttää välil se et ne alkoholittomat ihmiset tulee kyl bileisiin ja ne jaksapa juhlia aamuun asti mut miksei ne alkoholitit tuu ikinä sinne alkoholittomiin bileisiin? Järjestetään välil pyörälenkkej tai muita peli-iltoj niin miksei ne voi ikinä tulla sinne? Siel on aina niinkun 50 ihmistä niis beerpong- turnauksissa mut miks siel leffa-illat on seitsemän ihmistä? (Kaisa)

Detta citat erbjuder en tolkning över hur samma informant kan i talet också förhålla sig till en och samma sociala grupp genom en viss ambivalens genom att också uttrycka oförståelse när hon behandlar denna sociala kategori i talet. Hon jämför de problemdrickande studerande med de nyktra studerande som i detta fall presenteras i ett positivt ljus som individer med kompetens att festa hela natten utan alkohol. Samtidigt betonar Kaisa hur ”alkoholisterna” tvärtemot inte kan fungera socialt i nyktra evenemang. Dessa sociala grupper presenteras då snarare med hjälp av den individualistiska tolkningsrepertoaren; informanten framhäver den individuella önskan om att alla skulle kunna fungera socialt på ett mer sammanhållet eller socialt kompetent sätt. Då tar informanten ett större personligt avstånd från dessa problemdrickande studerande än i föregående citat då hon även försökte söka efter förklaringar och presentera en förståelse för deras bakomliggande sociala problem.

Problemdrickande diskuterades inte för övrigt värst mycket under andra intervjuer, men Kaisas resonemang erbjöd en inblick hur en informant kan uttrycka ett socialt avstånd genom att samtidigt också försöka att förstå och evaluera en social grupp med sociala problem. Dessa reflektioner är inte ensidigt till för att enbart framhäva individuella

avståndstaganden från de andra, utan kan tolkas som aktiva försök att förstå livsvärlden genom olika individuella tolkningar av denna livsvärld. Dessa individuella tolkningar och avståndstaganden som uppkom under intervjuerna bildas alltid genom att individer utnyttjar olika kulturella tolkningsrepertoarer som redan finns i kulturen som färdiga men också som föränderliga modeller som inte bara reproduceras, men också med tiden får nya kulturella innebörder. Informanterna använder dessa repertoarer för att begreppsligöra den sociala verkligheten och den individuella livsstilen som högskolestuderande. Intervjukontexten och situationen begränsar vidare användningen av dessa betydelsesystem.

I detta kapitel 5.4 kan vi se hur socialt avståndstagande blir under intervjusituationen en interaktiv process där intervjuarens tolkningar av svaren erbjuder på nya frågor och svar vilket således leder till vidare tolkningar om den sociala verkligheten. Informanterna uttrycker det spatiala avståndet på olika sätt beroende på åt vilket håll och i vilken kontext dessa avståndstaganden uppstår. Analysen visade hur även avståndstagandena är sociokulturellt komplexa och inte alltid direkt socialt exklusiva. Jag försökte tolka det socialt konstruerade spatiala avståndet genom att huvudsakligen se vilken typ av socialt beteende och drickande informanter upplevde som motbjudande för deras individuella livsstil. Genom att också finna de ”andra” hos informanternas tal så försökte jag också utreda hur dessa andra tolkades av informanterna genom att analysera hur de andra behandlades hos informanternas språkbruk.

6 Slutsatser

Denna avhandling har behandlat olika sätt hur högskolestuderande talar om alkohol och festande i studielivet. Högskolestuderandes studieliv kan tolkas som en specifik livsfas som är sociokulturellt fastbunden till den utbildade medelklassens pluralistiska livsvärld. Alkohol och festande uppfattas vara centrala delar av det sociala studielivet, men samtidigt uppfattar högskolestuderande dessa fenomen inte problemfritt utan också med varierande tolkningar om den sociala verkligheten. Alkoholförbruket är socialt och kulturellt inramat till vissa förhållningssätt som i avhandlingen betraktades genom hur informanterna inom en specifik kontext använde sig av olika tolkningsrepertoarer. Detta uttrycktes hos informanterna också genom socialt avståndstagande, sociokulturella

värderingar och reflektioner kring deras sociala omgivning. Avhandlingen analyserade särskilda delar av det hur högskolestuderande presenterade deras livsstilar i diskussioner om festande, studieliv och alkoholförbruk. Efter en reflexiv diskussion tillsammans med analysen, den teoretiska referensramen och den tidigare forskningen om alkoholkultur, så kan jag sammanfatta studiens resultat genom följande tre slutsatser vilka som erbjuder en subjektiv tolkning över högskolestuderandes alkoholkultur:

1. Alkoholförbruket i studielivet betraktas hos informanternas tal i första hand som ett medel att uppnå sociala och transgressiva upplevelser. Alkoholen ska fungera som en "hjälpare" för att studerande ska lättare integrera sig till studiekulturen då de samtidigt också utvecklar en individuell livsstil. Men olika gränsöverskridanden i studielivet är också till en del mer acceptabla, åtminstone då de förklaras med oerfarenhet i samband med det nya studielivets socialt spännande kontexter. Den individuella kontrollen och stilen är ändå något centralt för högskolestuderandes förhållningssätt till alkoholförbruk och festande. Individuell kontroll behövs för att studerandena också ska ha en möjlighet för att utmana de kulturella eller symboliska gränserna som förekommer hos den finländska alkoholkulturen. Att utmana dessa kulturella gränser kan inneha en social betydelsefull funktion som även socialt är mer acceptabla under denna livsperiod som högskolestuderande.

Högskolestuderande kan betrakta sig ha individuella resurser att komma tillbaka till "kulturens område" (se t.ex. Sulkunen 2002) utan att vara rädda för att bli stämplade utanför detta område. Men ibland uttrycks gränsdragningarna och överskridanden också genom en viss ambivalens. T.ex. i intervjusituationen riktade sig diskussionen ibland till mer personliga samtalsämnen som behandlade hur mycket informanterna uttryckte sig att dricka och festa under studielivet.

Informanterna ville speciellt då framhäva den medvetna och individuella kontrollen som uttrycks inom dessa sociala kontexter. Högskolestuderande uttrycker alltså ofta på skiftande sätt både en rationell kontroll över drickandet men å andra sidan också en sociokulturell utmaning över vissa normer som kan anses vara speciellt typiska för den ambivalenta finländska alkoholkulturen.

Ambivalensen hos studerandes alkoholförbruk har att göra med hur kulturella gränsdragningar för alkoholförbruk kan p.g.a. skiftande sociala kontexter bli diffusa och otydliga. Denna ambivalens kan uttryckas t.ex. när högskolestuderande använder sig samtidigt av två kulturellt motsatta tolkningsrepertoarer; t.ex.

berättelser om sociala gränsöverskridanden kan berättas humoristiskt genom studiekollektivets fokalisering och sedan efteråt presenteras individuellt genom rationalisering och relativisering av dessa gränsöverskridanden. Det går att sammanfatta att högskolestuderande betraktar gränsöverskridanden som socialt berättigade i kontexten av studielivet, men att de också har en kulturell vilja att distansera sig från det regressiva alkoholförbruket genom den kritiska och reflexiva tolkningsrepertoaren. Detta uttrycks genom att kritisera olika delar av studielivet som t.ex. onödiga, barnsliga och opassande för studerandenas nuvarande livsstilar. Alkoholförbruk är alltså något som individen själv ska utveckla ett personligt förhållande till genom att utforma egna individuella gränsdragningar. Därför betraktade informanterna studielivets kollektiva karnevalism genom en kritisk distans, men samtidigt också som något som varje studerande förväntas ta en del av för att kunna integrera sig till studielivet.

2. Högskolestuderandes livsstil kan också i denna studie tolkas som flytande och kontextbunden, snarare än som statisk eller färdigt given. Såsom Antti Maunu (2012) beskrev, så är denna akademiskt utbildade medelklassens identitet någonting som formas utgående från ett inre sökande efter betydelser och förhållningsätt till den sociala omgivningen samt identiteten. Men å andra sidan kan studielivet också betraktas som en fas som socialiserar högskolestuderande till det kommande ”medelklasslivet” efter studierna. Detta medelklassliv är dock någonting som uppfattades skiftande hos högskolestuderande. Flera betraktade denna livsväg mer oproblematiskt genom att hävda hur nya framträdande värdeobjekt på olika sätt kommer av sig själva t.ex. genom parförhållande och arbetserfarenheter, medan vissa uttryckte även en viss ambivalens genom att också kritisera denna möjliga ”medelklasslivsstil” som t.o.m. kulturellt begränsad för deras individuella livsstil. Detta betyder att informanterna är medvetna över de sociokulturella livsbanorna och då måste de själva reflektera över hur de ska förhålla sig till denna kulturella ”medelklasslivsstil”. Dessa livsstilsval är något som högskolestuderande förväntar sig göra olika individuella beslut över.

Högskolestuderandes utformade livsstil är en process som uttrycks genom att de försöker finna en individuell väg att (re-)konstruera deras mångsidiga men även begränsade sociala livsstilar. Då behöver de reflexivitet och omvärderingar över

både äldre och mer nuvarande värdeobjekt som de upplever sig som eftersträvansvärda. Denna individuella och sociala livsväg kan förväntas vara osäker p.g.a. att högskolestuderande har en chans att både välja och välja bort olika sociala tillhörigheter som de upplever olika grad av gemenskap. Socialiserandet och alkoholförbruket införlivas med tiden till nya sociala kontexter som inte alltid behöver motstrida med varandra utan även behandlas som naturliga delar av den socialt mångsidiga livsstilen. Nya förhållningssätt till festande och alkoholförbruk uttrycktes hos högskolestuderande som "naturliga" vägar till det sociala livet också utanför högskolan. Värderingar om social mångsidighet kan i så fall trygga den utbildade medelklassens tillvaro då de som socialt kompetenta individer riktar sig till och mellan olika livsområden. Högskolestuderande kan uppleva sig som socialt kompetenta och villiga att fungera inom olika sociala livsområden, men utgående i första hand utifrån individualistiska värderingar och förhållningssätt. Informanterna uttryckte sig dessa värderingar genom att på skiftande sätt framhäva hur det sociala livet betraktas som något man skaffar individuellt utgående från egna känslor samt individuella motiv. Samtidigt kan det även tolkas att själva festandet även ska kunna möjliggöra den s.k. rena socialiteten (Partanen 1991, 217-250), därför kan högskolestuderandenas individualistiska förhållningssätt vara till en viss grad begränsad till bestämda sociala kontexter där det går inom ett bredare plan socialt uttrycka och framhäva sin individualitet. Vissa informanter uttryckte dessa mer sociala värderingar genom framhävandet av hänsyn till kollektiva normer och genom avståndstagande till sådana individer som inte kan fungera enligt de sociala normerna för uppnåendet av en gemensam social transgression. Dessa två kulturella förhållningssätt till socialitet kan möjligtvis härstamma både från den sociala jämställdhetens etos som varit kulturellt påträngande i det finländska samhället (Maunu 2014, 176) och samtidigt från medelklassens individualiserade sökande efter självet (Campbell 2005; Maunu 2012; Sulkunen 1992). Möjligtvis är alltså högskolestuderandes sociala relation till festande och alkoholförbruk en social blandning mellan dessa två kulturella förhållningssätt till socialitet. Dessa förhållningssätt kan därmed utnyttjas kontextuellt genom att inse vilken social grupp eller kultur individen för tillfället upplever en tillhörighet med.

3. Högskolestuderandes sociala avståndstagande erbjöd i analysen olika sätt att betrakta hur de socialt konstruerar den eftersträvd sociala samvaron genom att på

olika sätt dra gränser mellan dem själva och andra grupper. Dessa gränsdragningar visade analysen att ske både exklusivt och genom mindre ”gradliga” skillnader. Dessa avståndstaganden bekräftar olika sätt hur den ”andre” uppfattas som socialt begränsad och som en icke-kompetent festare genom att den andres beteende definieras utanför ”kulturens” område. Den andre kan alltså tolkas röra på ett socialt opassande sätt alltför länge i ”naturens” område utan en kompetens att behålla drickandet inom en social lämplig nivå. Men vissa informanter sökte också vidare förklaringar för den andres beteende och försökte även på diverse sätt även förstå den andres sociala handlande utifrån olika förklaringar. Högstuderande reflekterar om den andre genom att lägga vidare gränser till det hur festandet skall se ut och således uttrycks naturens och kulturens gränser också tydligare i talet. Drickandet ska alltså kunna behållas på en lämplig nivå och fungera som en hjälpare för att uppnå en ren socialitet och transgression. Den andre upplevs då i talet att på olika sätt överskrida denna sociala norm genom att t.ex. bete sig socialt olämpligt eller berusa sig enbart okontrollerat.

De mer exklusiva avståndstaganden kan uppfattas i talet som oproblematiska p.g.a. att informanten inte försöker värdera dessa avståndstaganden utan ser dem möjligtvis självklara definitioner om den sociala verkligheten. Men den andre kan också definieras som avvikande från själva studerandes festandestil genom att avvika från dessa sociala värderingar till en tillräcklig grad för att olika avståndstaganden kan aktualiseras i talet. Högstuderandes livsstil har trots en uttryckt social kompetens och kulturell öppenhet också vissa uttryckta inramningar vilka som uttrycks genom diverse förhållningssätt till olika livsstilar. Den andre kan alltså på olika sätt tolkas ”hota” högstuderandes socialt och kulturellt eftersträvat beteende vilket som i talet uttrycks genom diverse sociokulturella värderingar.

Alkoholrickande och festande kan betraktas hos högstuderande som ett högt värderat socialt fenomen som uppfattas att kräva både en särskild social och en kulturell kompetens. Dessa kompetenser kan tolkas genom den individualistiska tolkningsrepertoaren vara något som högstuderande förväntar sig att skaffa själva genom att bekanta sig med olika sociokulturella livsområden och därmed integrera specifika sätt att umgås med andra. Detta sker både inom och utanför studielivets

sociala kontexter. Trots att alkohol kan erbjuda medel för att även utmana vissa sociala normer så kan det tolkas som tydligt att högskolestuderande vill inrama åtminstone själva beteendet till en ”lämplig” konstruerad social nivå utgående från de eftersträvda kulturella värderingarna. Den ”andre” representeras då i första hand som en aktör som inte innehar en liknande social kompetens eller vilja över att efterfölja dessa sociokulturella värderingar.

7 Diskussion

Högskolestuderandenas diskussioner om alkoholförbruk och festande i studielivet är alltså uppbyggda av vissa kulturellt hegemoniska tolkningsrepertoarer. Dessa betydelsesystem eller synsätt har ett bakomliggande ursprung i den senmoderna kultur som studerandena befinner sig i. Men dessa kulturella förhållningssätt till alkoholen är också möjliga för både kulturella och individuella förändringar då de kan både utvidgas samt begränsas inom skiftande sociala kontexter då individer aktualiserar dem i talet. Såsom t.ex. kapitel 1 och kapitel 3 behandlade, så har den finländska alkoholkulturen fått globala influenser, men samtidigt lever också olika ”traditionella” och ”mytiska” uppfattningar om den finländska alkoholkulturen kulturellt vidare i dagens samhälle. Då kan den ”berusade finländaren” genom en rationell kontroll, humor och ironi ännu fortleva hos högskolestuderandes berättelser om bl.a. studielivets ”karnevalistiska” festande. Genom en medveten kontroll av okontroll (Measham 2004) så kan den berusade finländaren hos den akademiskt utbildade medelklassen upplevas inom en ny ”s sofistikerad” och individualiserad kontext.

Den akademiskt utbildade medelklassen har behandlats i denna avhandling som en sociokulturell samhällsklass genom att betrakta högskolestuderande som sociokulturella medlemmar av detta specifika samhällskikt. Genom att studera alkoholkultur från ett sociokulturellt klassperspektiv så kan sociologer bl.a. utreda hur klass skapas och reproduceras i det sociala livet. Colin Campbell (2005) visade hur medelklassens handlingsvärld kan bestå av två annorlunda men inte sinsemellan motstridiga livshållningar. Den så kallade moderna hedonismen kan genom dess kontrollinriktade karaktär erbjuda en inramad och trygg, men också en förlängd livsnjutning för högskolestuderande. Introspektion och sökande efter personliga betydelser kan erbjuda

olika fantasifulla sociala kontexter för denna akademiskt inriktade medelklass. Denna kulturella utgångspunkt kan möjligtvis skapa en upplevd frihet över att få individuellt välja och söka efter olika identitetsidentifikationer. Då kan alkoholdrickandet lätt bli även en mindre berörande del av ens livsstil. Den akademiskt utbildade medelklassen har alltså mångsidiga sociokulturella färdigheter som verktyg för att kunna skapa och uttrycka en distinkt individualitet och livsstil.

Dock har diverse samhällsförändringar under de senaste decennierna medgjort till att relationen mellan utbildning och arbete inte mera är så enkel och kausal. Den akademiska arbetslösheten har stigit till en rekorderlig nivå i Finland (Akava 2016), vilket medgjort hur en del av nyblivna magistrar sökt sig utomlands för att finna arbete (Blomqvist 2015). Redan Aittolas (1992) undersökning visade hur högskolestuderandes förhållande till högskolekulturen blivit under senmoderniteten allt komplexare och fragmentarisk för deras livsstil och identitet. Dessa konkreta samhällsförändringar påverkar också hur studerande förhåller sig till själva studielivet. Kan festandet i så fall i samma utsträckning vara ett uttryck för modernitetens upplysta framgång såsom Norell och Törnqvist (1995) resonerade om deras undersökta grupp av studerande? Högskolestuderande kan möjligtvis inte blunda sig för olika risker som måste mötas genom att göra grundliga omvärderingar över möjliga individuella livsstilsval. Då kan festande och alkoholförbruk möjligtvis till en viss del utformas allt tydligare till en rationell och förutbestämd social verksamhet, vilket som kan uttryckas genom striktare kulturella förhållningssätt till dessa fenomen. Diskussionen om bl.a. minderårigas polariserade alkoholförbruk har inte än fått tillräckligt med empiriskt stöd (Karvonen 2011), men kan eventuellt undersökas utifrån att betrakta hur den senmoderna samhällsklimaten i vissa drag blivit allt mer målrational och tävlingsinriktad. Hypotetiskt kan man fråga ifall vissa grupper av högskolestuderande i framtiden allt tydligare utvecklar en ”puritan” rationell livsstil medan andra grupper av studerande däremot väljer en ”trotsigare” inställning till dessa individuellt påfrestande samhällsförändringar genom att uttrycka motstånd mot dessa förändringar genom att t.ex. festa och dricka ”hårdare”.

Förutom samhällsklass så är det också centralt att betrakta olika kulturhistoriska (symboliska) betydelser finländarna har gett åt alkoholen. Alkohol som en symbol för suveränitet och självbestämmerätt har ur ett historiskt perspektiv varit karaktäristisk för den finländska alkoholkulturen. Men i senmoderniteten kan denna symbolik till en

del avta genom att individer väljer andra värdeobjekt, inte minst utgående från olika framträdande rationella och individualistiska utgångspunkter. Samtidigt finns det ändå en kontinuitet hos alkoholens kulturella och universella betydelse; detta är att underlätta en möjlighet för en kollektiv transgression och samhörighetskänsla som nås bl.a. genom berusning. Alkoholen betraktas på flera sätt som en hjälpare för socialitet i den finländska alkoholkulturen, men samtidigt erbjuder också den kulturella ambivalensen en tydlig ”nykterhetskultur”. Dessa två motpoler kan fortfarande betraktas vara centrala hos den finländska alkoholkulturen och detta syntes också hos informanternas tal om alkohol och sociokulturell gränsdragning. Alkoholförbruk uttrycks alltså inte som ett socialt enkelt fenomen, utan uttrycks ibland även på ett motstridigt eller komplicerat sätt genom att individen framlyfter flera olika värderingar och betraktelsesätt.

Alkoholen problematiseras i talet genom att en högskolestuderande försöker reflexivt skapa en viss kulturell betydelse åt sina personliga strävanden genom att utnyttja kulturella tolkningsrepertoarer utifrån individuella intressen. Analysen visade hur dessa högskolestuderande förhåller sig på skiftande sätt till alkoholförbruk och festande genom att försöka skapa gränser och definitioner som därmed erbjuder olika tolkningar av deras uttryckta livsstil. Informanterna betraktar alkoholförbruk som kontextuellt och något som ska behållas inom vissa sociokulturella gränser. Den finländska alkoholkulturens samverkan med olika globala influenser kan erbjuda nya värderingar och livsstilar som kanske har redan på skiftande sätt påverkat högskolestuderandenas idéer och fantasier om vad det sociala livet kan som bäst innebära för deras eftersökta livsstil. Socialiteten kan ofta definieras eller upplevas som skör men också något som ska kännas ”autentiskt” för att kunna ha en tillräcklig individuell betydelse för högskolestuderande. Alkoholförbruk kan både hjälpa till att uppleva starkare dessa sociala känslor utanför det vardagliga livet och också vara ett medel till att försöka hitta nya socialiteter som skulle passa bättre ihop med individens upplevda individualitet. Studielivets festandekultur kan alltså tolkas som en individualistisk kultur där individualiteten omformas i en samhörighet som samtidigt upplevs som situationsbunden och fragmentarisk. Individen bör själv bestämma sig på vilka sätt hen vill dras in i olika studiekollektiviteter. Alkoholen är då en väsentlig ”hjälpare” för socialitet för sådana studerande som bestämmer sig för att dricka alkohol. Alkoholförbrukets mångtydiga relation i studielivet kritiserades även hos mina informanter som på olika sätt socialt begränsande. Såsom Colin Campbell (2005, 218–

219) resonerade, så är motstånd mot motstånd också något som kan uppfattas som ”romantiskt” hos medelklassens kultur. Kanske alkoholkulturen i själva studielivet konstrueras för vissa studerande som en alltför traditionell och socialt begränsande handlingskultur i de individualistiska och pluralistiska livsförhållanden som studerande kan betrakta sig att leva i. Mina informanter tog inte ett tydligt socialt avstånd från studielivets alkoholcentrerade kultur, men det blev ändå klart att de även ville kritisera och evaluera den på olika vis utgående från den individualistiska tolkningsrepertoaren. Alkoholförbruk betraktas tydligt som ett individuellt val och detta val är möjligtvis något som motsätter studielivets traditionella kollektiva alkoholkultur som på olika sätt upprätthåller vissa ”traditionella” dryckesvanor (Hertzen & Kosonen 2012). Dessa kollektiva traditioner går kanske inte alltid helt enkelt hand i hand med 2010-talets högskolestuderandes allmänna intressen och livsstilar.

Alkoholförbruk och festande uppfattas alltså hos högskolestuderandes livsstil som en mångsidig, föränderlig och kontextuell social verksamhet. Studietiden ger studerande tid att möta, uppbygga och rekonstruera denna livsstil genom att samtidigt också försöka utnyttja denna specifika livsperiod då det ännu går att på ett kollektivt plan utmana olika samhällliga normer och förklara det med hjälp av den kollektiva studentkulturen. Denna kollektiva utmaning av sociala normer blir ofta mer problematisk under den senare delen av studietiden då andra värdeobjekt möjligtvis börjar ta en större del av högskolestuderandes identitetsidentifikationer. Gränserna är dock processenliga och möjliga för förändringar då studerande kan i framtiden försöka utforma deras livsstil utgående från nya oberäkneliga sociala sammanhang. Informanterna uttryckte inte sällan hur deras drickande nu mera består mer av en mer vardagligare eller intimare social transgression som kan t.ex. bestå av ”lugnare” pub- eller hemkvällar med de närmaste vännerna. Inom dessa kontexter är det centralt för denna sociala grupp av individer att i umgänget tolka och möta reflexivt varandras idéer och identifikationer utan en rädsla över att framhäva sig själva på ett arrogant sätt i sällskapet. Därför kan drickande och socialiserande hos denna samhällsgrupp vara något som utformas genom en reflexiv, individuell och kontextuell erövrande över olika sociokulturella handlingsvärldar (se t.ex. Maunu 2012; Maunu 2014).

Undersökningens resultat kan inte p.g.a. den kvalitativa undersökningsmetoden generaliseras på samma sätt som i en större kvantitativ undersökning. Analysen

begränsades av både materialets innehåll och av särskilda forskningsintressen. Validiteten hos denna studie har bestyrkats genom en systematisk och reflexiv genomgång av det undersökta materialet samt genom en diskussion med tidigare forskningsresultat samt teorier om det undersökta fenomenet alkoholkultur. På detta sätt kan man också på ett annorlunda sätt generalisera resultaten genom en jämförande dialog mellan tidigare forskningsresultat. (Ruusuvoori, Nikander och Hyvärinen 2010, 26-29.) Studiens uppgift har alltså varit att urskilja och tolka olika kvalitativa drag som betraktas existera i en specifik sociokulturell kontext. Då är forskningsfrågan också begränsat till att utreda hur den sociala verkligheten konstrueras i talet och att samtidigt också utreda vilka samhälleliga faktorer kan vidare förklara dessa sociokulturella fenomen.

På grund av att denna avhandling betraktade högskolestuderande ur ett sociokulturellt klassperspektiv och ur ett allmännare kultursociologiskt perspektiv, så lämnades andra sociala faktorer medvetet bort från studiens forskningsintressen. T.ex. genus betraktades inte i analysen eller i en större utsträckning i studiens teoretiska referensram. Intresset för det hur det sociala könet uttrycks och skapas genom festande och alkoholförbruk är t.ex. något som kan fördjupa denna diskussion om hur även studerande presenterar dessa fenomen som ett uttryck för bl.a. sexuell identitet och en konstruktion av ett sociokulturellt genus. Detta könsperspektiv har till en märklig del varit frånvarande bl.a. hos finska studier om alkoholkultur (Simonen 2013, 80-81). Philip Lalander (2000) har bl.a. undersökt hur maskulinitet socialt konstrueras bland ungdomar från olika sociokulturella samhällsklasser. Jag märkte under materialinsamlingen hur informanterna var villiga att diskutera om sådana ämnen som t.ex. sexualitet, parförhållanden och parsökning inom kontexten av studielivet. Men dessa diskussionsämnen kom inte p.g.a. både praktiska begränsningar och teoretiska motiv att behandlas närmare varken i intervjuerna eller senare i analyskedet. Tolkningen av den sociala verkligheten är alltid ofullständig och möjlig för flera olika tyngdpunkter och infallsvinklingar (Sulkunen 2002, 271-272). Att begränsa studien till specifika fakultetskulturer i högskolevärlden skulle möjligtvis erbjuda en grundligare analys t.ex. över hur vissa studiekulturer socialiserar högskolestuderande till en viss specifik alkoholkultur inom högskolevärlden. Eventuellt kunde man t.ex. utnyttja en kvalitativ gruppdiskussion som undersökningsmetod utgående från valda ämnesfakultet för att utreda hur en bestämd studiekollektivitet kollektivt uttrycker sig om festande och

alkoholförbruk. Jag valde istället att närma högskolestuderandes festande på ett allmännare plan genom att betrakta denna grupp som en representation och tolkning av en den akademiska utbildade medelklassens sociokulturella livsstil. Dock kunde även mer specifika studentgrupper möjligtvis behandlas utifrån denna allmänna utgångspunkt.

För att nå en större förståelse varför människor från olika samhällskikt förbrukar alkohol så är det centralt att utreda hur den sociala bakgrunden och skiftande kulturella influenser påverkar det hur individer handlar samt ger betydelser till sociala handlingar. Denna studie har försökt redogöra hur högskolestuderande skapar betydelser till deras sociala handlande och hur en livsstil utformas genom specifika sociala handlingsvärldar. Alkohol som ett lagligt medel för berusning och en hjälpare för social samhörighet kan inte enbart betraktas ur ett hälsoperspektiv, utan minst lika viktigt är det att nå kunskap om varför individer i dagens samhälle väljer sig att dricka alkohol och från hurdana sociala intressen dessa livsstilsval bestäms av.

Referenser

- Ahlström, Salme och Karvonen, Sakari. 2010. Miten nuoret juovat? I: Mustonen, Heli, Mäkelä, Pia och Tigerstedt, Christoffer (red.). *Suomi juo - Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968-2008*. THL. Helsinki: Yliopistopaino, 129-141.
- Aittola, Tapio. 1992. *Uuden opiskelijatyypin synty*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Akava. 2016. *Työttömyystilastot*, 12.4.2016,
http://www.akava.fi/tyoelama/akavalaiset_tyoelamassa/tyottomyystilastot/1._korkeasti_koulutettujen_tyottomyys
- Apo, Satu. 2001. *Viinan voima – Näkökulmia suomalaisten kansanomaiseen alkoholiajatteluun ja -kulttuuriin*. Helsingfors: Suomen kirjallisuuden seura.
- Beck, Ulrich, Giddens, Anthony och Lash, Scott. 1995. *Nykyajan jäljillä – refleksiivinen modernisaatio*. övers. Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino.
- Bellah, Robert N., Madsen, Richard, Sullivan, William M., Swidler, Ann och Tipton, Steven M. 1985. *Habits of the heart: Individualism and Commitment in American Life*. California: University of California press.
- Blomqvist, Sarita. 2014. Korkeasti koulutettuja työttömiä on ennätysmäärä. *YLE*, 12.4.2016,
http://yle.fi/uutiset/korkeasti_koulutettuja_tyottomia_on_ennatysmaara/7235337
- Campbell, Colin. 2005 (1987). *The Romantic Ethic and the Spirit of Modern Consumerism*. London: Alcuin Academics.
- Elovainio, Marko och Kortteinen, Matti. 2000. Sivistyneesti humalassa – suomalainen viinapää 2000. *Yhteiskuntapolitiikka* 68:2, 121-130.
- Eskola, Jari och Suoranta, Juha. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.

Featherstone, Mike. 2007. *Consumer culture and postmodernism*. London: Sage Publications.

Giddens, Anthony. 1999 (1991). *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Uddevalla: Daidalos AB.

Hall, Stuart. 2002. *Identiteetti*. Översättning och red. Lehtonen, Mikko, Herkman, Juha. Tampere: Vastapaino.

Hautamäki, Terhi. 2013. Alkoholiongelman salailun ammattilainen. *Helsingin Sanomat*, 5.4.2016, <http://www.hs.fi/ura/a1377923019797>

Huhtanen, Petri, Mustonen, Heli och Mäkelä, Pia. 2010. Miten Suomi juo? Alkoholinkäyttötapojen muutokset 1968-2008. I: Mustonen, Heli, Mäkelä, Pia och Tigerstedt, Christoffer (red.). *Suomi juo - Suomalaisten alkoholinkäyttö ja sen muutokset 1968-2008*. THL. Helsinki: Yliopistopaino, 39-54.

Hyvärinen, Matti & Löyttyniemi, Sirpa. 2005. Kerronnallinen haastattelu. I: Ruusuvuori, Johanna och Tiittula, Liisa (red.). *Haastattelu*. Tampere: Vastapaino, 189-222.

Härkönen, Janne. 2013. *Not a wet generation but a wet nation. The dynamics of change and stasis in Finnish drinking culture from 1968-2008*. National institute for health and welfare. Tampere: Juvenes Print.

Institutet för hälsa och välfärd (THL), 2012. *Miksi alkoholisioista kannattaa puhua työpaikalla*, 5.4.2016, <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/alkoholiohjelma/vuositeemat/2012-alkoholi-ja-tyoelama/miksi-alkoholisioista-kannattaa-puhua-tyopaikalla>

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi och Suominen, Eero. 1993. *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.

Karvonen, Sakari. 2010. Jakautuuko nuorten juominen kahtia? *Yhteiskuntapolitiikka* 75:2, 182-193.

Korhonen, Inkeri och Oksanen, Katja. 1992. Kertomuksen semiotiikkaa I: Sulkunen, Pekka och Törrönen, Jukka (red.). *Semioottisen sosiologian näkökulmia*. Tammerfors: Gaudeamus Kirja/Oy Yliopistokustannus, 54-71.

Kosonen, Susanna och von Hertzen, Anna. 2012. Opiskelijakulttuuri panostaa juomaan. *Helsingin Sanomat*, 10.4.2016, <http://www.hs.fi/kotimaa/a1336614248193>

Kuula, Arja. 2006. *Tutkimusetiikka*. Tampere: Vastapaino.

Lalander, Philip. 2000. Den smutsiga drycken. Om ungdomarnas konstruktion av klass och maskulinitet. *Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift* 17:5-6, 323-339.

Lähteenmaa, Jaana. 2004. Nuorisokulttuuri ja alkoholi 2000-luvun alun Suomessa: lievää käännettä humala- ja alkoholikielteisyyteen ja sen tulkintaa. I: Alho, Hannu, Lindeman, Jukka, Raitasalo, Kirsimarja och Roine, Risto. 2004. *Alkoholi- ja huumetutkimuksen vuosikirja Tommi 2004*. Hämeenlinna: Karisto Oy, 26-36.

Maunu, Antti. 2012. *Ryypäämällä ryhmäksi? Ehkäisevän päihdetyön karttalehtiä nuorten ja nuorten aikuisten juomiskulttuureihin*. Helsingfors: Ehkäisevä päihdetyö EHYT RY & Antti Maunu.

Maunu, Antti. 2013. Hauskuus ja tylsyys, turva ja vaara. Nuorten juomisen ja arjen ambivalenssit. *Yhteiskuntapolitiikka* 78:3, 272-286.

Maunu, Antti. 2014. *Yöllä yhdessä: Yökerhot, biletyt ja suomalainen sosiaalisuus*. Helsinki: Unigrafia.

Measham, Fiona. 2004. Play Space: Historical and Socio-Cultural Reflections on Drugs, Licensed Leisure Locations, Commercialisation and Control. *International Journal of Drug Policy* 15: 337-345.

Norell, Margareta och Törnqvist, Claes. 1995. *Berättelser om ruset. Alkoholens mening för tjugoåringar*. Stockholm: Bruno Östlings Bokförlag Symposium.

Partanen, Juha. 1991. *Sociability and Intoxication: Alcohol and Drinking in Kenya, Africa and the Modern World*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Porsfelt, Dan. 2004. Hänger du med på en bira? *Skriftserie från vin & sprithistoriska museet: Spiritus* 6/2004: 1-16.

Päivänen, Pinja. 2015. Tulevaisuuden epävarmuus lisää opiskelijoiden stressiä – humanististen alojen opiskelijoilla eniten mielenterveysongelmia. *Helsingin Sanomat*, 13.4.2016, <http://www.hs.fi/hyvinvointi/a1305956656404>

Raitasalo, Kirsimarja och Simonen, Jenni. 2011. Alaikäiset juovat entistä enemmän, mutta nuorten aikuisten juominen lisääntyy. *Yhteiskuntapolitiikka* 76:1, 17-29.

Roumeliotis, Filip och Törrönen, Jukka. 2013. Juomisen maskuliinisuudet suomalais- ja ruotsalaisryhmien kuvaamina. *Yhteiskuntapolitiikka* 78:1, 35-49.

Ruusuvuori, Johanna och Liisa Tiittula. 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. I: Ruusuvuori, Johanna och Tiittula, Liisa (red.). 2005. *Haastattelu – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino, 22-56.

Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo och Hyvärinen, Matti. 2010. Haastattelun analyysivaiheet. I: Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo och Hyvärinen, Matti (red.). *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 9-36.

Simonen, Jenni, Törrönen, Jukka och Tigerstedt, Christoffer. 2012. Juomisen feminiinisyydet eri-ikäisten suomalais- ja ruotsalaisnaisten kuvaamina.

Yhteiskuntapolitiikka 77:5, 510-524.

Simonen, Jenni. 2013. *Lähentyvätkö naisten ja miesten juomatavat? Kvalitatiivinen tutkimus sukupuolesta ja juomisesta*. Helsingfors: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Skeggs, Beverley. 2004. *Class, Self, Culture*. London: Routledge.

Spaargaren, Gert och van Vliet, Bas. 2000. Lifestyles, Consumption and the Environment: The Ecological Modernisation of Domestic Consumption. *Environmental Politics* 9 (1) 2000, 1-18.

Sulkunen, Pekka. 2002. Between culture and nature. Intoxication in cultural studies of alcohol and drug use. *Contemporary Drug Problems* 29, 253-276.

Sulkunen, Pekka. 1992. *The European New Middle Class*. Aldershot: Avebury.

Sulkunen, Pekka. 1997. Addiktio: alkoholismi maallikkoajattelussa. I: Sulkunen, Pekka och Törrönen, Jukka (red.). *Semioottisen sosiologian näkökulmia*. Tammerfors: Gaudeamus Kirja/Oy Yliopistokustannus, 195-217.

Sulkunen, Pekka och Törrönen, Jukka. 1997. Puhujakuva: enonsiaation rakenteet. I: Sulkunen, Pekka och Törrönen, Jukka (red.). *Semioottisen sosiologian näkökulmia*. Tammerfors: Gaudeamus Kirja/Oy, 96-126.

Tamminen, Jenni. 2015. Kokoomus: Alkoholia 24/7 – myyntiajat ”täysin vapaiksi” pieneissä kaupoissa, *Uusi Suomi*, 13.4.2016, <http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/134516-kokoomus-alkoholin-myyntiajat-taysin-vapaiksi-pienissa-kaupoissa>

Törrönen, Jukka. 2000. Subjektiaseman käsite empiirisessä sosiaalitutkimuksessa. *Sosiologia* 37:3, 243-255.

Törrönen, Jukka. 2005. Nuorten aikuisten humalakokemukset – analyysi juomatapojen dynamiikasta ravintola- ja juomispäiväkirjoissa. *Yhteiskuntapolitiikka* 70:5, 488-506.

Törrönen, Jukka. 2010. Identiteettien ja subjektiasemien analyysi haastatteluaineistossa. I: Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo och Hyvärinen, Antti (red.). *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 180-208.

Weber, Max. 1978. *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*. Lund: Argos.